

OM: 201888

Csodavár Óvoda

PEDAGÓGIAI PROGRAM

2022.

Hatálybalépés dátuma:	
OM azonosító: 201888	Intézményvezető:
Legitimációs eljárás	
Elfogadta: Mikepércsi Csodavár Óvoda nevelőtestülete a H-2/2022 számú határozatával. <p style="text-align: right;">Nevelőtestület nevében</p>	Véleménynyilvánító: <p style="text-align: right;">Szülői Választmány nevében</p>
Egyetértését kinyilvánító: Képviselőtestület 60/2022. (XI.18.) .számú határozata értelmében ..... Fenntartó működtető nevében Polgármester Jóváhagyta: ..... Intézményvezető PH	
A dokumentum jellege: Nyilvános Megtalálható: 8 csoportszoba, vezetői iroda	Készült: 9 eredeti példányban

Tartalom

AZ INTÉZMÉNY ADATAI	5
BEVEZETÉS	7
TÖRVÉNYI HIVATKOZÁSOK, JOGSZABÁLYI HÁTTÉR	8
A pedagógiai program érvényességével, módosításával, nyilvánosságával kapcsolatos szabályok ...	9
HELYZETELEMZÉS	10
1. GYERMEKKÉP – ÓVODAKÉP - PEDAGÓGUSKÉP	11
1.1. Gyermekkép	11
1.2. Óvodakép	12
1.3. Pedagóguskép	12
1.3.1. Pedagógus kompetenciák.....	13
1.3.2. A pedagógussal szembeni intézményi elvárások: a kompetenciák tükrében	13
1.3.3. Pedagógiai munkát segítőkkel szemben támasztott elvárások.....	17
2. AZ ÓVODA NEVELÉSI ALAPELVEI	18
3. AZ ÓVODAI NEVELÉS CÉLJA	19
4. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI.....	21
4.1. Feladatrendszer	21
4.2. Az egészséges életmód alakítása.....	21
Teljes körű egészségfejlesztési program	26
Diabéteszes gyerekek ellátása óvodában.....	30
4.3. Érzelmi, erkölcsi és értékorientált közösségi nevelés	31
4.4. Az anyanyelvi-, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	34
5. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI	37
5.1. Személyi feltételek	37
5.2. Tárgyi feltételek.....	38
5.3. Ünnepek, néphagyományok, rendezvények, jeles napok.....	39
6. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI.....	40
6.1. Az óvodai élet tevékenységformái	40
6.1.1. Játék és tanulási tevékenység	40
6.1.2. A külső világ tevékeny megismerése.....	43
6.1.3. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka.....	52
6.1.4. Verselés, mesélés	54
6.1.5. Ének, zene, énekes játékok, gyermektánc.....	55
6.1.6. Mozgás.....	57
6.2. Az óvodapedagógus feladatai	59

A tevékenységek szerepe a nevelési cél elérésében	59
A tudatos fejlesztés feltételei	61
A fejlesztés módszerei	63
7. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI ÓVODÁSKOR VÉGÉRE	65
8. KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK.....	71
8.1. Sajátos nevelési igényű gyermekek.....	71
8.2. Tehetséges gyermekek.....	76
9. AZ ÓVODA PEDAGÓGIAI DOKUMENTUMAI	77
10. GYERMEKEK EGYÉNI KÉPESSÉGEINEK MÉRÉSE, NYOMON KÖVETÉSE	79
11. GYERMEKVÉDELEM	81
11.1. Gyermekek – és ifjúságvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek	81
11.2. Inkluzív pedagógia	83
Szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek differenciált fejlesztésének, fejlődésének segítése ..	83
11.3. Esélyegyenlőségi program.....	84
12. AZ ÓVODA KAPCSOLATRENDSZERE.....	88
12.1. Az óvoda és a család kapcsolata.....	88
12.2. Az óvoda és bölcsőde kapcsolata	89
12.3. Az óvoda és iskola kapcsolata	89
12.4. Az óvoda egyéb kapcsolatai	90
13. A NEVELÉSI MUNKA ELLENŐRZÉSE, ÉRTÉKELÉSE	91
14. LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK	92

AZ INTÉZMÉNY ADATAI

<u>Az intézmény neve:</u>	Csodavár Óvoda
<u>Címe:</u>	4271 Mikepércs, Petófi u. 34.
<u>Telephely címe:</u>	4271 Mikepércs, Tisza I. u. 14.
<u>Telefon:</u>	06-30-178-7537 és 06-30-178-7538
<u>E-mail:</u>	csodavarovoda@gmail.com
<u>Az intézmény fenntartója:</u>	Mikepércs Községi Önkormányzat
<u>Címe:</u>	4271 Mikepércs, Kossuth u. 1.
<u>Az alapító okirat száma, kelte:</u>	24-2/2022 2022.07.01.
<u>Az intézmény OM azonosítója:</u>	201888
<u>Az intézmény típusa</u>	Óvoda
<u>A költségvetési szerv fő tevékenységének államháztartási szakágazati besorolása:</u>	Óvodai nevelés
<u>Szakágazati száma:</u>	85 1020
<u>A költségvetési szerv alaptevékenységének kormányzati funkció szerinti megjelölése:</u>	091110 Óvodai nevelés, ellátás szakmai feladatai 091120 sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének, ellátásának szakmai feladatai 091140 Óvodai nevelés, ellátás működtetési feladatai 096015 Gyermekekétkeztetés köznevelési intézményben 096025 Munkahelyi étkeztetés köznevelési intézményben
<u>Az óvodába felvehető gyermekek száma:</u>	230

<u>Gyermek csoportok száma:</u>	8
<u>A gyermek csoportok összetétele:</u>	homogén életkorú
<u>Gazdálkodása:</u>	Az intézmény a fenntartó Mikepércs Község Önkormányzata által biztosított költségvetés alapján önálló gazdálkodási jogkörrel rendelkezik. A gazdasági, pénzügyi, munkaügyi feladatait a székhelyen látja el. Gazdálkodással összefüggő kötelezettséget a fenntartó jóváhagyása nélkül nem vállalhat.

BEVEZETÉS

Az 1996. évi LXII. Tv. értelmében az óvodák az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja című dokumentum alapján helyi nevelési programot készítettek, vagy az OKI által minősített programok közül választottak.

Az óvoda egy olyan életműszervezést, nevelési modellt választott, amit kialakult szokásaira, pedagógiai értékeire épített.

A megvalósításhoz, rendszerbe foglaláshoz a Tevékenység központú Óvodai Nevelési Program szolgált alapul, melyet az intézmény a lehetőségeikre adaptált és kidolgozta a Helyi Óvodai Nevelési Programját.

„A tevékenység központú óvodai nevelési program középpontba állítja a gyermeki tevékenységre épülő nevelést és ezt az elvet a teljes nevelési folyamaton keresztül kiemelten kezeli. A tevékenységeken keresztül és a tevékenységek által történő nevelést tekinti alapvető feladatának”

Az intézményben a helyi pedagógiai program koherens, azonos célokkal, feladatokkal, pedagógiai szemlélettel végezzük munkánkat.

A Magyar közlöny 363/2012.(XII.17.) Korm. rendelet az óvodai nevelés országos alapprogramjáról – módosítása szerint, annak szellemében módosítjuk, készítjük el a Helyi Óvodai Pedagógiai Programunkat, melyet felülvizsgáltunk a 137/2018.(VII. 25.) kormányrendelet alapján.

Figyelembe vettük a következőket:

- A társadalmi, gazdasági környezetet, a helyi lehetőségeket, sajátosságokat.
- A gyermekcsoportok összetételét, szervezeti formáját, a szülők igényeit, amelyek befolyásolják a program egyéni felépítését.
- Érvényesülhetnek a különböző pedagógiai törekvések, biztosítottak az óvodapedagógusok pedagógiai nézeteinek és széles körű módszertani szabadságának lehetőségei.

Így látjuk biztosítva az intézmény szakmai önállóságát, pedagógiai szabadságát.

Az Óvodai nevelés országos alapprogramja és az azzal összhangban lévő Helyi Óvoda Nevelési Programunk egymásra épül, szakmailag összehangolt rendszere biztosíték arra, hogy az intézmény szakmai önállósága, az óvodai nevelés sokszínűsége mellett érvényesülhetnek azok az általános igények, melyeket az óvodai neveléssel szemben a társadalom a gyermekek érdekeinek figyelembevételével megfogalmaz.

TÖRVÉNYI HIVATKOZÁSOK, JOGSZABÁLYI HÁTTÉR

A nevelés program jogszabályi alapjai:

Magyarország Alaptörvénye

363/2012.(XII.17.) számú Kormányrendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról

20/2012.(VII.31.) EMMI rendelet a nevelési-közoktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról

9/2008. OKM rendelet

2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről

32/2012. (X.8.) EMMI rendelet

36/2012 (XII.17.) Korm. rendelet

137/1996. (VIII. 28.) Kormányrendelet az „Óvodai Nevelés országos alapprogramja” kiadásáról és annak módosítása 363/2012. (XII. 17.) Kormányrendelete.

A kormány 137/2018. (VII. 25.) Korm. rendelete: az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet módosításáról

2012. évi CXXIV. törvény a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény módosításáról.

229/2012.(VII. 28.) kormányrendelete a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról

20/ 2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet nevelési-oktatási intézmények működéséről és köznevelési intézmények névhasználatáról.

2003. évi CXXV. Törvény az „Egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról”

1997. évi XXXI. Törvény a „Gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról”

149/1997. (IX. 10.) Kormányrendelet a „Gyámhatóságok valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról”

32/2012. (X.8.) EMMI rendelete a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve

17/2013. (III. 1.) EMMI rendelet a nemzetiség óvodai nevelésének irányelve és a nemzetiség iskolai oktatásának irányelve kiadásáról

1989. (XI. 20.) ENSZ Gyermek jogairól szóló egyezmény. 1991. év LXIV törvénnyel kihirdetett

22/2013(III.22.) EMMI rendelet Egyes köznevelési Tárgyú miniszteri rendelet módosításáról.

326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról

48/2012. (XII.12.) EMMI rendelet a pedagógiai – szakmai szolgáltatásokról, a pedagógiai – szakmai szolgáltatásokat ellátó intézményekről és a pedagógiai – szakmai szolgáltatásokban való közreműködés feltételeiről

Országos tanfelügyeleti kézikönyv Óvodák számára

Önértékelési kézikönyv óvodák számára

A pedagógiai program érvényességével, módosításával, nyilvánosságával kapcsolatos szabályok

A pedagógiai program érvényességi ideje.

A pedagógiai program értékelése, felülvizsgálata:

A pedagógiai programban megfogalmazott célok és feladatok megvalósulását a nevelőtestület folyamatosan vizsgálja. A nevelők szakmai munkaközösségei minden nevelési év végén írásban értékelik a pedagógiai programban megfogalmazott általános célok és követelmények megvalósulását.

A pedagógiai program módosítása:

A pedagógiai program módosítására javaslatot tehet: az intézményvezető, a nevelőtestület bármely tagja, a nevelők szakmai munkaközösségei, a szülői szervezet, az intézmény fenntartója.

A pedagógiai program felülvizsgálatának és módosításának indokai:

Kötelező: Jogszabályváltozás, illetve a fenntartó által meghatározott feladatváltozás

Lehetséges: Sikeres innováció eredményeinek beépítése, minőségfejlesztési munka eredményeinek beépítése, illetve kevésbé eredményes elképzelések elhagyása

A pedagógiai program módosításának módja, lehetséges indokai:

- A dokumentum nem kötelező felülvizsgálatát és módosítását a felmerülő igények és lehetőségek alapján írásbeli előterjesztés után az intézményvezetés kezdeményezheti, a nevelőtestület 50 + 1 %-os támogatás jóváhagyása mellett.
- A pedagógiai program a fenntartó jóváhagyásával válik érvényessé.
- A pedagógiai program a jóváhagyását követően-szeptember első napjától kerül bevezetésre.
- A pedagógiai program nyilvánosságra hozatala, az elérhetőségéről való tájékoztatás az év eleji szülői értekezleten történik.
- A szülők számára az óvoda a nyitvatartási időszakban biztosítja a korlátozás nélküli hozzáférést a pedagógiai programhoz.

A pedagógiai program nyilvánosságra hozatala:

- Az óvoda pedagógiai programja nyilvános, minden érdeklődő számára megtekinthető.

A pedagógiai program egy-egy példánya megtalálható:

- Az intézmény fenntartójánál
- Az intézmény irattárában
- Az intézmény könyvtárában
- Az intézmény nevelői szobájában
- Az intézmény vezetőnél (irodájában)

HELYZETELEMZÉS

Mikepércs Debrecentől 10 km-re fekvő, több mint 5000 főt számláló település. Óvodánk jelenleg 2 telephelyen működik 8 csoporttal.

A Petőfi utca 34. sz. alatti székhelyen 4 csoportban várjuk az óvodánkba érkező gyerekeket. Ez az óvodarész meglehetősen frekventált út mellett helyezkedik el egy 2600 m²-es telken. Ennek az épületnek egy része 1900-ban épült. Az elmúlt 15 év alatt többször volt felújítás. Az épület már megfelel szülői igényeknek, valamint a modern kor elvárásaitól küllemében, állapotára nem lehet panasz köszönhetően az átalakításoknak és a rendszeres, gondos állagmegóvásoknak.

Négy csoportszobából áll a gyermekek nevelési-fejlesztési környezete, a hozzájuk tartozó öltözőkkel és gyermekmosdókkal. Az óvoda helyiségeinek összképe barátságos és gyermekközeli, az épület minden igénynek megfelelően biztonságos és fejlesztő környezetként funkcionál.

A lakosság számának folyamatos emelkedése és ezzel a gyermek létszám növekedése szükségessé tette a csoportok számának növelését.

A Petőfi utcai 34. sz. alatt ez már nem volt lehetséges, ám egy pályázat lehetővé tette a falu másik részén további 4 csoport építését.

A Tisza István utca 14. sz. alatti telephelyen egy modern, tágas, minden igényt kielégítő óvodarész várja a gyerekeket, mely Mikepércs folyamatosan gyarapodó kertvárosi övezetében, a progresszív óvodafejlesztési koncepció eredményeként nyitotta meg kapuit egy 7818 m²-es telken. Az új feladatellátási hely Meseerdő névre hallgat. Az épület megközelíthetősége nagyon kedvező, köszönhetően az elhelyezkedésének. A parkolás is megfelelően és biztonságosan valósul meg egy, a gyermekektől elkülönített helyen, a telken belül. A közelben lévő kiserdő, valamint a növénytermelési művelési területek adják az óvoda természeti környezetét. A természet közelsége környezeti kockázatoktól mentes teret, nyugalmat és jó levegőt biztosít. Ebből kifolyólag is erre a feladat ellátási helyre bio- és zöldszemlélet jellemző.

Az újonnan épült feladatellátási hely eleget tesz a modern és korszerű szabályoknak és elvárásoknak is, mert az egyéni gyermeki szükségletnek maximálisan megfelelő fejlesztő és játszókörnyezetet tud biztosítani, köszönhetően a vizuális és esztétikai világának, a gyermekközeli belső térrendezésének. Ezen túl rendelkezik a megfelelő, a pedagógiai szakmai munkához szükséges infrastrukturális és tárgyi környezettel, és módszertani eszközkészlettel. A gyerekeket egy családi, barátságos és szeretetteljes, érzelmi biztonságot nyújtó környezetben várjuk. Óvodánk csoportszobáiban több funkcióban használható játszó galéria található. Emellett rendelkezünk tornaszobával, sósobával, ami elengedhetetlen a gyermekek neveléséhez és fejlesztéséhez. Az aktív és változatos mozgásformák gyakorlását az udvari játszóterületek biztosítják, melyek jól felszereltek.

Az óvodába járó gyerekek életkörülményei igen széles skálán mozognak, ezért kiemelt figyelmet fordítunk az egyéni fejlesztésre, az esélyegyenlőség biztosítására.

1. GYERMEKKÉP – ÓVODAKÉP - PEDAGÓGUSKÉP

1.1. Gyermekkép

„Minden gyermek egy csoda, és a hozzá vezető útnak is egy csodának kell lennie” (Erick Frome)

A gyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg.

Minden gyermek egyedi, mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre, akinek életkoronként és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak.

A személyiség szabad kibontakozásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó. Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek.

Olyan gyermekeket szeretnénk nevelni, akik jól érzik magukat társaik és nevelőik körében. Fontosnak tartjuk, hogy siker-orientáltak legyenek, környezetükben jól eligazodjanak, problémájukra saját megoldást találjanak és jó kapcsolatteremtő képességgel rendelkezzenek. Gyermekeink között egyaránt található ingerszegény, csonka családból származó, nehezen nevelhető, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, sajátos nevelési igényű, illetve kiváló képességű, jó családi háttérrel rendelkező, értelmiségi családból származó gyermek is. Megkülönböztetés nélkül minden gyermeknek (nemtől, fajtól, hovatartozástól, vallástól, szociális körülményektől függetlenül) biztosítjuk az esélyegyenlőséget és az előítéletmentességet.

Minden gyerekből ki kell bontakoztatnunk a testi, szellemi, biológiai és erkölcsi képességeik, tulajdonságaik maximumát.

Nevelő és képességfejlesztő munkánk eredményeként óvodáskor végére testileg, lelkileg, érzelmileg, erkölcsileg egészségesen fejlődő, aktív, kezdeményező, kreatív, nyugodt, problémamegoldó, döntőképes, önmaga képességeit ismerő, közösségi, az iskolát érdeklődéssel váró gyermekké váljanak. Tevékenységeik során éljenek a szabad választás lehetőségével, óvják, ápolják természeti környezetüket. Alakuljon ki a környezettudatos magatartásukhoz szükséges érzékenységük, egészséges életvitel igényükhöz képességük, készségük. Az óvodáskor végére váljanak a különbözőségekkel természetes módon együtt élő, koruknak megfelelő mértékben empatikus, szolidáris játszótársá, csoporttársá, akik választékosan használják anyanyelvüket, gondolataikat világosan fejezik ki, nyílt, barátságos, érdeklődő és érzélem teli iskolások lesznek.

Biztosítjuk, hogy gyermekeink befogadó. Szeretetteljes, egyformán magas színvonalú előítéletektől mentes nevelésben részesüljenek.

Szeretnénk, hogy óvodásaink vidám, kiegyensúlyozott, szép iránt fogékony, hagyományokat ismerő és tiszteltben tartó, természetet szerető, környezetét óvó, egészséges életet élő gyermekké váljanak.

1.2. Óvodakép

A környezeti hatások közül a család szerepét elsődlegesnek tartjuk, mert a családi hatások a nevelés legfontosabb elemei.

Óvodánk olyan (3-tól maximum 8 éves korig) gyermekek nevelését szolgáló nevelési intézmény, mely a tevékenységközpontú helyi óvodai nevelési programja keretében végzi nevelő, közösség építő munkáját, és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek számára biztosítja az esélyegyenlőséget.

Tevékenységek körében megkülönböztetett figyelmet szentelünk a hagyományok ápolásának, környezeti és az anyanyelvi nevelésnek és az egészséges életmód megalapozásának.

Változatos tevékenységet, pozitív élményekben gazdag óvodai életet, kiegyensúlyozott, a gyermeki személyiség rezdüléseit követő és kezelő légkört kívánunk teremteni gyermekeink számára.

Nevelőtestületünk óvodaképe:

- A legfontosabb a gyermek.
- Családias, derűs légkörben sok-sok szeretettel nevelünk.
- A különböző tevékenységek gyermekközpontúak, elismerjük a szülői neveléssel együtt történő gyermeki fejlődést, támaszkodunk a családon belüli értékekre.
- Segítjük az érzelem, képzelet, kíváncsiság, beszédkedv kinyílását.
- Minden szülő nyugodtan végezhesse munkáját, tudatában legyen annak, hogy gyermeke biztonságban, jó környezetben van.
- A gyermekhez való viszonyt a személyes törődés, a tapintat, a türelem és a szeretet jellemzik.
- Alapozó nevelésünkkel elősegítjük a zökkenőmentesebb iskolakezdetet.
- Megfelelő óvodai szocializációval segítjük a többszörösen hátrányos helyzetű gyermekeket a majdani iskolai tanulás folyamatában
- Az óvoda tevékenységi rendszere és tárgyi környezete segíti a környezettudatos magatartásának kialakulását.
- Gyermekeink fejlesztése, képességeik kibontakoztatása az egyéni sajátosságaik figyelembevételével történik.

1.3. Pedagóguskép

MOTTÓNK: Az igazi csodákat együtt fedezzük fel!

Programunk sikeres megvalósítása olyan pedagógust feltételez, aki kreatív, folyamatosan megújulni képes, a nemzeti és emberi értékeket pozitívan közvetíti, együttműködő, kísérletező, toleráns, a gyermekek szükségleteit követő, empatikus, a szakmájáért kiálló személyiségjegyekkel rendelkezik.

Pedagógusaink megnyilvánulásai beépülnek a gyermek személyiségébe, ezért fontos a pozitív óvodapedagógusi modell. Az óvónő, mindig minta legyen a gyermek számára, a gyermeki közösség irányítója, aki együtt él a gyermekekkel, látja a következő feladatokat, és útmutatásával személyre szóló pozitív értékelésével differenciálva segíti a tevékenységeket, csoportokat és egyéneket.

Az óvodapedagógusaink rendelkeznek környezettudatos szemléletmóddal, fenntartható pedagógia iránti elkötelezettséggel, felelősen gondolkodók, a környezeti kultúrát kiemelt feladatként kezelik.

„Lehet, hogy elfelejtik, mit mondtál nekik, de soha nem fogják elfelejteni, hogy hogyan érezték magukat szavaidtól.” (Carl Wiliam Buehner)

Az ideális óvodapedagógus az alapvető humanista értékek hordozója, amelyhez megfelelő szakmai felkészültség társul, s ez mindennapi pedagógiai tevékenységében kifejeződik. Fontos a belső és a külső - az érzések, gondolatok, a viselkedés és a rendezett külső harmonikus összhangja. Ez biztosítja a nevelői magatartási megnyilvánulások hitelességét.

A nevelőtestület közös értékek fogadja el a toleranciát, empátiát, egymás segítségét, együttműködést, egymás véleménye iránti megértést, az emberi méltóság tiszteletben tartását, az esztétikus óvodai környezet jelentőségét, a nevelői tevékenység rugalmasságát, a helyzethez és a gyermek egyéni jellemzőihez történő alkalmazkodást, felelősségtudatot, az önművelési – önfejlesztési igényt. Holisztikus látásmóddal, belső nyitottsággal törekszünk a hatékony nevelésre. A jó óvodapedagógus tudja, hogy a gyermek már megtanult és magával hozott bizonyos értékeket a családból, melyeket az óvodában is tiszteletben kell tartani.

1.3.1. Pedagógus kompetenciák

1. kompetencia: Szakmai feladatok, szaktudományos, szaktárgyi, tantervi tudás.
2. kompetencia: Pedagógiai folyamatok, tevékenységek tervezése és a megvalósításukhoz kapcsolódó önreflexiók.
3. kompetencia: A tanulás támogatása.
4. kompetencia: A tanuló személyiségének fejlesztése, az egyéni bánásmód érvényesülése, a hátrányos helyzetű, sajátos nevelési igényű vagy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló többi gyermekkel, tanulóval együtt történő sikeres neveléséhez, oktatásához szükséges megfelelő módszertani felkészültség.
5. kompetencia: A tanulói csoportok, közösségek alakulásának segítése, fejlesztése, esélyteremtés, nyitottság a különböző társadalmi-kulturális sokféleségre, integrációs tevékenység, osztályfőnöki tevékenység.
6. kompetencia: Pedagógiai folyamatok és a tanulók személyiségfejlődésének folyamatos értékelése, elemzése.
7. kompetencia: A környezeti nevelésben mutatott jártasság, a fenntarthatóság értékrendjének hiteles képviselője és a környezettudatossághoz kapcsolódó attitűdök átadásának módja
8. kompetencia: Kommunikáció és szakmai együttműködés, problémamegoldás.
9. kompetencia: Elkötelezettség és szakmai felelősségvállalás a szakmai fejlődésért

1.3.2. A pedagógussal szembeni intézményi elvárások: a kompetenciák tükrében

1. Pedagógiai, módszertani felkészültség:

- Korszerű szaktudományos ismeretekkel rendelkezik.
- Szakmódszertani tudással rendelkezik, azokat alkalmazza
- A pedagógiai elvek érvényesítése.
- A nevelés eredményessége.
- Innovatív, szakmai felkészültség, gyermekszeretet.

- A Pedagógiai Program ismerete és magas szakmai színvonalon történő megvalósítása.
- Önálló gondolkodásra, felfedezések általi ismeretszerzésre motivál.
- Változatos módszereket alkalmaz. - Motiváció, aktivitás megvalósítása.

2. Pedagógiai folyamatok, tevékenységek tervezése és a megvalósításukhoz kapcsolódó önreflexiók:

- A gyermekek alapos megismerése.
- A gyermek észlelésének, megfigyelő-képességének, önkéntes és szándékos figyelmének, emlékezetének, képzeletének, gondolkodásának, szellemi aktivitásának, beszédképességének, problémaérzékenységének, helyzetfelismerő képességének, mozgásképességének, térérzékelésének, nagy mozgásának fejlesztése.
- A szabad játék minél gazdagabb feltételeinek biztosítása, pedagógiai, pszichológiai szakértelemmel való támogatása indirekt módszerekkel a 3-7 éves korú gyermekek optimális személyiségfejlődésének biztosítása érdekében az együttműködés kiszélesítésével.
- A környezetben szerzett tapasztalatok újbóli átéléséhez a lehetőségek biztosítása, a játék értelmi képességekre gyakorolt hatásának biztosítása.
- Az udvari játéktevékenységek megszervezésekor figyelembe vesszük az időjárási körülményeket, a játékra inspiráló eszközök biztosítását, a megfelelő helyet, és időt. Kiemelt figyelmet érdemel, hogy a kibontakozó játéktevékenység lehetőség szerint tovább folytatódjon az udvaron is.

Tevékenységben megvalósuló tanulás Programunkban a tanulás fogalmát tágabb értelemben használjuk, mert a gyermek mindent tevékenysége révén tanul.

- játékba ágyazott, változatos tevékenységek gyakorlása során. Ebben a folyamatban az óvodapedagógus az egyes gyermek tanulási képességeinek alakulását követi és segíti.

A gyermek életkorának egyéni fejlettségének megfelelő játékos tanulás magába foglalja:

- a tapasztalatok gyűjtését,
- az ebből származó ismeretek alkalmazását elősegítő műveletek tanulását,
- a pszicho-motoros készségek gyakorlását, • a tanulás elemi szintű technikáinak megismerését, • a gondolkodás képzeti, elemi, fogalmi használatát.

3. Az ismeretszerzés, a tanulás támogatása

- A gyermek értelmi képességeinek megalapozása, fejlesztése ösztönző környezet biztosításával; aktív cselekedtetéssel, érzelmi hatásokkal eljuttatni a gyermeket a tapasztalatokon alapuló gondolkodásig, fogalomalkotásig. Spontán szerzett ismereteinek, tapasztalatainak, élményeinek rendezése, és értelmi képességeinek fejlesztése oly módon, hogy, érzékelése, észlelése, figyelme, emlékezete, logikus gondolkodása, alkotóképessége adottságaihoz viszonyítva differenciáltan fejlődjön a gyermek értelmi képességeinek: érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás, alkotóképesség fejlesztése.
- Nyugodt, derűs légkör biztosítása.
- A gyermekek előzetes tapasztalataira, spontán szerzett ismereteire való építés.
- A gyermekek kíváncsiságának, érdeklődésének kielégítése.
- A gyermekek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalás lehetőségeinek biztosítása.

- Folyamatos megfigyelés és ellenőrzés mellett a helyes cselekedetek kiemelése dicsérettel.
- Az egymástól való tanulás, tapasztalatszerzés.

4. A gyermek személyiségének fejlesztése, az egyéni bánásmód érvényesülése, a hátrányos helyzetű, sajátos nevelési igényű vagy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló többi gyermekkel, tanulóval együtt történő sikeres neveléséhez, oktatásához szükséges megfelelő módszertani felkészültség.

- A „különbözőségek”, elfogadása, tolerálása, tehetséggondozás.
- Az integráció megvalósítása (SNI, BTM, HHH, HH).
- Folyamatos fejlesztés a gyermek egyéni képességeinek megismerésére építve.
- Az életkori sajátosságok, az érési ütem, a szükségletek figyelembe vétele.
- A gyermekek jogainak érvényesítése
- A sajátos nevelési igényű (SNI) gyermekek időbeni kiszűrése
- A speciális fejlesztésükhöz a rendelkezésre álló pedagógiai, pszichológiai szakszolgáltatások igénybe vétele.
- A szakemberekkel való tervszerű együttműködés.
- Az egyenlő hozzáférés elvének biztosítása.
- A gyermekek alapos megismerése.
- Fejlődési napló vezetése.
- Befogadó attitűd kialakítása.
- A bizalom légkörének kialakítása.
- A szociális hátrányok enyhítése.
- Alkalmazza a differenciálás elvét.

5. A tanulói csoportok, közösségek alakulásának segítése, fejlesztése, esélyteremtés, nyitottság a különböző társadalmi-kulturális sokféleségre, integrációs tevékenység, osztályfőnöki tevékenység.

- A tehetséges gyermek átlag feletti speciális egyéni képességeinek előhívása, fejlesztése, tehetségek gondozása és után követése.
- A tevékenységek tudatos befolyásolásával segítjük a személyiség fejlesztését, a képesség kibontakoztató felkészítést, az eltérő adottságokra, képességekre, szokásokra, érzelembeli, vérmérsékleti különbségekre és a családok értékrendjének sokféleségére támaszkodva.
- A tevékenységek árnyaltan gazdag rendszere biztosítja minden gyermek számára az önmegvalósítás, önérvényesítés, önértékelés lehetőségét, ezek fejlődését, elsősorban a mással nem helyettesíthető játék keretein belül.
- Intézményünkben osztott, részben osztott és osztatlan csoportokat szervezünk, amelyhez megnyertük a szülők támogatását, és ennek megfelelően alakítjuk ki házirendünket.
- Az életkori jellemzők ismeretében és az egyéni eltérésekre építsen.
- A tevékenységek szervezésénél a motiválás kiemelkedő fontosságú.
- A gyermek a tevékenységeket egyénileg és/vagy csoportban, csapatban, mikro csoportban végzi. A mikro csoportos együttműködés lehetőségei a gyermek szocializációjának minőségétől is függenek, erre kiemelt hangsúlyt fektetünk.

6. Pedagógiai folyamatok és a tanulók személyiségfejlődésének folyamatos értékelése, elemzése.

- Elvárjuk azt, hogy a gyermekek tapasztalataikat szóban is megfogalmazzák, megerősítjük az ítéletalkotás, véleményalkotás, meghatározás képességének alakulását.
- A közösen, és egyénileg átélt élmények, tapasztalatok feldolgozását beszélgetések segítik, ilyenkor mód nyílik az ismeretek rendezésére.
- Az óvodapedagógus kérdésekkel tudatosan segíti az egyes folyamatok megismerhetőségét, felfedezését, az ok- okozati összefüggések feltárását, a logikus gondolkodás fejlődését.
- Óvodapedagógusaink törekednek arra, hogy a gyermekek speciális érdeklődéseire, kérdéseire is választ adjanak.
- Önbizalom fejlesztése.
- Hibák korrigálása.
- Pozitív megerősítő dicséret.
- A felmérések alapján egyéni fejlesztési tervek készítése, értékelések.
- A gyermekek személyiség lapjának vezetése.

7. A környezeti nevelésben mutatott jártasság, a fenntarthatóság értékrendjének hiteles képviselője és a környezettudatossághoz kapcsolódó attitűdök átadásának módja

- Segíti a gyermekeket, tanulókat, hogy megértsék a nem fenntartható és fenntartható fejlődés különbségeit.
- Kihhasználja saját szakterületén, illetve intézményében a fenntarthatóságra nevelés pedagógiai lehetőségeit.
- Lehetővé teszi a gyerekek számára, hogy saját cselekedeteikkel, viselkedésükkel hozzájáruljanak a fenntarthatósághoz, tudatosítva bennük, hogy a jövő rajtuk is múlik.
- Segíti a gyerekeket, hogy a múlt és a jelen tükrében kreatívan gondolkodjanak a lehetséges jövőről.
- Megteremti a feladatok elvégzéséhez szükséges feltételeket
- A feladatok megvalósítása érdekében szorosban együttműködik a családokkal.

8. Kommunikáció és szakmai együttműködés, problémamegoldás

- A gyermeket körülvevő felnőtt magatartásában kifejezésre jut a szeretet, az elfogadás, a támogatás, a megerősítés, a bizalom.
- Kapcsolattartás családdal, iskolával, gyermekjóléti szolgálattal, (munkaközösségi foglalkozások, esetmegbeszélések, közös továbbképzések, bemutató foglalkozások).
- Bölcsődével való kapcsolat (kölsönös látogatások, megbeszélések).
- Együttműködés a szakszolgálattal.
- Esetmegbeszélések.

9. Elkötelezettség és szakmai felelősségvállalás a szakmai fejlődésért

- Minden óvodapedagógus kötelessége a folyamatos önképzés, a pedagógiai, pszichológiai kutatások eredményeinek ismerete és gyakorlatban való alkalmazása.
- Minden pedagógus a kiemelkedő képességeit úgy fejlessze, hogy a nevelőközössége módszertani eszköztárának gazdagítását, a gyermekek tevékenységrendszerének fejlesztését szolgálja.

- A továbbképzéseken részt vevő felelősséggel készüljön fel, az ott hallottakat adja tovább, - ossza meg tudását tudásmegosztó fórumokon.
- Fontosnak ítélik meg, hogy a nevelőtestület tagjai segítsék, erősítsék egymást a tanulmányaikban, a távollévők helyettesítésében, a továbbképzéseken szervezett bemutatók alkalmával, illetve, hogy különböző fórumokon, méltó módon képviseljék intézményüket, helyi pedagógiai programunkat.
- Alapvető jelentőségű a környezetvédelmi szemléletformálásában a felnőtt modell, azaz az óvodapedagógus személyisége és egyben környezetkultúrája.
- Rendszeres megbeszélés a nevelőmunkát közvetlenül segítő munkatársakkal.
- Belső továbbképzések, bemutatók tartása. Folyamatos képzés, önképzés.
- Aktívan részt vesz a testület munkájában.
- Továbbképzés keretein belül folyamatosan fejleszti tudását, ismereteit.
- A nevelőmunka iránti elhivatottság.

1.3.3. Pedagógiai munkát segítőkkel szemben támasztott elvárások

Tevékenységek központú óvodai program megvalósítása során a dajka munkája az óvodapedagóguséval összehangoltá válik, mert a dajkát a pedagógiai munka közvetlen segítőjének tekintjük. A dajka egyike a gyermeket nevelő felnőtteknek, aki éppúgy, mint az óvodapedagógus, magatartásával, teljes lényével, beszédstílusával, öltözködésével hatást gyakorol a kisgyermekre.

Ahhoz, hogy a nevelési folyamatban a dajka közvetlenül és tevékenyen részt vehessen, elsősorban arra van szükség, hogy megfelelő szinten tájékoztatva legyen az óvoda és az adott óvodapedagógusok nevelési elképzeléseit, módszereit illetően.

Tudnia kell, milyen célok érdekében, hogyan kívánják az óvónők a gyermekcsoport fejlesztését megvalósítani. Ez a tudás, különösen a szakképzett dajkák esetében megsokszorozhatja a felnőttektől kiinduló nevelő hatásokat. Mindezzért szükséges, hogy a gyermek - dajka kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze. Fontos, hogy tartsa be titoktartási kötelezettségét a gyermekekről kapott információ terén. Alakítsa ki igényét saját önképzésére a változó óvodai élethez igazodva.

- A pedagógiai asszisztens és dajka a pedagógiai munka közvetlen segítője, egyike a gyermekeket nevelő felnőtteknek.
- Munkája az óvodapedagógusokéval összehangolt.
- Magatartásával, teljes lényével, beszédstílusával, nyugodt, kiegyensúlyozott hangulatú, türelmes, toleráns.
- Segíti az óvónőket a szokásrendszer kialakításában. A gyermekek életkori sajátosságainak figyelembe vételével segíti a magatartási szokások kialakítását, azok betartását.
- Tiszteletben tartja a gyermekek méltóságát és jogát.
- Példát mutat az etikus viselkedésre.
- A gyermekek testi épségének megóvásában együttműködik az óvodapedagógusokkal.
- Elfogadja, és tiszteletben tartja a gyermekek különbözőségét.
- A gondozási feladatok ellátását az óvodapedagógusok útmutatásai szerint végzi

2. AZ ÓVODA NEVELÉSI ALAPELVEI

„Én azt hiszem, gyereket csak úgy lehet nevelni, ha az ember megtiszteli azzal, hogy komolyan veszi” (Szabó Magda)

Szeretetteljes, biztonságérzetet adó, érzelem gazdag óvoda megteremtése, ahol a gyermekközpontúság úgy jelenik meg, hogy a gyermeki tartást, önállóságot, s ebből az önállóságból fakadó egészséges öntudatot, kibontakozási és önmegvalósítási lehetőséget ad a gyermekeknek.

Valljuk, hogy az óvodapedagógus, kulcsszereplő, elfogadó, segítő, támogató attitűdje modell értékű, mintát jelent a gyermekek számára.

Fontosnak tartjuk a pedagógus, és a nem pedagógusdolgozók munkájának összehangolását.

- biztosítjuk a gyermekek jogait
- példamutató emberi magatartást és nagyfokú toleranciát mutatunk minden helyzetben
- a gyermek mindenekfelett álló érdekét mindenkor figyelembe vesszük
- gondoskodunk a gyermeki szükséglet kielégítéséről
- kiemelt szerepet kap a gondozás, nevelés, kapcsolatépítés a gyermekekkel
- tartózkodunk a gyermekek hátrányos megkülönböztetésétől, saját és mások elismerésére nevelünk
- elfogadjuk és tiszteletben tartjuk a gyermekek különbözőségét
- esélyegyenlőség elvét alkalmazzuk, biztosítjuk az egyenlő hozzáférés lehetőségét
- a gyermekek egyéni és életkor specifikus képességeit nyomon követjük és a fejlesztés során figyelembe vesszük
- tevékenységek által és a tevékenységeken keresztül történő fejlesztést valósítunk meg
- elősegítjük az önálló véleményalkotást, döntési képességeinek fejlődését
- megalapozzuk a szokás és normarendszert, fejlesztjük a gyermekek erkölcsi és norma érzékét
- törekszünk a természetes társas szükségletek kielégítésére és a lelki nevelési feladatok ellátására
- szoros együttműködő kapcsolatot tartunk fenn a családokkal, családok belső szokásait tiszteletben tartjuk
- megteremtjük a lehetőséget, és helyet biztosítunk a családok fogadására
- kiemelt figyelmet igénylő gyermekek segítése, támogatása
- a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekkel kapcsolatos elvárásunkat szociokulturális helyzetük határozza meg
- biztosítjuk az esélyegyenlőséget a különböző szociális és kulturális környezetből érkező gyermekeinknek
- figyelmet fordítunk arra, hogy a hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű és sajátos nevelési igényű gyermekek minden segítséget megkapjanak hátrányaik leküzdéséhez
- a sajátos nevelési igényű gyermekek harmonikus személyiségfejlődését elfogadó, és az eredményeket értékelő környezetet teremtünk - a sajátos nevelési igényű gyermekek iránti elvárásunkat fogyatékoságuk határozza meg

3. AZ ÓVODAI NEVELÉS CÉLJA

„Csináljon bármit, ami nyitogatja a szemét és eszét, szaporítja tapasztalatait. Ő azt hiszi, csak játszik. De mi már tudjuk, mire megy a játék. Arra hogy e világban otthonosan mozgó, eleven eszű és tevékeny ember váljék belőle.” (Varga Domokos)

A gyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. E tényezők együttes hatásának következtében a gyermeknek sajátos, életkoronként / életkori szakaszonként /, és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak. A személyiség szabad kibontakoztatásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó.

Az óvoda nevelő intézmény, melynek feladata a gyermeki személyiség kibontakoztatása, a gyermek nevelése, fejlesztése. Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszik, biztosítva minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést.

Helyi pedagógiai programunk célját és feladatait eddig elért eredményeink és hiányosságaink, a Tevékenységközpontú óvodai nevelési program és az Óvodai nevelés országos alapprogramja alapján határoztuk meg.

„Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit. Az óvodában, miközben az teljesíti (óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő) funkcióit, a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.” (363/2012.(XII.17.) Kormányrendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról)

Programunk kialakításánál figyelembe vettük a szülők, az iskola és a fenntartó elvárásait. Helyi adottságainkból kiindulva, illetve „Zöld óvoda” lévén fő feladatunknak tekintjük a környezeti és környezetvédelmi nevelést, a hazafias nevelést, a nemzeti identitástudat alakítását, a hagyományápolást, továbbá az anyanyelvi nevelést. Valljuk, hogy a gyermekek természetes életterében zajló és szervezendő tevékenységek, cselekedtető helyzetek szolgálják a fejlődést, fejlesztést. Mivel számtalan lehetőségünk van a közvetlen környezetünk és anyanyelvünk megismerésére, ezeket a lehetőségeket igyekszünk kihasználni. Törekszünk a kulturális értékek megismertetésére, a szülőföldhöz való kötődés kialakítására, az anyanyelvünk szépségének felfedezésére. Feladatunknak tekintjük - a gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodva- a népmesék, népi mondókák, hagyományok, népszokások megismerését. Mindezeket a tevékenységek szervezése során is figyelembe vesszük. Az aktualitást és a hozzá kapcsolódó tevékenységeket az évszakok és az ünnepek határozzák meg.

Intézményünkben törekszünk az IKT eszközök nevelő- oktató munkába való bevonására.

Oly módon szeretnénk a szülőkkel közösen nevelni, és a környező világ értékeit és a belőle fakadó ismereteket átadni a ránk bízott gyermekeknek, hogy ettől mindannyian gazdagabbnak, boldogabbnak érezzük magunkat, egymás tiszteletben tartása mellett.

A Csodavár Óvoda céljai:

- a teljes gyermeki személyiség harmonikus, sokoldalú fejlesztésének megvalósítása

- a gyermekek életre való nevelése, együttműködési és kommunikációs képességének fejlesztése
- anyanyelvi nevelés hangsúlyozása
- hagyományápolás, népszokások, népi kultúra alapjainak megismerése
- környezetünk, szülőföldünk iránti szeretet kialakítása, környezetvédelem, Zöld Óvoda szemlélethez igazodó gondolkodásmód tovább éltetése
- minden gyermek önmagához mért, képességeinek megfelelő fejlesztése
- minden gyermek nyugodt, kiegyensúlyozott, szeretetteljes és biztonságos környezetben nevelése, különbözőséget és másságot is elfogadva
- olyan légkör teremtése, ahol a gyermek és felnőtt jól érzi magát
- az emberi, társas kapcsolatok a kölcsönös tiszteleten alapuljanak
- a szülőkkel való kooperatív együttműködés fenntartása
- pedagógusaink továbbképzésének és fejlődésének támogatása, igényes szakmai színvonal megtartása
- a sajátos nevelési igényű gyermek társadalmi integrálódásának, esélyegyenlősége megvalósításának, egyéni boldogulásának segítése.

4. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI

4.1. Feladatrendszer

Fő feladatok:

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése.

Ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés,
- az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

Életszerű tevékenységek biztosítása tudatosan tervezett, szervezett nevelési alaphelyzetek:

- játék és tevékenységben megvalósuló tanulás
- társas és közösségi tevékenységek
- munka jellegű tevékenységek

Tiszteletben tartjuk:

- Különbözőségeket
- Egyéni fejlődési ütemet
- Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni képességei alapján történő fejlesztését.

Az óvodapedagógusaink feladatai a nevelési célok elérésében:

- a családdal szorosan együttműködve a családi nevelés kiegészítése
- a feltételek megteremtése a családok szociális különbségeiből adódó hátrányok kompenzálásához
- nevelő hatások tudatos alkalmazása az együttműködés és társas érintkezés alakítása érdekében
- az érzelmi alapigények kielégítése, biztonságérzet, védettségérzet megteremtése nyugodt, derűs, szeretetteljes érzelmileg biztonságos légkör megteremtésével
- környezettudatos magatartás formálása, megalapozása
- az óvodai nevelés leghatékonyabb eszközének a játék elsődlegességének biztosítása.
- kiemelt figyelmet igénylő gyermekek képesség szerinti fejlesztése
- a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése
- a gyermek egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása

4.2. Az egészséges életmód alakítása

A gyermek egészségével, testi épségének védelmével kapcsolatosan az óvodapedagógusoknak különös felelőssége van. A gyermek testi egészségéért vállalt felelősségünk a gyermek jogairól szóló nemzetközi egyezményen (és ennek törvénybe iktatásán az 1991. évi LXIV. Törvényen) nyugszik, amely szerint a gyermeknek joga van az életre és a lehető legjobb egészségi állapotra.

A nevelés azonban nem korlátozódhat az óvodára – fontos a családokkal való szoros együttműködés. Igazán hatékony csak akkor lehet a munkánk, ha sikerül a szülőkkel is elfogadtatni az egészséges életmódra nevelés fontosságát, és lehetőségeikhez mérten bevonni őket az ezzel kapcsolatos feladatok otthoni gyakorlásába. Az óvodába érkező gyermekek mindegyike más és más testi és szellemi fejlettséggel, edzettséggel rendelkezik. Fejlődésüket,

fejleszthetőségüket meghatározzák az örökletes tényezők, az érési folyamatok törvényszerűségei, valamint a környezeti hatások. Mind ehhez társul még az óvodapedagógus és a gyermek közötti jó kapcsolat, a biztonságot nyújtó, jó közérzetet biztosító óvodai légkör. A gyermekek egészségéért, testi épségük védelméért mindannyian felelősséggel tartozunk.

Célunk, feladatunk:

- A gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése.
- Az egészséges életmód, betegségmegelőzés, valamint a biztonságos környezet szokásainak alakítása.
- A gyermek komfortérzetének biztosítása.
- A természetes mozgáskedv fenntartása mellett a társra figyelés fejlesztése.
- Rendszeres mozgással az egészséges életvitel, testi képességek, fizikai erőnlétfejlesztése, szükség esetén, megfelelő szakember bevonásával, speciális testi, lelki nevelés.
- A teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok kidolgozása, amelyek különösen az egészséges táplálkozás, a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlen zsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése. A zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése. A mindennapos testnevelés, testmozgás, a testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a bántalmazás és óvodai erőszak megelőzése, a baleset-megelőzés, a személyi higiéné területére terjednek, további feladatot jelentenek.
- Természetesnek tartjuk, hogy kezdetben az óvónő és a dajka több segítséget nyújt a testápolással kapcsolatos tennivalókban, de az is természetes, hogy a rendszeres gyakorlás és következetesség előbb-utóbb szokássá alakul és a gyermek az egészségvédő tennivalókban önállóbbá válik.
- Gondoskodunk a szeretetteljes, derűs légkorról, melyben ezeket a feladatokat az óvodás gyermek fejlettségéhez, értelmi képességéhez igazodva kezdetben közvetlen, később követő segítséggel valósítjuk meg.
- Egészségvédő tevékenységünk a gyermek óvodai tartózkodásának egész idejére kiterjed.
- A testi egészség állapotának megfigyelése és kompenzálása már a reggeli étkezéskor megtörténik, majd folytatódik napközben a gyermekek higiénés magatartásának ellenőrzésével és befejeződik azzal, milyen higiénés rendezettséggel bocsátjuk haza.
- Az óvodai testápolás elengedhetetlen követelményének tekintjük a személyi tisztaság szokássá alakulását, azt, hogy a kisgyermekben igényé alakuljon a mosakodás, a fésülködés tevékenysége
- Kiemelt preventív feladatunk a fertőző betegségek megelőzése. A megelőzés alapja a személyi higiénia szabályainak megtartása. Különösen a szezonális megbetegedések idején (tavasszal és ősszel a nátha és influenza, nyáron a mosatlan gyümölccsel terjedő dizentéria) figyelünk a személyi higiénia teendőinek pontos, rendszeres elvégzésére és az esetleges bevezetésre kerülő fertőtlenítő eljárások megtartására.
- Az átlagos testhőmérséklet (22-24 C) biztosítjuk a gyermek testmagasságában.
- Gondoskodunk a megfelelő szellőztetésről, világításról, a rendszeres takarításról.

- A balesetet okozó tárgyakat eltávolítjuk, védőfelszereléseket alkalmazunk.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Szándékosan tudják irányítani mozgásukat, viselkedésüket és testi szükségleteik kielégítését.
- Kialakulóban van az egészséges életmód (helyes táplálkozás, testápolás, sok mozgás, szabadlevegőn való tartózkodás) iránti igényük.
- Eljutnak az első alakváltozáshoz.
- Mozgásuk összerendezettebb, harmonikusabb.

Az óvodapedagógus a folyamatban:

- A hatékonyabb nevelés érdekében megkeresi a családdal való együttműködés lehetséges formáit.
- Egyénileg segíti a gyermektáplálkozási, tisztálkodási és öltözködési készségeinek alakulását a dajka segítségével. Megjelenésével, öltözködésével, segítségnyújtásával mintát ad a gyermeknek.
- Sétákat, kirándulásokat, természetgyűjtő utakat szervez. Így a gyerekek megismerkedhetnek a termések tárolásának, tartósításának feltételeivel, melyek lehetővé teszik későbbi felhasználásukat.
- Megismerteti a gyermekeket a környezettudatos magatartás alapjaival: szelektív hulladékgyűjtés, takarékoság a víz- és energiafelhasználásában, növények ápolása, stb. Figyelemmel kíséri a gyermek egyéni adottságait és egészségi állapotát.
- Együttműködik a szülőkkel, szakemberekkel (védőnő, óvoda orvos, szakszolgálat munkatársai), a betegségek megelőzése, kezelése, felvilágosítás, speciális fejlesztés céljából. Biztosítja a gyermeke számára a rendszeres mozgás lehetőségét és feltételeit.
- Csendes, nyugodt hangvétellel a gyermekek számára biztonságot nyújtó feltételek (alvós állat, stb.) biztosításával megteremti az alváshoz szükséges meghitt légkört.

Környezeti higiénia

- Az óvodás gyermek az ébrenlétének $\frac{3}{4}$ részét az óvodában óvodai környezeti feltételek között tölti. A tárgyi környezet egészségvédő és egészségfejlesztő hatásának éppen ezért kiemelt jelentősége van a gyermek egészsége érdekében. Az óvoda tárgyi környezetében a csoportszobák a használati és játékeszközök és az udvar tartozik. Mindezek alakításához szépítéséhez hozzájárulnak az óvónők ízlésükkel, egyéniségükkel és alkotómunkájukkal.
- Megismertetjük a gyermekeket a természeti és épített környezet védelmével, a rend és tisztaság fenntartásával kapcsolatos viselkedési normákkal.

Célunk, hogy a gyermek öntevékenyen vegyen részt környezete higiénijának fenntartásában (takarításban, a rendrakásban, a játékszerek összegyűjtésében, önkiszolgáló tevékenységben, az esztétikus környezet alakításában.)

Lehetőség szerint mentesítjük óvodánk környékét az allergiát okozó tényezőktől (parlagfű irtás.)

Egészséges táplálkozás, kulturált étkezéssel kapcsolatos egészségpedagógiai feladatunk: a fogyasztott ételek elnevezésének megtanítása, az ételben lévő élelmi anyag felsorolása, eddig ismeretlen ételfélékkel való megismertetés, nyers zöldség, gyümölcs fogyasztás lehetőségének megszervezése. Egyéni táplálkozási sajátosságok figyelembevétele, a kulturált étkezési szokások kialakítása és betartása, étrend ajánlása.

A mentálhigiéné nem csupán a pszichés megbetegedések és magatartászavarok megelőzése, hanem lelki egészségvédelem is; mindazoknak a folyamatoknak, tevékenységeknek összessége, amelyek az emberi személyiséget és közösségi kapcsolatot erősebbé, fejlettebbé, magasabb szervezetszintűvé teszik. Óvodánkban a biológiai szükségletek maximális kielégítése mellett (evés, pihenés, gondozás stb.) nagy hangsúlyt fektetünk a gyerekek érzelmi biztonságát jelentő szociális szükségletek kielégítésére.

Az óvodai mentálhigiéné nevelés célja, hogy biztosítsuk a gyermekek számára az optimális intellektuális és érzelmi fejlődést. Mindent megteszünk annak érdekében, hogy a ránk bízott gyermekek:

- egészségesek, edzettek legyenek,
- mozgásuk koordinálttá váljék
- elsajátítsák a megfelelő egészségügyi szokásokat,
- felismerjék az alapvető testi szükségleteiket,
- megismerjék a természeti környezetüket és vegyenek részt annak megóvásában, szépítésében.

A mentálhigiéné nevelés egyik feladata, hogy gyerekeket megóvjuk a riasztó életérzések, az értékválság érzelmi életet bénító, leszerelő hatásától. Óvodásainkat úgy neveljük, hogy gazdag, meleg érzelmi életük lehessen, meglássák az élet sokszínűségét, értékeit. Feladatunk, hogy megkülönböztetett figyelemmel, odaforduló gondoskodással vegyük körül a gyermeket. Szavaink, tekintetünk hangsúlyunk és cselekedetünk figyelmet, elfogadást közvetítsen.

Fontos, hogy ismerjük igényeiket, egyéni jelzéseiket, szokásaikat. Ismernünk kell a gyerekek lelki fejlődését, érzelmi világukat. Ahhoz, hogy a gyermek boldog, kiegyensúlyozott legyen és rá bízott feladatokat teljes értékűen el tudja végezni, a következőkre van szüksége:

- szociális biztonság, és elégedettség
- testi egészség
- mentális, szellemi egészség, pszichés harmónia
- állandó értékrend

Ha valamelyik tényező hiányzik, illetve hiányos, akkor a gyermek harmonikus fejlődése gátolt lesz.

A pszicho-szociális higiénára nevelés feladatai

- Megteremtjük a gyermekek szociális biztonságérzetét.
- Biztosítjuk a személyiség szabad kibontakoztatását.
- Segítjük a harmonikus társkapcsolatok alakulását.

- Kiszűrjük a gyermeki viselkedésben jelentkező zavarokat, a lelki sérüléseket, feltárjuk az okokat és meghatározzuk a segítségadás módját.
- Fejlesztjük a nevelők és dajkák empátiás készségét.
- Folyamatos preventív feladatunknak tartjuk, a tárgyi és személyi jellegű stressz tényezők csökkentését, illetve törekszünk azok megszüntetésére.

Szomatikus nevelés feladatai

- Biztosítjuk a higiénikus, sokféle tevékenységet kínáló környezetet.
- Személyi higiénára nevelünk (általános bőr-haj-köröm, fogápolás, egészséges ruházzkodás)
- Biztosítjuk a kulturált étkezés feltételeit.
- Fokozzuk a motoros képességek fejlesztését a testnevelés foglalkozások szervezettségével és hatékonyságával.
- Sokat tartózkodunk a szabad levegőn.
- Balesetek megelőzésére neveljük a ránk bízott gyermekeket.

Szociálhigiénés nevelés feladatai

Nevelési folyamatunk kiemelt feladata a napirendünk céltudatos megszervezése. Alakítjuk, fejlesztjük a gyermekek normákhoz, értékekhez való viszonyát:

- az egészségügyi szokások területén,
- alapvető udvariassági szokások területén,
- a tevékenységekhez kötődő együttműködési formákban.

Fontos, hogy nevelésünk hatására az életkori sajátosságoknak, illetve egyéni képességeinek, fejlettségének megfelelő szintet érjen el:

- engedelmesség szint
- identifikációs szint
- belső érettségi szint
- neveltségi szint

Fejlesztjük a közösségben elfoglalt helyét:

- kapcsolatteremtő képességét
- együttműködési képességét
- kommunikációs, nyelvi kifejező képességét

Fejlesztjük a gyermekek tevékenységéhez való viszonyát:

- kudarc és siker tűrését-levezetését
- konfliktus megoldó képességét
- alkalmazkodó képességét
- szervező készségét

Fejlesztjük a cselekvés végrehajtásához szükséges akarati tulajdonságait:

- testséma ismeretét
- térbeli tájékozódását
- önértékelését

- önbizalmát
- önfegyelmét
- önérvényesítési módját
- szem-,kéz,-lábdominanciát.

Teljes körű egészségfejlesztési program

Az egészségfejlesztés, a Pedagógiai Program integráns részét képezi, áthatja a mindennapi nevelő-fejlesztő óvodai tevékenységeinket.

A komplex tevékenységek részeként rendszer szerűen valósulnak meg az egészségfejlesztési tevékenységek.

Célunk, hogy a tudatosan tervezett egészségfejlesztési tevékenységek által, hatékonyan fejlődjön és biztosított legyen minden gyermek teljes testi, lelki, pszichés, mentális egészsége, jóléte. Az egészségfejlesztő tevékenységek, az óvodai tevékenységformákkal is komplexen kapcsolódva, még nagyobb lehetőséget adnak a gyermekeknek arra, hogy változatos, önálló tevékenységek által, élményszerű tapasztalatokhoz, ismeretekhez jussanak, és ezeket gyakorolva sajátíthatják el az egészségtudatos, egészségvédő és fejlesztő szemléletű, életviteli jó szokásokat, viselkedésmódot, attitűdöket.

Az egészséges életmódra nevelés során igyekszünk olyan egészség-viselkedési elemeket, magatartásformákat támogatni, alakítani, melyek későbbiekben is, meghatározzák a gyermekek egészség-fontosság tudatát, egészségérzetét.

Az egészségfejlesztés témakörében témanapokat, témahetet, projekteket, akcióprogramokat szervezünk. Ezeken az alkalmakon lehetőség szerint külső szakembereket is bevonunk a szervezett tevékenységekbe és törekszünk a családok számára is nyitottá tenni ezeket az alkalmakat. A közösen átélt események felerősítik a családok egészségtudatos szemléletét is. Az egészségfejlesztési célok szervesen épülnek be a mindennapi óvodai tevékenységeinkbe. Minden óvodapedagógus kötelessége, hogy tudatosan fejlessze a gyermekek egészségtudatos szemléletét, gondolkodását, szokásrendszerét. Kiemelt nevelési területként, tudatosan és eredményesen építse be a nevelési és a heti terveibe az egészséges életmódra nevelés és egészségfejlesztés területeit, témáit. Komplex képesség- , és készségfejlesztés során törekszünk a motorikus, pszichés, kognitív képességek összehangolt fejlesztésére, mely az egészség-egyensúly alapfeltétele.

A „külső világ tevékeny megismerése” tevékenységformán belül további egészségismereteket, élményeket nyújtó projekttemába ágyazott, egészség-tartalmakat valósítunk meg (pl. testünk és érzékszerveink témakör. A témaköröket- és tartamokat a munkaközösségi tervek is tartalmazzák. Ezek a tevékenységek egyaránt fejlesztik az egészséges-énpozíciót, hogy a gyerekek nyitott, egészséges szemlélettel figyeljenek saját testi-lelki érzéseikre, élményeikre, egészségükre.

Az egészségfejlesztési-egészségnevelési játékok beépülnek a pedagógiai munkába.

Kiemelt egészségfejlesztési feladatok:

- testi-lelki egészség fejlesztése, védelme
- személyi higiéné
- mindennapos testnevelés, testmozgás
- egészséges táplálkozás

- balesetmegelőzés, óvó-védő feladataink

Tudatosan alakítjuk a gyermekek egészségvédelmi szemléletét, az egészségtudatos jó szokások, ismeretek által formáljuk egészség-kultúrájukat.

Gondozással kapcsolatos feladataink

Óvodai nevelőmunkánk alapvető feladata, megalapozó tevékenysége a gondozás. A gyerekek zavartalan fejlődéséhez, egészségük fenntartásához elengedhetetlen követelmény megfelelő gondozásuk, valamint testi szükségleteik kielégítése.

Célja, hogy a gyermek igényes legyen önmagával és környezetével szemben, és tanulja meg magát önállóan ellátni.

Gyermekeink óvodai életét, napirendjét úgy szervezzük, hogy azt a folyamatosság és rugalmasság jellemezze. Nyugodt, kellemes légkörben végezhesék a tisztálkodással, étkezéssel, öltözködéssel, WC használatával kapcsolatos teendőiket.

Nagy gondot fordítunk a helyes táplálkozási, étkezési, testápolási, öltözködési, pihenési szokások kialakítására. A gyermekek egyéni képességeihez igazítottan biztosítunk elegendő időt, és gyakorlási lehetőséget a szokások belsővé válásához, rögzítéséhez.

Kiemelt feladatunk: a gyermekek személyi higiéniájának ellátása, a tevékenységekben a gyermekek önállóságának fokozatos fejlesztése, a hozzájuk kapcsolódó egészséges életmód szokások megalapozása.

Tisztálkodási - testápolási tevékenységek – helyes szokások alakítása.

Kiemelt nevelési feladatok:

- Az alapos, helyes kézmosás, mosakodás tevékenységei.
- A rendezett külső megjelenés ellenőrzése tükörben. A fésű, illetve a hajviselethez tartozó kiegészítő tárgyak elkülönített és higiénikus tárolása.
- A helyes orrfújás, zsebkendő használat módjának megérettetése, gyakorlása.
- A helyes WC - és WC papír használat szabályai.

Öltözködés:

A szülők által kérjük biztosítani: a kényelmes, ruhákat, a váltóruha biztosítását, az időjárásnak megfelelő, öltözetet, a réteges öltözködést biztosító ruházatot.

Öltözködési tevékenységek – helyes szokások alakítása:

Az öltözködés helyes sorrendiségét és az önálló öltözködést is, fokozatosan, a gyermekek életkori – és egyéni sajátosságaihoz igazítva, differenciált segítségadással, támogató, segítő és példamutató felnőtt attitűddel alakítjuk. Arra törekszünk, hogy a gyermek önállósága, mindig sikerélményt is jelentsen számára.

Kiemelt nevelési feladatok:

- Fokozatosan önálló öltözködés
- A fel – és leöltözés helyes sorrendje
- A ruhadarabok helyes tárolása, helye, - a ruházat öltözőszekrényben történő elhelyezése.

Pihenés:

Alvásidőben, a gyermeki szükségleteket figyelembe véve, biztosítjuk a nyugodt pihenés feltételeit:

- A tárgyi környezetben: a szellőztetéssel, az ágyak megfelelő irányú és távolságú elhelyezésével a megfelelő besötétítéssel.

- A gyermekek életkorának, az alváshoz való ráhangolódást segítő érzelmi állapotnak megfelelő, élőszóval mondott meséléssel.
- A pihenés légkörének megteremtésében fontosnak tartjuk az egyéni érzelmi biztonság megteremtését, az „otthoni plüss alvóka”, a betakargatás, a halk zene, altató dal éneklése által.

Mozgás:

- Tornaszobánk és tornatermünk lehetőséget adnak arra, hogy minden nap legyen lehetőségük a gyermekeknek a megfelelő mennyiségű és minőségű mozgásra.
- Sok időt töltünk óvodánk udvarán a szabad levegőn, ahol az udvari játékok használata mellett lehetőséget adunk a gyermekeknek arra, hogy szervezett, mozgásos szabályjátékokban is részt vegyenek.
- Különbféle mozgásformák alkalmazásával a gyermekek testi erejét, állóképességét, ellenálló képességét kívánjuk fejleszteni.
- A nyári időszakban egész nap a szabad levegőn tartózkodunk, többféle tevékenységet az udvaron folytatunk.
- A gyermekek párapu alatt is hűsíthetik testüket.
- A filagóriák és a fák árnyéka is segít elviselni a nyári forróságot. (Különösen a Petőfi utcai székhely óvodánk ad erre lehetőséget.)

A mindennapos testnevelés is többféle módon jelenik meg a napirendünkben, mely megvalósulhat a csoportszobában, gyermeköltözőben, tornaszobában és az udvaron is. Mimetikus - mese-torna, mozgásos szabályjátékok, versenyjátékok által valósítjuk meg a gyermekek mindennapos testedzését. A mindennapos tornába igyekszünk beépíteni a tartásjavító, illetve prevenciós gyakorlatokat is, mely gyakorlatokat intézményünk ezen a területen szerzett, prevenciós gyógytorna képesítéssel rendelkező pedagógusa irányításával segíti.

Egészséges táplálkozás:

A gyermekeknek, a napi háromszori egészséges és változatos étkezését, a fenntartó önkormányzat saját főzőkonyhája biztosítja. A korszerű táplálkozási és étkezési előírásoknak megfelelő nyersanyag tartalmú és konyhatechnikai elkészítéssel biztosítják az egészséges tápértékű, minőségű és mennyiségű ételeket.

A gyermekek napi háromszori étkezésében és az esetleges további óvodai étkezések során is kerüljük a magas só – és cukor tartalmú ételek, italok fogyasztását. A folyamatos tízórai és az ebéd közötti " gyümölcs- percek" változatos gyümölcsök és zöldségek által biztosítjuk. A heti étrendben a jogszabályi előírásoknak megfelelő mennyiségben, rendszerességgel és formában kapnak a gyermekek különböző tejtermékeket.

Nagy gondot fordítunk az egészségtudatos táplálkozási szokások megerősítésére. Játékos formában, élettevékenységekben, a gyerekek életkorának megfelelő kommunikációval is formáljuk egészségtudatos szemléletüket pld.:

- A "gyümölcs-percek" által igyekszünk megkedveltetni a friss, nyers gyümölcsöket, zöldségeket. A kisebbeket, a hozzájuk kapcsolódó mondókákkal, dalocskákkal is motiváljuk a fogyasztásukra.
- Bemutatjuk az egészséges és egészségtelen ételeket, hogy azokat meg tudják különböztetni egymástól.
- Megismertetjük velük a vitaminokban, ásványi anyagokban gazdag ételeket.

- Tudatosítjuk a folyadékfogyasztás jelentőségét, az egészséges és egészségtelen folyadékok és azok hatásai közti különbséget.

- Élményszerűen tárjuk fel számukra a táplálkozásuk és testi-lelki egészségi állapotuk közötti ok-okozati összefüggéseket, hogy ismerjék az egészségkárosító következményeket és a megelőzés lehetőségeit.

Pl.: magas cukor tartalmú ételek, italok és a fogszuvasodás, elhízás; a magas só tartalom, a telített zsírtartalmú ételek és a szívbetegség közötti összefüggéseket, és a megelőzés:

gyümölcscukor, nádcukor, barnacukor, méz használata; a tejtermékek, a telítetlen zsírtartalmú, omega-3 ételek, halak, magvak fogyasztásának egészségvédő lehetőségeit.

Az egészségtudatos táplálkozás helyes szemléletmódját élményszerző, játékos tevékenységekben valósítjuk meg pl.: közös piaci vásárlás, vitamintál” készítése; szüret , csoportszobai sütés-főzés által egészséges ételek, édességek készítése.

A gyermekek számára- valamennyi csoportszobában, egész nap folyamatosan biztosítjuk a folyadék elérhetőséget (víz formájában).

Kiemelt nevelési feladatok:

- A kulturált étkezési szokások megteremtése

- Az evőeszközök használata, az életkori sajátosságokat figyelembe véve

- A korszerű táplálkozási szokások kialakítása /ismeretlen ételek megkóstolása/

- Napi gyümölcs –zöldség fogyasztás

- A folyamatos folyadékpótlás belső igényének kialakítása. A gyermekek friss vizet tudnak fogyasztani az óvodánk udvarán lévő ivókútnál tavasztól ősziig.

Betegségek megelőzése, környezet higiénia

Nagy hangsúlyt fektetünk a prevencióra, a betegségek megelőzésére. Fontosnak tartjuk a szülők szakszerű tájékoztatását. Óvodánk, közvetlen kapcsolatot biztosít az védőnőkkel.

Járványok, fertőzések idején megtesszük a kellő óvintézkedéseket azok elkerülésére: a megfelelő járványügyi protokoll alkalmazása : a csoportokban a dajka nénik lefertőtleníti a berendezési tárgyakat, játékokat, textíliákat, gondoskodnak a sűrűbben beiktatott szellőztetésről; a pedagógusok felhívják a gyermekek figyelmét és betartatják a tüsszentés, orrfújás utáni azonnali kézmosást.

Kiemelt nevelési feladatok:

- Az erőnlét megtartása, ellenálló képesség erősítése /zöldség -gyümölcsfogyasztás, mozgás, levegőzés/

- A fertőző betegségek megelőzése /szellőztetés, környezet tisztán tartása, fertőtlenítés/

- A beteg gyermek elkülönítése

- Egyszerűbb rendellenességek kifejlődésének megelőzése:

-érzékszervi rendellenességek megelőzése a helyes megvilágítással,

-mozgásszervi rendellenességek kiszűrése, szakorvoshoz irányítás.

- rendszeres védőnői szűrővizsgálat.

A gyermekek veszélyeztetettségének megelőzésében és megszüntetésében, óvodánk a gyermekvédelmi rendszeren belül együttműködik a HBM-i Gyermekvédelmi és Gyermekjóléti Intézményével, azon belül a Szociális segítővel, amennyiben szükséges gyermekjogi képviselővel, valamint a HBM-i Pedagógiai Szakszolgálattal és HBM-i Szakértői Bizottsággal. Az óvoda gyermekvédelmi felelőse működteti a belső és külső

gyermekvédelmi jelzőrendszert.

A gondozási feladatokat az óvodában dolgozó valamennyi felnőtt ellátja, de tervezése, irányítása az óvodapedagógus feladata.

A gondozási feladatok végzése közben bensőséges gyermek-felnőtt kapcsolat kialakítására törekszünk.

A gondozáshoz tartozó szokások kialakításában is a rendszeresség, a következetesség, a differenciált segítségadás, az egyéni bánásmód érvényesül, kiemelt figyelemmel a sajátos nevelési igényű gyermekekre.

Ezen a téren is fontos a családdal való szoros együttműködés, egymás tájékoztatása a gondozáshoz kapcsolódó szokások kialakításáról és követelményeiről.

Az egészséges életmódra nevelés feltételei és feladatai

Az egészséges életmódra nevelés elsődleges feladata a gyermekek egészségvédelme, egészségfejlesztése és az egészséges életvitel megalapozása. Mindez magába foglalja a környezettel való harmonikus együttélést, a természet szeretetét és védelmét. Nevelési feladataink megvalósításának elengedhetetlen feltétele az egészséget támogató, balesetmentes környezet kialakítása, megléte: biztonságos, a gyermekek mozgás és játékigényét kielégítő udvari játékok, megfelelő méretű, jól kialakított udvar, tiszta levegőjű (szellőztetett), megfelelő hőmérsékletű, világos, tiszta, izléses csoportszoba, és a gyermekek egészségét védő, fejlesztő óvodapedagógus.

Óvodai nevelésünk egyik legfontosabb feladata a gyermekek egészségének megtartása, testi szükségleteik kielégítése, szervezetük edzése, ellenállóvá tétele. Mindez nem egy különálló pedagógiai feladat, hanem mindennapos, folyamatos tennivalókat takar.

A gyermekek mozgásigényét maximálisan kielégítjük:

A szabadban is és a csoportszobában is különböző mozgásos tevékenységeket biztosítunk, amivel elősegítjük a gyermekek harmonikus, összerendezett mozgásának fejlődését.

Sétákat, kirándulásokat szervezünk.

Mindennapi testnevelést tartunk, ami a gyermekek testi – lelki képességeinek fejlődését segíti.

A mozgásöröm fenntartásával, a rendszeres testmozgás megszerettetésével az egészséges életvitelt alapozzuk meg.

Ügyelünk arra, hogy minden nap elegendő időt tölthessenek a szabadlevegőn. A gyermekek óvodai életét úgy szervezzük, hogy elkerüljük egyoldalú terhelésüket, és a nap folyamán felváltva biztosítjuk a mozgást és az ülással együtt járó tevékenységeket.

Megteremtjük a kellemes, nyugodt légkörű pihenés és alvás feltételeit. A gyermekek bioritmusának megfelelő napirendet próbálunk kialakítani.

Diabéteszes gyerekek ellátása óvodában

Szülői kérelemre fogadjuk az 1-es típusú diabétesszel élő gyermekeket. Ellátásukba a legalább érettségi végzettséggel rendelkező, az OH által előírt képzést elvégzett, erre felkért munkatársak kapcsolódhatnak be.

A cukorbeteg gyermekek ellátásával kapcsolatos feladatokat az óvoda Eljárásrend diabéteszes gyermekek ellátására szabályzata tartalmazza.

Minden gyermeknek joga van a lehető legjobb egészségi állapothoz, valamint ahhoz is, hogy orvosi ellátásban és gyógyító nevelésben részesüljön. A diabéteszes gyermek ismert betegsége nem jelent kockázatot társaira, nevelőire, így a köznevelési rendszerben történő ellátása során betegségére való tekintettel hátrány nem érheti. A pedagógusok részéről az esélyegyenlőség biztosítása érdekében szükséges a nagyobb odafigyelés, többlettörődés. Annak érdekében, hogy a gyermek egészségi állapotának megfelelő óvodai ellátása megvalósulhasson, az intézmény akár a szülővel közösen kérheti a megyei diabétesz központ, az önkormányzat, a védőnő és a gyermekorvos segítségét.

4.3. Érzelmi, erkölcsi és értékorientált közösségi nevelés

„A társas és közösségi tevékenységek állandó gyakorlás által történő kifejlesztése rendkívüli fontossággal bír a társadalmi gyakorlatra való általános felkészítés, azaz az éltre nevelés szempontjából. Tulajdonságok, képességek, készségek és szükségletek olyan rendszerét kívánjuk formálni, amelyek segítségével a gyermekek részvétele a napi életben egyszerűbbé, könnyebbé, gyorsabbá válik.”

Természetesen ebben a folyamatban sem hagyjuk figyelmen kívül az egyes gyermekek fejlettségét, ugyanis a közösséget mindig egyéniségek alkotják, mégpedig olyanok, akik egyéni akarataikat, ambícióikat, vágyaikat képesek a közösség keretein belül is megvalósítani. Az óvodai csoport, az óvodai közösség sikeres formálása esetén a társadalom számára igen hasznos a közös szokások kialakulása, a hagyományok tiszteletben tartása is.

A csoportban elfogadott normák befolyásolják a gyermekek cselekedeteit. Mind ehhez nyitott légkört, demokratikus és szeretett teljes irányítást biztosítunk, mellyel tág teret nyitunk a gyermekek önállóságára, tenni akarására, és döntési képességének kibontakoztatására. Ezzel a folyamattal segítjük a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek csoportba való beilleszkedését, szabályok megtanítását, mintakövetését is.

Az óvodai gyermekközösség fejlesztését, formálását a tevékenységeken keresztül kívánjuk megvalósítani, mely tevékenységek a gyermek egyéni örömein túl a közösségi élményt is erősítik. A társas kapcsolatok, a közös munka, az együtt játszás és a komplex tevékenységek rendszere is az együvé tartozás érzését erősíthetik. A lényeg az, hogy a tevékenységünk sokszínű és változatos legyen, mindent kipróbálhassanak a gyermekek, kivételt csak a testi épségüket veszélyeztető tevékenységek képezzenek. A közösségi szokások kialakítása a tevékenységek végzését segíti, és a gyermekek cselekedeteit irányítja, úgy, hogy egyik gyerek ne zavarja a másikat tevékenykedés közben, mégis lehetővé tesszük az egymás közötti jobb együttműködést, egymásra figyelmet, vagy a közös tevékenység során kialakuló viták megoldását.

A felnőtt és a gyermek között nem a feltétel nélküli szófogadás, hanem a demokratikus partner viszony kialakítása a célunk. Ugyanúgy figyelembe vesszük a gyermek jogos kívánságait és igényeit, mint ahogy a gyermektől is elvárjuk a szokások, szabályok betartását. Egyaránt építünk a szabadságra, nyíltságra és az őszinteségre a gyermekek egymás közötti és felnőttel való kapcsolatában.

A társas és közösségi tevékenységek a nevelő munkánk egészét átszövik. Ebben a folyamatban talán legfontosabb időpont, amikor a gyermek először ismerkedik az óvodával, az óvodai csoporttal. Türelemmel és szeretettel fordulunk az újonnan óvodába kerülő gyerek felé. Szülői igény alapján már óvodába kerülés előtt otthonában ismerkedünk meg a gyermekkel, a családdal, és lehetővé tesszük azt is, ha a szülő rész akar venni a beszoktatásban.

Az óvoda nyitottságát nemcsak a beszoktatás ideje alatt, hanem az óvodáskor végéig biztosítani szeretnénk a szülőknek hagyományok megteremtésével, nyilvános, közös programok ünnepek segítségével.

A környezeti hatások közül a család szerepe igen jelentős, hiszen a család az első szintér, amely a kisgyermeket formálja. A családi hatások a legtöbb esetben nem tudatosan tervezettek, sokkal inkább spontán módon valósítják meg a társadalomba való bevezetés feladatait. A gyermek érzelmi állapotát, befolyásolhatóságát nagymértékben az a családi atmoszféra határozza meg, amelyben élnek (biztonságérzet, védettségérzet).

A családi nevelés mellett nekünk, mint nevelő intézménynek igen nagy szerepünk van. Tudatosan alakítjuk, építjük és kombináljuk azokat a nevelő hatásokat, amelyekben az együttműködés és a társas érintkezés elemi formái integráns egységet, szerves, kölcsönös kapcsolatot alkotnak.

Olyan óvodai légkört biztosítunk a gyermek számára, már az óvodába lépéskor, melyben az alkalmazotti, alkalmazotti-gyermek, gyermek-gyermek kapcsolata pozitív. A gyermek egyéni igényeit megértéssel fogadjuk, hozzásegítjük a gyermeket a másik megértéséhez.

Azokkal a gyermekekkel, akik viselkedési nehézségekkel és zavarokkal küzdenek (agresszivitás, gátlásosság) különösen sok figyelmet és megértő nevelői magatartást kívánunk tanúsítani.

Célunk, feladatunk:

- Az interperszonális (személyközi) kapcsolatok új formáinak alakítása, hogy a gyermekek értelmes kooperációra (együttműködésre) alkalmassá váljanak a közösségben.
- Az énkép – önismeret – önértékelés fejlesztése, melynek révén a gyermekek képessé válnak önálló helyzetmegoldásokra, a konfliktusos helyzet kivédésére a felnőtt segítsége nélkül, hatékonyan érzik magukat, így önérvényesítésük szociálisan, elfogadható módon, színvonalas teljesítményen keresztül történik.
- Értékek, normák kialakítása. A gyermekek, közösségi életre való felkészítésük során kielégíthetik természetes társas szükségleteiket, megismerik és gyakorolhatják a társas együttélés alapvető szabályait a szokás-normarendszer megalapozásával, miközben alakul.
- Az egymásra figyelés, az együttérzés, az egymáshoz alkalmazkodás, egymás segítése, a különbözőség elfogadása, tisztelete.
- Nevelési helyzetekben az összpontosításra, erőfeszítésekre való képesség mellett a jó megoldásra ösztönző belső igény, belső motiváció alakítása a jól elvégzett „feladat” utáni megelégedettség, mint jutalom értékének alakítása.

- Élmények biztosításával, az érzelmi átélés, az érzelmek pontos felismerésének és kifejezésének alakítása, az érzelmek feletti, életkornak elvárható kontroll erősítése és az önérvényesítő törekvések segítése.
- Az erkölcsi értékek, normák, a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhoz való kötődés alapja.
- A jó és rossz felismerése, az őszinteség, az igazmondás, igazságosság, felelősségvállalás, a gyengébb védelme, segítése, saját élethelyzetbe való megtapasztalása, a dolgozók modell értékű bánásmódja során a különbözőségek tisztelete, a szülőföldhöz való kötődés alakítása, a szűkebb és tágabb környezetének megismerése.
- A szeretet és kötődés képességének fejlesztése,
- Mások iránti tisztelet és megbecsülés érzésének fejlesztése, a másság elfogadása.
- Biztosítjuk a gyermek erkölcsi tulajdonságainak együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség akaratának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának fejlődését szokás és normarendszerének megalapozását).
- A gyermek nyitottságára építve elősegítjük, hogy tudjon rácsodálkozni a természetben és az emberi környezetben megmutakozó jóra és szépre, tisztelje és becsülje azt

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- A lelkileg egészséges gyermekek óvodáskor végére nyitott érdeklődéssel és szociálisan éretten várják az iskolát.
- Készen állnak az iskolai élet és a tanító elfogadására.
- Viselkedésüket képesek szándékosan irányítani, egyre több szabályhoz tudnak alkalmazkodni. Képesek kapcsolatteremtésre, együttműködésre felnőttekkel és gyermekkel egyaránt.
- A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek késze áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival, amennyiben az iskolai légkör ezt lehetővé teszi.
- Egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja a szükségletei kielégítéseit, kitartó.
- Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a társadalmi környezet megbecsüléséhez szükségesek.
- érzelmileg és értelmileg képes azonosulni az óvónő kéréseivel, társaival és felfogja metakommunikatív jelzéseit
- jelzi mondanivalóját, érthetően válaszol, és türelmesen meghallgatja társát, fejlődik önfegyelme
- érdeklődéssel és aktívan vesz részt a közös tevékenységekben és örül az együtt elért eredményeknek, képes társaival kooperatíván együttműködni.
- Képes egyszerű, önálló döntés meghozatalára.
- Nyugodt, kiegyensúlyozott viselkedés jellemzi, megtalálja helyét a közösségben.

Az óvodapedagógus a folyamatban:

A családi háttér ismeretében törekszik megismerni, megérteni a gyermek érzelmi megnyilvánulásait. Alkalmat és lehetőséget teremt a gyermek pozitív érzelmeinek kiváltására 18 Barátságos, nyugodt szeretetteljes óvodai légkört alakít ki. A napirendet úgy tervezi meg, hogy a testi szükségletek kielégítése mellett az érzelmi biztonságot nyújtó légkör megteremtését tartja szem előtt. A gyermek akkor fejlődik leginkább, ha elfogadják, szeretve érzi magát. Számára fontos az állandó, megbízható, személyes kapcsolat. Ennek tudatában az óvodapedagógus törekszik saját érzelmeinek kifejezőmódját hitelessé, sokszínűvé tenni. A mindennapok során olyan gazdag, változatos tevékenységeket, szituációkat teremt, ahol a gyermek választásai, döntései, megoldásai során megtanulja irányítani saját érzelmeit. Teret enged a gyermek önkifejező törekvéseinek, ehhez megteremti a szükséges feltételeket. A természetszeretettel hatásrendszerével tudatosan ébren tartja, fejleszti a gyermek intellektuális érzelmeit (pl.: a kíváncsiságot, a rácsodálkozást, a felfedezést, az aktivitást, a sikert). Az esztétikai érzelmek alakításában a harmonikus környezet nyújtotta élményekre épít. Formálja erkölcsi tulajdonságait, mint például a tettekre készség, a bátorság, az együttérzés, a segítőkészség, stb. Alakítja a gyermek erkölcsi érzelmeit: szeretet, tisztelet, barátság

Közösségi nevelés, szocializáció, az együttesség, a közösen átélt élmények érzelmi többletet adnak a közösség tagjainak. A gyermekcsoportban kialakulnak a közösségi együttélés szabályai, normái, melyekhez igazodik a gyermek. Ugyanakkor minden gyermek sajátos tulajdonságokkal rendelkező, egyedi személyiség, aki egyéni kompetenciával járul hozzá a csoport alakulásához. A gyerekek egymás közötti kapcsolatában természetessé válik, hogy mindenki más, egyéni külső és belső tulajdonságokkal rendelkezik, és így, másságával együtt elfogadható és szerethető. A sajátos nevelési igényű gyermek is teljes értékű ember. Társas együttműködés közben tanulják meg az egymás felé fordulást, a különbözőségek elfogadását, egymás segítségét. A tevékenységközpontú program visszatérő, közös tevékenységei, szokásai megteremtik az együttélés egyedi, sajátos kommunikációs rendszerét. A közös élmények hatására valamennyit megérez a közösség ősi összetartó erejéből. Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek személyes példa és tudatos nevelés által megtanuljanak olyan magatartásformákat, viselkedési szabályokat, melyekkel saját és társai testi épségét megóvhatja.

4.4. Az anyanyelvi-, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Kiemelt figyelmet szentelünk az anyanyelvi nevelésnek, mely valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése, és a kommunikáció különböző formáinak alakítása, beszélő környezettel, helyes mintaadással szabályközvetítéssel az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van.

Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben arra törekszünk, hogy fenntartsuk és ösztönözzük a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvét. Figyelmet fordítunk a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdésekre támogatására és a válaszok igénylésére.

Cél: A gyermekek egyéni érdeklődésére, természetes kíváncsiságára – mint életkori sajátosságra-, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosítjuk a változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményekkel bővítjük ismereteiket, tapasztalataikat az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

Az értelmi fejlesztés további feladatai: A spontán és tervezetten szerzett ismereteiket, tapasztalataikat rendszerezzük, bővítjük, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben gyakoroltatjuk. Fejlesztjük értelmi képességeiket (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás-alkotóképesség) és kreativitásukat. Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.

Az anyanyelv árnyalt, sokoldalú ismerete a társadalmi kommunikáció alapja. Lehetővé teszi az értékek megismerését, az értelmi képességek fejlődését, társas kapcsolatok kialakulását.

A nyelv az önkifejezésnek az önálló vélemény kialakításának és kifejezésének alapja, fontos szerepet tölt be a társas kapcsolatokban és a szocializációban.

Nevelőmunkánkban fontos szempont, hogy a helyes szép magyar beszédet, mint értéket közvetítjük a gyermekek felé. Differenciáltan támogatjuk a nemzeti és etnikai kisebbséghez tartozó gyermekeket a magyar nyelv elsajátításában.

A kommunikáció- és beszédfejlesztést a családok együttműködésével tudjuk hatékonyá tenni. A fejlesztés kiindulópontjának tekintjük a családi környezet a gyermek egyéni képességeinek megismerését.

Az értelmi fejlesztés kiterjed az észlelés, motoros, és verbális terület fejlesztésére. Ezek a fejlesztési területek szerves egységet alkotnak, együttesen jelennek meg és hatnak egymásra.

A sajátos nevelési igényű, és a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek számára különösen fontos és elengedhetetlen az egyéni fejlesztési terv kidolgozása, alkalmazása, speciális szakember (logopédus, gyógypedagógus) igénybe vételével.

Óvodapedagógus feladatai:

- Vegye figyelembe a gyermekek egyéni fejlettségét, képességeit.
- Tegye lehetővé, hogy minden gyermek önmagához képest fejlődjön.
- A gyermekek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartása, ösztönzése beszélő környezettel.
- A beszédészlelés, beszédértés, szóbeli emlékezet fejlesztése.
- Szókincs (relációs és általános) gyarapítása, szófaji gazdagság megalapozása.
- Folyamatos, összefüggő, tiszta beszéd, nyelvi kifejezőkészség kialakítása különböző spontán élethelyzetekben és tevékenységekben, személyes mintaadással.
- Nyelvi készség (társalgási, vagy kontextusos és elbeszélő, vagy összefüggő beszéd) fejlesztése.
- Kommunikáció (verbális, nem verbális) jelzések felismerésének, használatának gyakorlása, egyéni bánásmód, differenciált fejlesztés alkalmazásával.
- Együttműködés a logopédussal és a családdal a megelőzés és a korrekció területén.
- A szociokulturális háttér figyelembevételére épülő differenciált készség, és képességfejlesztést valósítson meg. Lássza el a prevenció, korrekció feladatokat, tehetségfejlesztési *feladatokat*.
- Szervezze meg és biztosítsa a sajátos nevelési igényű gyermekek, valamint a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek fejlesztési tevékenységét.
- Engedjen teret a gyermekek önállósulási vágyának, segítve a gyermekek egymástól való tanulását.
- Önmaga is legyen érdeklődő, kíváncsi, a gyermek kérdéseire nyitott.

Feltételek:

- Megfelelő motivációs helyzetek.
- Változatos tevékenységek.
- Játékos, hatékony módszerek, eljárások.

Tevékenységek:

- Az óvodai életet átszövő minden tevékenységforma lehetőséget ad a gyermekek anyanyelvi és értelmi nevelésére, komplex fejlesztésére, állandó cselekedtetéssel, játékos módszerekkel, játékkal.
- Az önálló, majd társas tevékenység közben gondolkodnak, gondolataikat kifejezik, kommunikálnak.
- A tevékenységek alkalmával és a játék során a gyermekek nonverbális képességei fejlődnek. A tevékenységek során használják a párbeszéd különböző formáit.
- Tapasztalatokat szereznek természeti és társadalmi környezetükből. Ismerkednek az őket körülvevő világ tárgyaival, jelenségeivel, tulajdonságaival, eseményeivel, emberi kapcsolataival, térrel, idővel. Ezen tevékenységek közben fejlődik érzékelésük, észlelésük, figyelmük, emlékezetük, képzeletük, gondolkodásuk.
- A „beszélgető körben” lehetőségük nyílik általuk kitalált történetek, velük megtörtént események elmondására, képessé válnak egymás meghallgatására, az egymástól való tanulásra. Fejlődik szövegalkotási képességük.
- Képolvasáskor gyarapszik szókincsük, kommunikációs képességeik fejlődnek.
- Beszédfejlesztő gyakorlatokat végeznek az óvodapedagógus irányításával, (motoros fejlesztő gyakorlatok, oldó-lazító gyakorlatok, auditív fejlesztő gyakorlatok), melyek kognitív képességeket fejlesztve óvodáskor végére hozzájárulnak a tiszta, érthető beszéd kialakulásához.
- Nyelvi játékok – melyek szórakoztatók, (nem unalmas nyelvhasználati gyakorlatok); nyelvtörők, szólások, közmondások, találós kérdések, népies humoros kifejezések, megismerése, alkalmazása. Mondókák, versek, mesék hallgatása, visszaadása.
- A néphagyományok felelevenítése, jeles napok megünneplése népi játékokkal, mondókákkal.
- A beszélgetések során felelevenítik az elmúlt eseményeket, közeli és távolabbi terveket tűznek ki.
- A visszahúzódozó, gátlásos gyermek megszólaltatása *bábjátékon keresztül*.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- Képesek mozgásuk, beszédük, figyelmük bizonyos fokú önirányítására.
- Kialakul szándékos, tartós figyelmük.
- Tapasztalataikat, ismereteiket alkalmazni tudják megváltozott helyzetekben is. □
Felismerik az ok-okozati logikai összefüggéseket.
- A képszerű gondolkodástól eljutnak a fogalmi gondolkodás szintjére.
- Verbális szintű feladathelyzetekben is tudnak cselekedni.
- A gyermekek választékos mondatszerkesztéssel beszéljenek egyéni fejlettségi szintjüknek megfelelően.

- Ismerjék a szavak jelentését – legyen a szavaik mögött „kép”.
- A köznyelvben használatos nyelvi formákat megfelelően alkalmazzák.
- Helyesen, folyamatosan, összefüggő mondatokkal fejezzék ki magukat.
- Tudjanak egyszerűbb történetet, elbeszéléseket, meserészleteket – kötőszavak alkalmazása nélkül – elmondani.
- Gondolataikat, érzelmeiket, érthetően, megfelelő sebességgel, hangsúllyal tudják kifejezni.

5. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

5.1. Személyi feltételek

A mi közösségünkben fontos az egymás iránti tisztelet, a jó munkahelyi légkör. A kommunikáció nyitott és őszinte. Mindannyian részt veszünk a döntések előkészítésében, legtöbb esetben a döntéshozatal (a hatáskörébe utalt kérdésekben mindenkor) a nevelőtestület feladata.

A pedagógiai célok iránt elkötelezettek vagyunk, ennek érdekében felülvizsgáljuk és elemezzük teljesítményünket, megmutatjuk értékeinket, vállaljuk emberi gyengéinket.

Erősítjük nevelőtestületünkben azt az emberi-pedagógiai attitűdöt, mely a segítőkészséget helyezi előtérbe.

Nevelés szempontjából a barátságos konfliktustisztázó, megértő, empátikus magatartást tartjuk a legkedvezőbbnek.

Valljuk, hogy alapvető feladatunk a gyermekek nevelése, figyelembe véve a szülők igényeit, véleményeit is.

Mindannyian felelősséget vállalunk tevékenységünk minőségéért. Részt veszünk a továbbképzéseken, mert tudjuk, hogy a fejlődés egyetlen útja a továbbképzés, önképzés.

Intézményünk szervezeti felépítése:

Feladat és munkakör szerinti kimutatás	
Foglalkoztattak száma	28
Felsőfokú képesítéssel rendelkező óvónők száma	17
Szakvizsgázott óvónők száma	4
Szakképzett dajkák száma	8
Pedagógiai asszisztens pedagógiai végzettséggel	-
Pedagógiai asszisztens OKJ-s képesítéssel	2
Titkári munkakörben foglalkoztatottak száma	1

Óvodapedagógusaink alapképzettségén felül a szakvizsgák és továbbképzések különböző területeken szereztek nagyobb kompetenciát.

A megszerzett ismeretek nevelőmunkánk hatékonyságát növelik, hozzájárulnak célkitűzéseink eléréséhez.

5.2. Tárgyi feltételek

Intézményünk fenntartója a helyi önkormányzat. A működés finanszírozását elsősorban a fenntartó által biztosított költségvetés fedezi. Az óvoda működési feltételeinek alakulását egyre jobban befolyásolják a gazdasági-társadalmi változások és az egyre szűkülő költségvetési keret. A program céljához rendelt eszközrendszer fejlesztésére tudatosan törekszünk. A szűkös költségvetési kereteken túl, a színvonalasabb szakmai munkához pályázattal, rendezvények, vásárok szervezésével igyekszünk a többletforrást előteremteni.

Csoportok száma	8
Férőhely	230

Óvodánk férőhely kihasználtsága az elmúlt években meghaladta a 100%-t, így a fenntartó hozzájárulásával szükség szerint 20% - kal emelhetjük a csoportok gyermek létszámát.

A Petőfi utca 34. sz. alatti óvodaépület a folyamatos felújításoknak, átalakításoknak köszönhetően megfelelő állapotú. A csoport szobák világosak, tágasak, bútorzatuk megfelelő. Két csoport közösen használ egy mosdót, amelyet a közelmúltban felújítottunk.

A csoportszobákban lévő játékállományt folyamatosan bővítjük a fenntartó által biztosított forrásból és a jótékonyági bál bevételéből. A csoportok játékkal való ellátottsága jó, a játékok életkoroknak megfelelően biztosítottak. A csoportokban szükséges eszközök, játékok beszerzése a csoportvezető óvónök feladata, mivel a felhasználható anyagi keret szűkös, odafigyelünk arra, hogy komplex képességfejlesztő eszközöket szerezzünk be.

A tornaszobai eszközöket időszakonként, alkalmanként a csoportszobában, udvaron is felhasználjuk, így a gyerekek játékidőben is gyakorolhatják a mozgásfejlesztő feladatokat, vagy újabb játékokat is kitalálhatnak.

Udvarunk nagyra nőtt fáival árnyas, szép környezetet biztosít gyerekeink számára, ahol többnyire természetes anyagból készült, ügyességet és mozgáskoordinációt fejlesztő játékszerekkel van felszerelve.

Melegítő konyhánk a feladat ellátására alkalmas.

A Tisza István utca 14. sz. alatti új óvodaépület kiválóan megfelel a mai kor követelményeinek.

A csoportszobák tágasak, világosak, bútorzatuk modern, minden igényt kielégítő.

Minden csoportszobához külön mosdó és öltöző tartozik, lehetőséget biztosítva az életkornak és fejlettségnek megfelelő tempójú önállósági törekvések kialakítására, fejlesztésére.

A csoportokban lévő játékkellőmennyiség megfelel a törvény által előírt feltételeknek.

Tornaszobánk rendezvényeink lebonyolítására is alkalmas.

Gyermekek fejlesztésére, külön foglalkozásaink lebonyolítására jól felszerelt helyiségek állnak rendelkezésünkre.

Udvarunk mérete és a játékok sokszínűsége biztosítja a gyerekek mozgásigényének kielégítését, ügyességük fejlesztését.

A tárgyi feltételek megteremtése, és folyamatos biztosítása hozzájárul ahhoz, hogy munkánkat minél magasabb szinten végezzük a gyerekek érdekében, a szülők, és fenntartó megaláztatására.

5.3. Ünnepek, néphagyományok, rendezvények, jeles napok

Óvodánk a nevelési év során számos olyan ünnepet, rendezvényt tart, amely már hagyománnyá nőtte ki magát. Fontos és jelentős alkalmak ezek a gyerekek, a szüleik és az óvodadolgozók életében, hiszen megérezhetjük az összetartozás melegségét, a közös együttlétek örömeit. Az ünnepek fontos eszközei az érzelmi és közösségi nevelésnek, erősítik a családhoz, a csoporthoz, óvodához, lakóhelyünkhöz, nemzetünkhöz való tartozás érzését. Fontosnak tartjuk a néphagyományok felelevenítését, megismerését, a múlt értékeinek őrzését.

Rendezvényeink hónapokra lebontva

- Augusztus – szülői értekezlet az óvoda kezdő gyermekek szülei részére
- Szeptember – népmese napja, szüreti nap
- Október – állatok világnapja, buszos kirándulás a Derecskei almáskertbe lehetőség szerint, zene világnapja
- November – Márton nap
- December – adventi időszak, Mikulás várás, Luca napja, karácsonyi hét
- Január – Magyar kultúra napja
- Február – Farsangi hét
- Március – 15 nemzeti ünnep, 22 víz világnapja
- Április – 11 költészet napja, 22 Föld napja, húsvét
- Május – Anyák napi ünnepségek, évváró ünnepségek, ballagás, gyereknap
- Június – 4 összetartozás napja, 9 apák napja

A gyermekek életének jeles napjai

A gyermekek születés és névnapjának megünneplése csoporton belül.

Az óvoda speciális szolgáltatásai

Óvodánkban a szülők kérésére, valamint a gyermekek szabadidejének tartalmas kitöltése érdekében az alábbi szolgáltatásokat szervezi, amely olyan tevékenységekre is (Angol, játszóház, bábszínház, zeneovi, foci, hittan). A szolgáltatások közül térítésmentes: logopédia, fejlesztőpedagógus, hittan, foci.

6. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

6.1. Az óvodai élet tevékenységformái

6.1.1. Játék és tanulási tevékenység

„A gyermek világra nyitott lény. A simogatásra simogatással, a jókedvre jó kedvvel, tevékenységre tevékenységgel felel.” (Mérei Ferenc)

A játék a 3-7 éves korú gyermek alapvető, mindennapjait átszövő tevékenysége. A játék nemcsak azért kitűnő talaja a fejlesztésnek, mert általa szinte észrevétlenül tanul a gyermek, hanem azért is, mert a játékban kiélheti, kipróbálhatja, feldolgozhatja és gyakorolhatja az életben előforduló szituációkat, az őt érő élményeket. Ugyanakkor mintákat kaphat bizonyos élethelyzetekben való viselkedésre, megnyugodhat, kiélheti szorongásait, problémáit és újra élheti kellemes élményeit. A környező világról, sőt a világegyetem egészéről is a játékon keresztül közvetíthetjük a legtöbb ismeretet a kisgyermek felé. A játék tehát olyan komplex tevékenységforrás, melyet mi óvodapedagógusok tudatosan, pedagógiai módszerként alkalmazunk a nevelés folyamatában céljaink eléréséhez.

A játék tevékenység tág értelmezése lehetővé teszi, hogy nemcsak a tárgyi, manuális, vagy mozgáshoz kapcsolt tevékenységeket ismerjük el, hanem a „szellemi alkotást” is tevékenységként fogjuk fel a játék során. A gyermek gondolatban megalkotja, kitalálja a játék szereplőit, és bármilyen eszközzel vagy tárggyal helyettesítheti azokat.

Ez természetesen nem jelenti azt, hogy nincs szükség az általunk kezdeményezett vagy irányított játéktevékenységre, hiszen köztudott, hogy a kisgyermek első valódi játszótársa a családban a szülő, az óvodában az óvodapedagógus.

Jót és jól játszani - ez a gyermek dolga az óvodában. A mi dolgunk, hogy megfigyeljük a gyermek játékát, felhasználjuk a saját nevelési céljaink elérése érdekében és szükség esetén indirekt módon befolyásoljuk. A játék kicsiben maga az élet, az amit a kisgyermek felfog és reprodukálni képes az őt körülvevő világból. Olyan tulajdonságok fejlődhetnek ki a gyermekben a játék folyamatában, ami később a társadalomban való beilleszkedést nagymértékben elősegítheti. Gondolunk itt a társakkal való együtt játszás kialakulására, vagy a játékon belül önállóságra, a másik gyermek játékának tiszteletben tartására, a kezdeményezőkésség kibontakoztatásának lehetőségeire, vagy olyan tulajdonságok szükségességére, mint a mások mozgósításának képessége vagy az alá-fölérendeltségi viszonyok önkéntes kialakítására egy-egy játékszituációban.

Minél több időt, alkalmat és lehetőséget adunk a gyermekeknek az elmélyült játékra, a játéktevékenységhez szükséges feltételeket, ötleteket és eszközöket is biztosítva. Gyermekeink spontán játéktevékenységének és közvetett irányításának egyensúlyára építünk. Folyamatosan figyeljük, segítjük a kapcsolatkezdeményezését az alá, mellé és fölérendeltség, a szerepvállalás, a szervezés és vezetés a szabályokhoz alkalmazkodás, a lemondás, a segítség és elfogadás a viszonylag tartós együttműködés, az együtt játszó kis csoportok a barátkozások alakulását. A játék számtalan lehetőséget rejt magában ezért figyeljük nyitott szemmel és érdeklődéssel gyermekeink játékát. Személyiségük megértéséhez, és ezen keresztül sokoldalú fejlődésükhöz járulhatunk hozzá. Az egyéni élményeken túl, a közös élményszerzési lehetőségek kihasználására törekszünk a játék fejlesztése érdekében.

A játék és a tanulás teljes mértékben összekovácsolódik az óvodáskorban. A tevékenységi vágy ösztönöz a tapasztalatszerzésre, a cselekvésre és közben minden pillanatban újabb és újabb felfedezéseket tesz, azaz tanul a kisgyermek. A játék közben, játékosan szinte észrevétlenül tanul, tehát a játék az óvodai tanulás egyik legfontosabb eszköze.

Legfőbb célkitűzésünk, hogy egyszerre, egy időben kevesebbet, de minőségében és használhatóságában mégis több ismeretet kapjanak a gyermekek.

Több érzékszervet igénybe vevő tapasztalást és a sokoldalú cselekedtetést mindennél fontosabbnak tartjuk a 3-7 éves korú gyermekek fejlődésének szempontjából.

Miután a gyermek a világot komplex módon érzékeli, észleli és éli meg, ezért a tanulás során is ebből indulunk ki. A komplex tevékenységek rendszerén keresztül juttatjuk el a gyermekhez azt, ami a számukra a világból megismerhető, befogadható ismeretet, tapasztalatot jelent. Azok a tanulási tapasztalatok melyeket óvodáskorban szereznek, nagy hatással lehetnek a későbbi tanuláshoz való viszonyukra is, ezért azt szeretnénk elérni, hogy örömmel és önként vegyenek részt ebben a folyamatban.

Cél

- az örömteli játéklehetőségekben a gyermekek egyéni vágyai, ötletei, élményei váljanak valóra játék tevékenységeken keresztül válják a gyermek személyisége sokoldalúvá, harmonikussá képességei, készségei fejlődjenek
- formálódjon közösségi, erkölcsi, érzelmi társas viselkedése
- minden gyermek a egyéni képességeinek megfelelő feladatot kapjon

- a gyermek önbizalmának sikerélményének erősítése
- gondolkodásra készítés a kíváncsiság, érdeklődés fenntartásával

Feladat

- Biztosítani kell, hogy a gyermekeknek a játék során legyen lehetősége feszültségeit, belső problémáit felszínre hozni és kifejezni.
- A játék kitüntetett szerepét az egész nap folyamán érvényesíteni kell.
- A szabad játék és játszótárs választás biztosítása. Kreativitás ösztönzése, támogatása
- az egyes gyermekek megismerése, fejlesztése, figyelembe véve az egyéni adottságokat: igazodnunk kell a gyermek igényeihez, egyéniségéhez teherbíró képességéhez.
- A részképességi –, magatartási zavarok kiszűrése után speciális fejlesztés, differenciált foglalkozás történik, szakember bevonásával.
- A nevelés egészén belül megvalósuló tanulást kötött (testnevelés) és kötetlen kezdeményezésekkel, növekvő időtartamú csoportos (5-35 perc) foglalkozásokkal, beszélgetésekkel, tapasztalatszerző sétákkal kívánjuk megoldani a mindennapok során.

Az 5-6 éves korcsoportban, a 3-4, és a 4-5 éves csoportban megszerzett ismereteket, tapasztalatokat iskolára való felkészítés keretein belül rendszerezzük. A motiválás során olyan módszereket alkalmazunk, melyek hatékonyan vonják be gyermekeinket a tanulási folyamatba, mely folyamat megtartja játékos formáját, a témát pedig sokoldalúan, komplexen dolgozhatjuk fel.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre.
- A tanuláshoz szükséges képességei, készségei folyamatosan fejlődnek.
- Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. (Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciának, a téri tájékozottságnak, a testséma kialakulásának.)
- Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele.
- A cselekvő – szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.
- Kialakul a feladattudat és feladattartás
- Játékuk elmélyült, konfliktusaikat önállóan megoldják.
- Spontán játékuk egyéni élményeik alapján bővül, a szerepjáték során helyes eszközhasználattal gazdagodik.
- Egy-egy játéksituációban kibontakozik a gyerekek egyénisége, önállóan kezdeményeznek, elosztják egymás közt a szerepeket. (alá, fölérendeltség elfogadása)
- Játékukban alakulnak a társas kapcsolatok - elfogadják a belső szabályokat, egymás véleményét, ötletét tiszteletben tartják.
- Önállóan kezdeményeznek társas játékokat, ismert szabályok, kitalált új szabályok betartásával – örülnek a sikernek, de a kudarc se töri le ambíciójukat.
- Önállóan kezdeményeznek ismert dalos játékokat, körjátékokat, szeretnek együtt játszani, betartják a játék szabályait.

- Konstruáljanak egyéni elképzelésük alapján egyénileg, vagy együtt, összerakható elemekből, tárgyakat, egyszerű modelleket – melyeket alkotó módon felhasználják játékaikban.
- Tevékenyen vegyenek rész a gyűjtőmunkában, termésekből, flakonokból, dobozból, csuhéból, stb. próbáljanak eszközöket, bábokat készíteni a szerepjátékokhoz, illetve bábozáshoz.
- Szeressék meg a bábjátást, melynek kapcsán hangulataik, pozitív-negatív élményeik, érzelmeik jutnak kifejezésre.
- Kedvező versenyszellem alakuljon ki a játékaikban, szeressenek együtt játszani a többi csoporttal is pl. udvari játékaikban.

A játékaiba integrált tanulás formái

- Egyéni
- Mikro csoportos (kooperatív tanulás)
- Együttes nagycsoportban folyó (frontális)

A játékkal komplexen összekapcsolódik a tanulási tevékenység, ahol legfőbb célkitűzésünk: „Kevesebbet, de minőségileg jót!” A valódi tudás az, amit a gyermekek maguk fejtenek meg, cselekvésen keresztül sajátítanak el és képesek alkalmazni. A mi feladatunk az, hogy a tapasztalati úton történő ismeretszerzéshez hozzásegítsük őket. A gyerekek tevékenységek során játékosan, szinte észrevétlenül tanulnak, így a játék az óvodai tanulás egyik legfontosabb színtere, de nem kizárólagosan az. A játékon belül a motoros, a szociális és a verbális tanulás összefonódik, komplex formában jelenik meg. A tanulás – a gyermek számára észrevétlenül - része a nevelési folyamatnak.

Óvodánkban komplex nevelés folyik. A nevelési területek szorosan összekapcsolódnak és egymásra épülnek. Legfőbb célkitűzésünk, hogy egyszerre, egy időben kevesebbet, de minőségében és használhatóságában, mégis több ismeretet kapjanak a gyerekek. A több érzékszervet igénybe vevő tapasztalás és a sokoldalú cselekedtetés mindennél fontosabb a 3-7 éves korú gyermek fejlődésének szempontjából. Szerepünk tehát itt is kiemelkedő abban, hogy milyen feladat elé állítjuk az egyes gyermeket, mennyire vagyunk képesek megismerni és fejleszteni, életkori és egyéni sajátosságainak figyelembe vételével.

6.1.2. A külső világ tevékeny megismerése

A gyermekeknek segítséget nyújtunk ahhoz, hogy a világot megismerje, a maga egészében megértse. A gyermekeket körül vevő világ megismertetésére, tapasztalatszerzésre, a közvetett és közvetlen megfigyelésre építünk, melyet a séták, kirándulások, kísérletezgetések stb. alkalmával valósítunk meg.

A gyermekek megismerik tágabb és szűkebb környezetüket, ezáltal természet közeli élethez megfelelő viselkedési módokat alakítunk ki. Fontosnak tartjuk a természet szeretetére nevelést. Hangsúlyt fektetünk a személyes példamutatásra. Tudatosítjuk a gyermekekben az ember felelősségét a természeti, társadalmi környezet megóvása érdekében.

Mivel a tapasztalatszerzés természetes környezetben valósul meg, ezért a komplex foglalkozások általában a szabadban, az óvoda környezetében, udvaron, kirándulások, séták alkalmával történik.

Fontos feladatnak tartjuk: hogy gyermekeink ismerjék meg a természeti környezetet amiben élnek, és felhívjuk figyelmüket a természet értékére, szépségére mivel ez képezi az alapját a természetszeretet kialakulásának. A gyermekek vonzódnak a fák, növények, állatok iránt, az óvoda udvarán virágoskertet, sziklakertet alakítunk ki, amelyben a tevékenységek során tapasztalati és tanulási lehetőségeket biztosítunk a gyermekeknek.

Megismertetjük a gyerekeket lakóhelyük természetvédelmi területeivel, adottságaival, erdőkkel, szántóföldekkel, környezetükben élő madár és más állatfajokkal, kiemelten a védettekkel.

Úgy érezzük, hogy hagyományainkra építve az önálló és csoportos megfigyelések lévén értékes tapasztalatokhoz juthatnak a gyermekek a természetben végbe menő folyamatokról és összefüggésekről.

Társadalomban élünk, ezért már az óvodában felkészítjük a gyermekeket ennek tudatára és érzékeltetjük velük, hogy közvetlen környezetünkkel hatunk a társadalomra. A gyermekeket demokratikus társadalmi rendben való élésre készítjük fel, aminek az a jelentősége, hogy különböző vélemények, értékítéletek lehetnek egymás mellett. Meg kell éreztessük a gyermekekkel, hogy mindenkinek lehetősége van saját lelkiismeretének megfelelően dönteni. Hangsúlyt fektetünk a gyűlölködések agresszivitások kiszorítására, és ezzel megalapozzuk a mások elfogadására, tiszteletére való nevelést. Ez a társadalomban való harmonikus éléshez feltétlenül szükséges. Az ilyen légkörben fejlődik legjobban az ítélőképesség, az önbizalom, önálló vélemény nyilvánítása.

A környezettel való szoros kapcsolat, az életfolyamatok újra játszása lehetőséget ad a gyermekeknek, hogy a benne lévő feszültségek feloldódjanak, s ez elősegíti számára a társadalomban való későbbi szocializálódást. Hangsúlyt fektetünk a társadalomba való beilleszkedéshez szükséges magatartási formák, szokások elsajátítására, mely játék időben, szabadidőben, vagy a nap bármely szakaszában megvalósítható.

Születéstől – felnőttkorig

„A természet – társadalom –ember fogalomkörhöz szorosan kapcsolódnak és a nevelés egészében jelen vannak azok a mozzanatok, amikor a gyermekek újra játsszák életüket. Újra élnek az óvodában mind azt, amit a mindennapokban, a családban, az óvodában vagy tágabb környezetükben tapasztalnak, látnak, hallanak. A születéstől – felnőttkorig címmel megfogalmazott komplex tevékenységek magukba foglalják a testápolástól, a közlekedésig, a családtól a helyes viselkedésig mind azt, ami a gyermekeknek támpontot nyújthat a környezetben meglévő szabályok megismeréséhez és gyakorlásához. A szokások elsajátítása, a társadalomban való beilleszkedéshez szükséges magatartásformák kialakítása valósulhat meg játékosan, a gyermekek érdeklődésének és igényeinek figyelembe vételével”

Feladataink

- Olyan feltételeket teremtünk, amely lehetővé teszi minél több tapasztalat szerzését a természetben.
- Tudatosan törekszünk arra, hogy minél több élményt gyűjtsenek a gyerekek saját természeti és társadalmi környezetükből.
- Minden lehetőséget és eszközt biztosítunk a gyermekeknek a természetben való folyamatos tevékenykedéshez.
- A foglalkozásokat lehetőség szerint a szabad természetben szervezzük meg.
- Megteremtjük a feltételeit annak, hogy óvodánkban élősarok, virágos kert legyen.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- Rendelkezik a természeti és társadalmi környezetre vonatkozó tapasztalatokkal, alapismeretekkel.
- Cselekvő – szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.
- Ismerik a növényeket, azok fejlődését a velük kapcsolatos munkákat.
- Felismerik és megnevezik környezetük színeinek sötét és világos változatait.
- Felsorolják az emberi test felépítésének megfelelően a testrészeket.
- Igényesek testük tisztaságára.
- Felismerik a napszakokat, különbséget tudnak tenni az évszakok között, ismerik az egyes évszakok között, ismerik az egyes évszakok néhány jellegzetességét.
- Az általuk ismert állatokat csoportosítják aszerint, hol élnek.
- Gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában. Ismerik a különböző közlekedési eszközöket.
- Szeretik és védik környezetüket.
- Tájékozódnak az óvoda környezetében.
- Kialakulóban vannak azok a magatartási formák és szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek.

Környezeti nevelés (környezettudat megalapozása)

A környezetvédelemre nevelést az óvodában úgy szervezzük meg, hogy a gyerekek nap mint nap a tevékenységek során tapasztalják, hogy a természeti és az épített környezet életük szerves részét képezi.

Szükséges, hogy gyermekeink érzelmileg kötődjenek mikro – makro környezetükhöz. Meggyőződésünk, ha megismerték, megszerették, megtanulnak harmóniában élni vele. A környezeti nevelésünk kiterjed a föld, az ember, az élővilág, a levegő, a víz és a település védelmére.

Környezeti nevelés és fenntarthatóság programterve

Az alapelveket szabályozó jogi háttér

Az ENSZ 57 közgyűlése a 2005-2014 közötti évtizedet a Fenntarthatóságra nevelés évtizedének nyilvánította.

Célja: az oktatás minden szintjét és formáját áthassák a fenntarthatóság, a környezet és egészségvédelem alapértékei.

Hazai jogszabály az Alkotmány:

18§ - A Magyar Köztársaság elismeri és érvényesíti mindenki jogát az egészséges környezethez.

70§ - A Magyar Köztársaság területén élőknek joguk van a lehető legmagasabb szintű testi és lelki egészséghez.

Környezetvédelmi törvény 24§ (1): minden állampolgárnak joga van a környezeti ismeretek megszerzésére és ismereteinek fejlesztésére.

A környezeti nevelés átfogó célja

A felnövekvő nemzedék képes legyen elősegíteni az élő természet fennmaradását és a társadalmak fenntartható fejlődését.

Környezeti nevelés programunk a pedagógiai program része.

Értelemszerűen figyelembe vesszük:

- óvodánk típusát
- óvodánk környezetét
- adottságainkat

Általános hosszú távú célunk

- Elősegíteni a természet tiszteletét, megőrzését, beleértve az összes élettelen és élő létezőt, így az embert is, annak környezetével, kultúrájával együtt.
- Szeretnénk kialakítani gyermekeinkben a környezettel való harmóniára törekvést.
- Elősegíteni a környezettudatos magatartás és életvitel alakulását.
- Kialakítani a környezetkímélő magatartást egyéni és közösségi szinten.
- Érzékennyé tenni a gyerekeket és felnőtteket a környezet állapotára iránt.
- Bekapcsolni az óvodát a közvetlen környezet értékeinek megőrzésébe, gyarapításába, környezet barátá tételében.
- Óvodánkban figyelünk az energia és víz felhasználására.
- Csökken a keletkezett hulladék mennyisége, melynek javarész szelektíven gyűjtjük.

Alapelveink

- Általános célokra vonatkozó érték, és szokásrendszer érzelmi, esztétikai megalapozása.
- Fenntarthatóságra nevelés.
- Tapasztalaton alapuló kreatív környezeti nevelés.
- Az egészség és a környezet összefüggései.

Rövid távú célok, feladatok és sikerkritériumok

<i>Rövid távú célok</i>	<i>Feladatok</i>	<i>Sikerkritériumok</i>
-------------------------	------------------	-------------------------

A környezeti nevelés az oktatás és nevelés valamennyi területén jelenjen meg!	Műveltségi területenként és a tanmenetekben is konkrétan jelöljük meg a feladatokat.	Az óvodai élet egészét átfogó környezeti nevelés valósul meg.
A pedagógusok a felnőtt dolgozók és a szülők személyes példájukkal legyenek a környezettudatos életvitel hiteles terjesztői!	Képzések, továbbképzések, szülői értekezletek tartása az adott témában.	A felnőttek rendelkeznek mindazon ismeretekkel, szakmai hozzáértéssel és személyiségvonásokkal, amelyek a környezettudatosság alakítása során mintaként szolgálnak, Egyre több szülő vesz részt a programokon.
Az óvoda tisztaságának javítása, a szemét mennyiségének csökkentése.	Szelektív hulladékgyűjtés.	Javul az óvoda tisztasága. A gyerekek és az óvoda dolgozói szelektíven kezelik a papírhulladékot.
Takarékoskodás a vízzel és a villannyal.	Rendszeres, majd alkalmankénti ellenőrzések.	Nem lesznek nyitva felejtett, vagy csöpögő csapok, égve felejtett villanyok.
A gyerekek ismerjék meg szűkebb környezetüket, lássák az értékeket, problémákat, ápolják a hagyományokat!	A természetben, környezetben végzett szemlélődés, vizsgálódás, kiállítások, vetélkedők, előadások szervezése a „Jeles napokra.”	Ha ismeri környezetét, jobban szereti, kötődik hozzá és megóvja.
Legyenek a gyerekek környezetük, szülőföldjük védelmezői.	faültetés, téli madáretetés.	Beszélgetéseken, kirándulásokon egyre többször téma a szülőföld értékei. A gyermek kötődik környezete egy darabjához, átérzi környezetünk megóvásának fontosságát.

A tevékenységben megvalósuló komplex készség és képességfejlesztés lehetőségei

- Ismeretek összekapcsolása
- Módszerek sokfélesége
- Kirándulások
- Játékok: érzékelést fejlesztő, szituációs drámajáték
- Kézműves foglalkozások: főként természetes anyagokkal, építve a népi mesterségek hagyományaira
- „akciók”: pályázatok, faültetés
- Látogatás: múzeum, állatkert, botanikus kert, szeméttelép, tanya, nemzeti park
- Egyszerű megfigyelések

- Aktív kreatív munka: természetvédelmi és fenntartási munkák, szelektív hulladékgyűjtés
- Művészeti kifejezés: vizuális művészet a környezeti nevelésben, esztétikai érzékenység és élmény fejlesztése

Az óvoda épületének helyzetképe, a javulást szolgáló célok és a változást segítő feladatok

<i>A helyzetből adódó jellemzők</i>	<i>Célok</i>	<i>Tevékenység, feladat</i>
Zaj	Csökkentés	Az út mellé zajfogó fal, fák, cserjék ültetése. Speciális ablaküvegek.
Légszennyezés	Csökkentés	A növények gondozása, pótlása. Gyomtalanítás a parlagfű mentesség érdekében.
Szemét	Tiszta, egészséges környezet	Szelektív hulladékgyűjtés. Felvilágosító előadások az egészségkárosító anyagokról és a fertőzési veszélyekről. Utak sózása helyett ásványi örlemény használata.
Játszótér	A gyerekek mozgásigényének kielégítése	Az óvodai játszótér felszerelésének bővítése, a homok cseréje.
Az óvodabelső	Tiszta meghitt környezet	Festések, felújítások, a dekorációkhoz falitáblák, élősarkok, a mellék helységekben szappan, wc papír, portalanítás, gyakori szellőztetés, lábtörlők alkalmazása
Energia felhasználás	Takarékos fűtés	Gázkazán szabályozása, energia takarékos fűtés korszerűsítése.
Világítás	Egészséges, takarékos természetes fény preferálása	Hagyományos fénycsővek cseréje energiatakarékos kompakt izzókra.
Vízfelhasználás	A vízfogyasztás csökkentése	Víztakarékos öblítés, csapok karbantartása.

Óvodai udvar	Tanítás, pihenés, felüdülés helye legyen	Fajátékok, madáretetők, madárodúk kihelyezése és gondozása
Az óvoda eszközellátottsága	A tanítás-nevelés élményközpontúságának növelése, fejlesztése, egészséges személyiség kifejlődése	Esztétikus dekorációk, falitáblák, szemléltető anyagok. Ismeretterjesztő folyóiratok, könyvtár, médiatár

A feladat megoldásához szükséges eszközök

Várható eszközigeny: biztosítani minden eszközt a gyerekeknek a természetben való folyamatos tevékenységhez. Pl. földgömb, nagyító, távcső, mikroszkóp, folyamatos környezetvédelmi neveléssel kapcsolatos továbbképzéseken való részvétel.

Óvodánk a „Zöld óvoda”.

A cím elnyerésével igazolni tudjuk a fenntartható fejlődés pedagógiájának eredményességét.

Mit jelent ez a gyakorlatban:

Pedagógiai munka:

A nevelőmunkánk során gondot fordítunk a gyermekek környezet- és egészségtudatos magatartásának kialakítására.

- környezetvédelem
- szelektív hulladékgyűjtés
- újrahasznosított alkotások
- takarékoság
- levegőzés, testedzés
- zöldség- gyümölcsfogyasztás
- helyes étkezési szokások kialakítása
- fogápolás

Kiemelt feladatunk, hogy óvodásaink játékos és közvetlen tapasztalatszerzés során ismerjék meg az őket körülvevő világot, fedezzék fel a természet szépségeit, tevékenység közben tanulhassanak.

- séták, kirándulások, felfedezések, kísérletek
- növények ültetése, gondozása
- évszaknak megfelelő kerti munkákban részvétel
- madáretetés

A néphagyományok, népszokások, népi kultúra átadásáért, megismeréséért sokat tesz óvodánk.

- néptánc, népi játékok tanítása
- Mihály napi vásár, Márton nap, Adventi vásár, farsang, Kiszebáb úsztatás, Pünkösdlés
- karácsonyi mézes,
- népi mesterségekkel való ismerkedés

Ünnepekről, jeles napokról való megemlékezések szintén pedagógiai programunk specifikumai közé tartoznak.

- Állatok Világnapja
- Mikulás
- Karácsony
- Víz Világnapja
- Húsvét
- Föld napja
- Madarak fák napja

Az óvodai dolgozók munkájukkal pozitív mintával szolgálnak a gyermekek ökológiai szemléletformálására, környezettudatos magatartására és az egészséges életmód szokásainak megalapozására.

Programjaink a szülők bevonásával és részvételével valósulnak meg, ezáltal lehetőség van a családok környezettudatos szemléletének alakítására is.

Tárgyi környezet:

Az intézmény működését illetően a takarékos energiafelhasználás biztosítására törekszünk.

Az óvodaépület helységeinek berendezése segíti a környezetbarát szemléletmód, valamint az egészséges életmód megalapozását.

Minden csoportszobának egyéni arculata van, növényekkel, természetsarokban elhelyezett, természet által adott "kincsekkel".

A gyerekek által használt eszközök, játékok beszerzésénél a természetes anyagokból készült termékeket részesítjük előnyben.

Óvodásaink a kertgondozási feladatok elvégzéséhez kisméretű kerti szerszámokat használnak. A madáretetők elkészítése, kihelyezése és a téli madárgondozás a gyerekek bevonásával történik.

Az udvari játékok környezetbarát anyagból készülnek, és megfelelő teret adnak a gyermekek szabad játékának.

Bízunk abban, hogy munkánk eredményeként óvodásaink olyan egészségkultúrával rendelkező, felelősségteljes felnőttekké válnak, akik nem csak ismerik, hanem óvják, védik is környezetüket, hiszen ez jövőnk záloga.

A környezetünk mennyiségi és formai összefüggései

Célja: a gyermekekkel felfedeztesse – játékos formában – az őket körülvevő világ mennyiségi, formai, kiterjedésbeli összefüggéseit, figyelembe véve a gyermekek igényeit, ötleteit.

Feladata: a gyermekek matematikai érdeklődésének felkeltése, az elemi – okozati összefüggések felismertetése, megtapasztalása. A logikus gondolkodás megalapozása, problémahelyzetek megoldása.

A matematikai nevelés a komplex foglalkozások keretén belül önálló foglalkozási ágként is jelen van a nevelés folyamatában

A matematikai nevelés kapcsán az önállóságot hangsúlyozzuk, mely az érzékelés, észlelés és a gyermek megismerési vágyára épülve jelenik meg.

Az óvodában a gyermek életkori sajátosságait figyelembe véve a matematikai tanulás több formája valósulhat meg:

- utánzásos, minta – modellkövető,
- spontán játékos tapasztalatszerzés – az óvodapedagógus által irányított, megfigyelésre épülő tapasztalatszerzés,
- gyakorlati problémafelvetés és feladatmegoldás,
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra adott magyarázatok, az óvónő által kezdeményezett foglalkozások.

A matematikai nevelés terén két életkori szintet jelölünk meg:

Bevezetés a matematikába: általában 5 éves korig tart. Eredménye: a matematikai kíváncsiság és érdeklődés kibontakoztatásának segítése és a matematikai beállítódás, szemlélet megalapozása.

Intenzív fejlesztés szakasza:

5-6-7 éves korban. Eredménye: tapasztalatok megszerzése, részképességek, gondolkodási műveletek, szokások elsajátítása és eligazodás a gyakorlati életben.

A matematikai tapasztalatszerzés történhet természetes környezetben, ám a matematikai nevelés tartalmának szoros kapcsolatban kell lennie az életre neveléssel. Itt a hangsúly a tevékenykedtetésen van. Tevékenykedés közben a megismerő képességek (érzékelés, észlelés, megfigyelés, emlékezés, tapasztalás, megértés, problémalátás, problémamegoldás) fejlesztése szinte észrevétlenül megvalósítható. Játék és szabadidőben folyamatosan létre jöhetnek olyan szituációk, melyek alkalmasak matematikai tartalmak közvetítésére, ha képesek vagyunk az adódó lehetőségek felismerésére és kihasználására.

A komplex foglalkozások alkalmat adnak arra, hogy a korábban mozaikszerűen megszerzett benyomásokat rendszerezzük, szélesítsük és mélyítsük a megfigyelések, tapasztalatok körét, rögzítsük a spontán tanultakat.

Feladataink a matematikai nevelés terén

- Olyan eszközöket és tevékenységeket biztosítunk a gyermekek számára, ami felkelti érdeklődésüket és természetes helyzetekben teszi lehetővé a matematikai tapasztalatok és ismeretek megszerzését.
- Támazkodunk a gyermekek ötleteire, igényeire, aktuális élményeire.
- Játékosan fejlesztjük, játékokra építetten valósítjuk meg a matematikai képességeik fejlesztését.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére

Az óvodáskor végére fejlődjön problémamegoldó gondolkodásuk, problémaérzékenységük. Az azonosság és különbségek észlelésétől jussanak el az általánosításig, elvonatkoztatásig. A 6-os számkörön belül biztonsággal számoljanak, tudják a halmazokat összehasonlítani. Mennyiségi

és minőségi összefüggéseket ismerjenek fel. (több – kevesebb, magas – alacsony stb. fogalompárok)

Különböztessék meg az alapvető tér – és síkmértani formákat (gömb-kör, kocka-négyet, téglatest-téglalap) egyszerű tulajdonságait nevezzék meg. Tudjanak térben tájékozódni, helyesen használják az irányokat, helyeket kifejező névutókat. A környezet megismerése során, a mindennapi életben használják az alapvető matematikai kifejezéseket. Ismerjék meg és alkalmazzák az elemi rajzolási, jelölési technikákat a feladatlapos megoldásoknál. Alakuljon ki az életkori sajátosságoknak megfelelően szándékos figyelmük, feladattudatuk, megfelelő munkatempójuk, kitartásuk, a befejezésre való törekvés igénye.

6.1.3. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

A művészet ismerete, szeretete, esetleg valamely művészeti ág művelése az egyetemes emberi kultúra megismerése már óvodáskorban elkezdődhet. Az esztétikum már nagyon korai életkorban is hat a kisgyermekre. Mindennapi feladatunknak tekintjük megismertetni a kicsiket a világ szépségeivel. Megcsodálni egy madár énekét, megvizsgálni az őszi falevél színeit, a virágzó fákat vagy egy szép színes meséskönyvet kezükbe venni ugyanazt az esztétikai élményt jelentheti.

Nagyon fontos a művészeti nevelés szempontjából az, hogy esztétikus egyszerű, átlátható, nyugalmat árasztó környezet vegye körül a gyermekeket. A szépen berendezett csoportszoba, az óvoda esztétikussága és harmóniája ízlésformáló hatást gyakorol a gyermekekre, alapvető szokásait, igényeit befolyásolhatja. A művészetet a világ sajátos nézőpontból, egyéni szűrőn keresztül történő megismerésének tekintjük.

Törekszünk arra, hogy a gyerek maga találja ki és valósítsa meg elképzeléseit, csupán akkor nyújtunk segítséget, ha azt a gyermek kéri és igényli. A kreatív és alkotó gondolkodás és a cselekvés kialakítása a művészeti tevékenységek legfontosabb feladata. Akinek van fantáziája, vannak ötletei, aki problémák megoldásán dolgozik, aki gondolatait és érzéseit ki tudja fejezni, aki önmagát új, másfajta módon éli meg: a kreatív ember. Az újat alkotás, a változások elindítása, az önálló egyéniség kifejezése szintén a kreatív emberek sajátossága.

Az óvodában a gyermekek kreativitásának megnyilvánulását elsősorban az oldott légkör, a nagy mozgás és a szabadságtér, valamint a megfelelő eszközök biztosításával segíthetjük elő.

Minél több alkalmat adunk arra, hogy a gyermekek érzéseiket, gondolataikat, ötleteiket a játékban, az ének-zeneben, a bábozásban, a rajzolásban, stb. kifejezésre juttassák.

A tapasztalat szerzésnek itt is nagy fontossága van, ugyanis minél több eszközzel ismerkednek meg a gyermekek, minél biztosabban kezelik azokat, annál több lehetőségük adódik önmaguk kifejezésére.

A művészeti tevékenységek olyan tevékenységek, melyeket játékidőben vagy a szabadidőben éppúgy gyakorolhatnak a gyermekek, mint a folyamán bármikor. Lehetőségeink szerint a gyermekeinkkel részt veszünk múzeumlátogatáson, kézműves kiállításon, múzeumfalu

látogatáson, meg kell mutatnunk hazánk értékeit szépségeit, ápolnunk kell nemzeti hagyományainkat, a népi kultúrát, ezzel fejlesztenünk kell esztétikai fogékonyságukat.

A rajzolás, festés, mintázás, képalakítás, kézi munka - mint az ábrázolás különböző fajtái - összetett, sokszínű nevelési terület. Magában foglalja a gyurmázást, agyagozást, rajzolást, festést, batikolást, vágást, ragasztást, varrást, hajtogatást, építést, a műalkotásokkal való ismerkedést és a környezetalakítást.

A megfigyelés és ábrázolás által formálódnak a gyerekek képzeletei, gazdagodnak élmény-és fantáziaviláguk, tartalmasabbá válnak fogalmaik. Az építő – ábrázoló - alakító tevékenység segíti a gyerekek téri, forma és színeképzeteinek kialakulását, gazdagodását. Elősegíti a természet színeire, formáira való rácsodálkozással, a művészi rajzok, festmények, szobrok, épületek, népi és kortárs művészeti alkotások nézegetésével, a szépség iránti vonzódás és értékelő képesség alakulását.

Fontos feladatunk, hogy biztosítsuk a zavartalan és sokrétű tevékenykedés külső feltételeit. Mindenféle anyag- eszköz a megszokott és elérhető helyen álljon rendelkezésére a gyermeknek. A tevékenységek megszervezésének alapja az évszakok változásai, a természet szépségei, a gyermek által megérhető világ tárgyai, eseményei, valamint az ünnepek, melyek érzelmileg is köze állnak a gyermekekhez és megmozgatják a fantáziájukat.

Fontosnak tartjuk a tevékenységek során a teljes önállóságot, a bátorítást, az útmutatást, a dicséretet.

Arra törekszünk, hogy maga a tevékenység okozza az örömet a gyermek számára.

Cél:

- a rajzolás, mintázás, kézimunka, a gyermek számára örömteli cselekvés legyen
- ismerkedjen mega tárgyi világgal és annak újra alkotási lehetőségeivel
- alakuljon ki az igénye az alkotásra, önkifejezésre, esztétikai élmények befogadására, a környezet esztétikai alakítására
- fantáziája, képzelete tükröződjön alkotásaiban

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- Megfelelő kezűgyességgel, munkatempóval rendelkeznek.
- Bátrabbak, ötletesebbek az építkezésben, a téralakításban.
- Képesek a tárgyak térbeli kiterjedésének tapasztalati felismerésére, a főbb formai jellemzők megnevezésére.
- Képalakításaiban egyéni módon jelezni tudják az elemi térviszonylatokat.
- Élményeik, elképzeléseik, képzeteik megjelenítésében többnyire biztonsággal használják a képi kifejezés változatos eszközeit.
- Színhasználatukban érvényesítik kedvelt színeiket.
- Formaábrázolásuk változatos, többnyire képesek hangsúlyozni a legfontosabb megkülönböztető jegyeket.

- Emberábrázolásaikban megjelennek a részformák.
- Elképzeléseik és megfigyeléseik alapján formákat mintáznak.
- Önállóan és csoportosan is tudnak készíteni egyszerű játékokat.
- Fokozatos önállósággal alkalmazzák a megismert technikákat.
- Önállóan díszítenek tárgyakat.
- Kialakul igényük az alkotásra.

6.1.4. Verselés, mesélés

A mesék – versek a nyelvi nevelés eszközei, mint a szóhasználat, a sajátos stílus (népi mondókák, népmesék) az írói eszközök gazdag lehetőségeit kínálják. Az árnyalt kifejezések a fejlődő gyermeki személyiség sokszínűségének kibontakoztatását segítik elő.

A mese különösen alkalmas a gyermek szemléletmódjának, és világgépének kialakítására. Arra törekszünk, hogy gyermekeink bátran meséljenek, kérdezzenek, hogy képesek legyenek szorongásaikat leküzdeni, hogy megszabaduljanak gátlásaiktól. Ebben nyújt segítséget az irodalom, az irodalomban található versek – mesék. A gyermek nem csupán szereti a meséket, hanem hisz is bennük, egy fejlődési fok után, bár tudja, mi a mese a valóság, az ő gyermeki világszemlélete olyan, mint a meséké, s a mesék ugyanúgy építkeznek, mint a gyermeki gondolkodás, úgy ahogy a gyermek a világot megismeri. Nagyon fontos számukra a mindennapi mese, mely mozgásba hozza a gyermeki képzeletet, mely megbékíti félelmeivel, mely erősíti önbizalmát. Nem teszünk különbséget a kezdeményezés vagy az elalvás előtti mesélés között, csak verselünk vagy mesélünk valamilyen formában.

A mese – vers anyagának gerincét a magyar népmese kincs adja, de a magyar gyermekköltészet, a népi dajkai hagyományok, a klasszikus és kortárs irodalmi művek jó alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. Mese – vers anyagok között szerepel még a cigányzenei- és irodalmi hagyományok beépítése. Lehetőséget teremtünk a gyermekek önálló szöveg és mesemondásához, elősegítjük, hogy megfelelő eszközökkel el is játszassák a nekik tetsző meséket. A dramatizáláshoz szükséges eszközöket a gyerekek saját maguk is elkészíthetik, a „kincses láda” mélyén rejlő kendőkből, szoknyákból, szalagokból stb. Természetesen, ha igénylik, a segítségünket adjuk az öltözködéshez. A mindennapi mesék hatására nő a gyermekek bábozási kedve, bábozási igénye. Ezt azért tartjuk jónak, mert a gátlások, visszahúzó gyerekek is – talán a paraván mögött valamilyen védelmet véelve, a bábbal azonosulva – megfedkedeznek gátlásaiktól, felszabadultan merülnek el a bábozásban.

Minden ünnepkör, évszak tartalmaz olyan mondókákat, verseket, dúdolókat, amit szívesen hallgatnak, illetve tanulnak meg a gyerekek.

Májusban az anyák napi és évzáró műsort az egész évben hallott és tanult, dramatizált mesékből, versekből, mondókákból állítjuk össze, természetesen a korcsoportnak megfelelő időtartamot megtartva.

A gyakori ismétlés, a mese a többszöri feldolgozása (mozgással, ábrázolással történő kombinálása) jobban hozzásegíti a gyermekeinket ahhoz, hogy összefüggéseket találjanak a mindennapokra, s nagymértékben hozzájárul önismeretük fejlődéséhez, és önkifejezésükhöz.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- a gyermek igényévé a mesehallgatás, képeskönyv nézegetése
- rövid meséket reprodukálni, dramatizálni képes
- önállóan vállalkozik mesemondásra, saját szavaival képes kifejezni magát
- önállóan alkot meséket, rövid történeteket
- felismeri a szereplők tulajdonságait, megkülönbözteti a jó és a rossz szerepeket
- mesedramatizálásnál szerepet is választ magának
- bábozás közben kifejezi, átéli, eljátssza a mese alakította érzelmeit egyre gazdagodó kifejezőkészséggel

6.1.5. Ének, zene, énekes játékok, gyermektánc

Nézetünk szerint a zenei tevékenység beépíthető gyermekeink játékába, ezért a zenei ízlésformálás, a jó zenei légkör és a jó hangulatú játék feltételeinek kialakítása érdekében minden alkalmat megragadunk az énekelgetésre, mondókázásra, játékdal fűzésére.

A zenei anyag elsődleges segítségünk beszoktatás idején. A nap folyamán bármikor lehetőség nyílik ölbéli, énekes, mondókás játékokra a csoportszobában és az udvaron egyaránt. Kapcsoljuk dalainkat és mozgásunkat a környezet megismerésére neveléshez, mese-vershez, matematikai játékokhoz, ábrázoláshoz.

A népi gyermekdalokhoz, énekes népi játékokhoz, népi mondókákhoz, játékdalokhoz, mondókákhoz természetes módon kapcsolódik a zenei képességfejlesztés: zenei ritmusérzék (ütem, ritmus – tempóérzék), zenei hallás, tiszta éneklés dinamikai és hangszín érzék zenei emlékező és reprodukáló képesség, belső hallás, zenei formaérzék.

A Kodály Zoltán zenepedagógiai módszerei alapján Forrai Katalin által kidolgozott óvodai ének-zenei nevelés alapjaira épülő fejlesztést programunkon belül hatékonyan kívánjuk megvalósítani. Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek és zenei kreativitásának alakításában. Ezzel kívánjuk biztosítani a gyermekek ének-zenei kultúrájának megalapozását, a néphagyományörzést és az ének-zenei nevelés színvonalának megőrzését.

A zenehallgatásnál hangsúlyozzuk az éneklés, az élőzene előtérbe helyezését, ezért megismertetjük a gyerekeket eredeti népi hangszerekkel, fogadjuk az eredeti népi hangszereket használó népzenei előadókat, együtteseket, ezzel zenei ízlésüket is formáljuk.

Néptánc, gyermektánc

A táncnak nagyon sok személyiségfejlesztő hatása van. Legfontosabbnak tartjuk, hogy a gyerekek szeressék meg a zenét, a zenére feloldódva, önfeláldozóan tudjanak táncolni, érzelmeiket

kifejezni. Figyelembe vesszük a gyermekek kicsiny, de egyre táguló világát, a közvetlen környezetükből szerzett legfontosabb élményeket, tapasztalatokat.

A természet rendje, évszakok, hónapok az időjárás változása adja a keretét a néptáncnak. Névnepokról, pajtásaik névnapjáról emlékeznek meg köszöntőkkel, névcsőfolókkal. Fontos szerepet kap a ritmus, a szöveg és a dallam kapcsolata, énekeltetése testmozgásokkal.

A tánchoz kapcsolódó népi játékdalok önszabályzó, önnevelő képességüket fejlesztik. A táncnak fegyelmező, de ugyanakkor serkentő ereje is van. A dalok éneklése, a zene hallgatása és a mozgás megosztott figyelmet kíván. Ez azt jelenti, hogy a gyermek egy időben többféle tevékenységre válik képessé.

A lépésekre, zenére való tudatos ráfigyelés finomítja a megfigyelőképességet, szándékossá alakul a figyelem azzal, hogy megfigyeli az óvónő tevékenységét. Mozgása közben érzékeli a ritmust, visszaemlékszik a lépésmotívumokra. Logikus gondolkodása fejlődik, részekre, elemekre bont, újra összerak, összehasonlít. Fejlődik emlékezete, emlékképeket rögzít, alakulnak az akarati tulajdonságok. A tánc azokat is örömhöz juttatja, akik még nem tudnak önállóan és élményszerűen énekelni és mozogni, de mint egy kis közösség tagjai, részesülnek az örömben.

A gyermekeknek az óvónőn kívül társai játékát és táncát is figyelni kell, ez elősegíti az egymás iránti felelősséget és ezen keresztül a közösségi érzés alakulását. A tánc hatására fejlődik az ügyesség, gyorsaság, hajlékonyság, rugalmasság, helyes testtartás, kulturált mozgáskészség.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- A gyerekek a mondókákat, játékdalokat és 2-3 alkalmi dalt az óvónő segítségével csoportosan a természetes mozgásnak megfelelően egyszerre mondanak, illetve énekelnek.
- A mondókákat negyedenként kiemelt hangsúllyal a természetes beszéd hanglejtésének megfelelően mondják.
- Megkülönböztetik a magas és mély hangokat
- Felismerik és megnevezik a halk és hangos éneklést, a zörejek és a beszéd hangerőbeli különbséget.
- Felismerik körülöttük hallható zörejhangokat, a természet hangjait és a ritmust játszó hangszerek hangját.
- Éneklés és mondókázás közben az egyenletes lüktetést a dalhoz kapcsolódó játékos mozdulatokkal, tapssal fejezik ki.
- Az óvónő segítségével folyamatos tempót tartanak a természetes mozgásoknak megfelelően.
- Mozgásuk összerendezett, tudnak szépen megformált változatos térformákat kialakítani.
- Ők maguk is találhatnak ki ritmust, szöveget, dallamot.
- Ismerik és használják az egyszerű ritmushangszereket.

Feladataink a művészeti nevelés megszervezésében

- A gyermekek bevonásával úgy alakítjuk ki a csoportszobát, hogy ott a különböző tevékenységeket kereső gyermekek nyugodtan, kényelmesen dolgozhassanak.
- Biztosítjuk a sokféle eszközt, időt és helyet a művészeti tevékenységek gyakorlásához, a kreatív önkifejezéshez, a környezet alakításához, esztétikai élmények befogadásához.
- Lehetőséget nyújtunk a vizuális és kommunikációs tevékenységek összekapcsolására.
- Lehetőséget adunk a gyermekeknek arra, hogy minél több élményt átélve megvalósíthassák elképzeléseiket.
- A mindennapi mesélés, verselés, mondókázás biztosításakor ügyelünk a gyerekekkel való szoros érzelmi kapcsolatra, a meghitt légkör megteremtésére.
- Segítjük a hagyományok megismerését, továbbélését.

6.1.6. Mozgás

„A tevékenységközpontú óvodai nevelés lényeges eleme a testi fejlesztés. A 3-7 éves gyermekek egészséges testi fejlődésének biztosítása nem képzelhető el a rendszeres, játékban gazdag, az egyéni képességeket messzemenően figyelembe vevő, kellő aktivitást és terhelést biztosító mindennapi mozgás nélkül”

Mivel a mozgás öröm és a szellemi fejlődés egymással szoros kapcsolatban áll, fontosnak tartjuk a mozgásfejlesztés szempontjából, hogy maximálisan biztosítsuk minden gyermek számára – az egyéni sajátosságok figyelembe vételével – a spontán mozgás lehetőségét. A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes. Igyekszünk minden adódó lehetőséget kihasználni a nap folyamán a mozgásra. Rendkívül fontos a szabad levegőn való tartózkodás minél hosszabb idejű biztosítása. Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életviteligényeinek alakítása, a gyermek testi-lelki fejlődésének elősegítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségű. A mozgás megszerettetése, természetes mozgás kedvük megőrzése, egészségük megóvása a mozgásigény kielégítése az óvodai nevelés fontos feladata.

A megfelelő intenzitású, nyugodt, játékban gazdag, derűs légkörű testmozgás biztosítja a motoros képességek fejlődését, melynek egyre magasabb szintje előfeltétele a bonyolultabb mozgások eredményes végrehajtásának, ezáltal a mozgáskultúra fejlődésének- megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve – speciális gondozó prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása, ha szükséges.

Az intenzív, változatos gyakorláshoz megfelelő helyre és eszközre van szükségünk. Ahhoz, hogy jó eredményeket tudjunk elérni az optimális tárgyi feltételek biztosítása mellett szükség van a gyermekek aktív együttműködésére (kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására.)

A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének- a pozitív én kép, önbizalom, önkontroll, érzelemszabályozás, kudarctűrő képesség, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás – fejlődésére.

A foglalkozások időtartama az óvodába eltöltött évek során folyamatosan emelkedik, maximum 30 percig, mindenkor igazodva a gyermekcsoport összetételéhez, fejlettségi szintjéhez.

A mindennapos mozgás objektív feltételei

Hosszabb sétát, sőt túrát tehetünk a gyerekekkel a szabadban. Minden, ami az óvoda területén található felhasználható a szabadban-teremben végzett mindennapos mozgás feladatainak megvalósításához. Változatos eszközökkel és a gyermekek önálló, szabad mozgásának biztosításával lehetővé tesszük, hogy a mindennapi testnevelés örömet jelentsen a gyermekek számára. Az eszközök előkészítésében az óvónők mellett a gyermekek és a dajkák is segítenek.

A mindennapos testnevelés szubjektív feltételei

A mindennapos mozgásos tevékenység a napirend fontos része, mely a gyerekek fejlettségétől függően 5-10 percig tart. Megalapozzuk azt az igényt, hogy rendszeresen mozogni jó és szükséges. Középpontban a mozgásos játékok állnak, melyek aktív pihenést jelentenek a gyermekeknek. Kiegészülnek a járás, futó és gimnasztikai gyakorlatokkal. Ide tartoznak még a mimetikai játékok is. Teremben, öltözőben az óvoda egész területén biztosítunk lehetőséget a mozgásra. Törekszünk arra, hogy minél többet tartózkodjunk a szabad levegőn, ahol a legjobban ki lehet használni a mozgásos játékok kooperatív, fejlesztő hatásait.

A testnevelési foglalkozások tartalmát döntő mértékben a természetes mozgások, gyakorlatok képezik (járások, kúszások, mászások, futások, ugrások, függések, egyensúly gyakorlatok, dobások). Ezeket kiegészíti néhány talajtorna elem, valamint a kézi szerekkel végezhető gyakorlatok, a torna és a játékos jellegű főgyakorlatok. Természetesen idetartoznak a testnevelési játékok is. A játékot, a játékoságot alapvető eszközként értelmezzük és alkalmazzuk a testnevelésben. A lényeg, hogy minden mozgásformát, amit a gyermekek képesek elvégezni, a mindennapi testnevelés keretében tudatosan alkalmazzunk.

Biztosítjuk a gyermekek szabad mozgásgyakorlásának a feltételeit. Ötleteket adunk, irányítjuk a gyermekek figyelmét a szabadban és a csoportszobában is a leghatékosabb terhelést biztosító napi mozgáshoz. A gyerekekkel együtt örömmel veszünk részt a mozgásos játékokban, buzdítjuk, lelkesítjük, személyes példájával motiváljuk őket a sikeres feladat megoldásra. A mozgásos feladatok összeállításánál figyelembe vesszük a sajátos nevelési igényű gyerekek fejlesztésének lehetőségeit. Differenciált feladatadással segítjük a gyerekeket abban, hogy képességeiknek megfelelően sikeresen oldhassák meg a feladatokat, ezzel is megőrizve mozgáskedvüket.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- Az egészségesen fejlődő gyermek hat éves korra megfelelő testsúllyal, testmagassággal, testtartással, teherbíró és állóképességgel rendelkezik.
- Érzékszervei épek, az idegrendszer fejlettsége megfelelő, pozitív énképpel és önkontrollal rendelkezik.
- Növekszik teljesítőképességük, mozgásuk összerendezettebbé, ügyesebbé, megfelelő ritmusúvá válik. Szeretik a mozgást és örömmel mozognak.
- Cselekvő képességük gyors, mozgásban kitartóak. Szeretik a mozgást és örömmel mozognak, természetes belsőigénnyé válik.
- Fejlődik tér és időbeli tájékozódó képességük, testséma kialakulása.
- Fejlődik egyensúlyérzékük.
- Képesek a szem – kéz, szem – láb koordinációit és az egyensúlyérzéklet igénylő feladatok, gyakorlatok végrehajtására különböző kézi szerek, tornaeszközök használatával.
- Egyéni – csoportos - sor- és váltóversenyt játszanak az óvónó segítségével és a szabályok pontos betartásával. Szabálytudatuk megfelelő szintre fejlődik.
- A természetes járást ütemes járással váltakoztatják.
- Állórajtból kiindulva 20-30 métert futnak.
- Kitartóak, fegyelmezettek.
- Fejlődik mozgáskoordinációjuk, harmonikus mozgásuk, testsémájuk.
- Együtt működés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás és képesség jellemzi őket.

6.2. Az óvodapedagógus feladatai

A tevékenységek szerepe a nevelési cél elérésében

A gyermek személyisége és a tevékenység minősége kölcsönösen egymásra hatva fejlődnek. A gyermekek számára megadjuk a lehetőséget az önállóan megválasztott gyermeki kíváncsiságból fakadó tevékenységre. Az életkor és az egyéni adottság nagymértékben meghatározzák a gyermeki tevékenység minőségét és mennyiségét. Támazkodunk a gyermekek tapasztalataira, aktuális élmény-és érzelemvilágára. Élmények nyújtásával segítjük elő a minél sokrétűbb és minél komplexebb tevékenységformák kialakulását. Feladatunk a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek lemaradásának kompenzálása.

Képességek szerepe a nevelési cél érdekében

„Programunk olyan képességek fejlesztésére törekszik, amelyek a társadalomban létező elképzelhető pozitív tevékenységek gyakorlásához szükségesek. A nevelés szempontjából kitüntetett képességek a kooperációs és kommunikációs képességek. A kommunikációra és kooperációra való képességet a gyermek a kommunikáció és a kooperáció egymással összefüggő folyamatában és ezek gyakorlása közben és ezáltal szerezheti meg”

Az első csoportba tartoznak a **kooperációs** (együttműködési) képességek.

A második csoportba tartoznak a **kommunikációs** (érintkezési) képességek.

Kooperációs képességek részterületei

A gyermek kapcsolatai: érzelmi alapon létrejövő gyermek-felnőtt, gyermek-gyermek kapcsolatból kialakuló képességek.

Együtműködés: kooperatív, szociális magatartás formáinak kialakítása.

Az én fejlődés: mintakövetés a felnőtt, majd a társmodell szociális viselkedésének érzelmi indíttatásából fakadó átvétele, a mintavétel.

Utánzás: mintakövetés a felnőtt, majd a társ modell szociális viselkedésének érzelmi indíttatásból fakadó átvétele, a mintavétel differenciálódása, a magatartásban megjelenő formái.

Játéktevékenység: a gyermek és a környezete közötti adekvát együtműködés, a szociális-és értelmi funkció fejlesztése, a gyermek személyiségfejlődésének szintézise.

Az iskolába lépés előtt a gyermeknek el kell jutnia az „én-realizálás” legfejlettebb formájához, melynek tartalma a következő:

- a gyermek képes felmérni a saját helyzetét, státuszát s csoportban
- kész a társaival való együtműködésre-kooperatív
- énjét elég erősnek éli meg ahhoz, hogy társai akaratát is tudomásul vegye-kompetens
- a társak kezdeményezését nem saját énje veszélyeztetettségeként éli meg-autonóm
- képes az önálló helyzetmegoldásokra, a konfliktushelyzetek rendezésére, a felnőtt segítségével nélkül
- énjét színvonalas teljesítményeken keresztül érvényesíti, természetesen mindezt elemi fokon.

Kommunikációs képességek

A csoport életében kezdettől fogva jelentős közösségformáló szerepe van az állandó személyes érintkezésnek, a kommunikációnak, mely az integrációt is segítő módszertani elem.

Részterületei:

- a **verbális** kommunikáció
- **nem verbális** kommunikáció (tekintet, mimika, gesztus, térköz, hangerő, hangszín)
- érintkezési viselkedéskultúra-illetem

A kommunikációs képességek hozzájárulnak az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő képességek igényének kialakításához, pl. udvariasság, barátkozás, figyelmesség, segítőkészség, együttérzés a felnőtt-gyermek, és gyermek-gyermek viszonylatában.

Ez az eszköze a gyermeki tapasztalatok és élmények megbeszélésének, miközben a gyermekek megértik, és egyre jobban alkalmazzák képességeiket, önálló véleményalkotásra is képesek.

Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan érette válnak az iskolába lépéshez. Az egészségesen fejlődő gyermek készen áll az iskolai élet és tanító elfogadására, képes fokozatosan kialakuló együtműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival.

Az itt felsorolt képességeket a különböző tevékenységformákban és a későbbiekben az egyes tevékenységi területekre lebontva konkretizáljuk. Így épülnek be a tartalmi keretbe.

- érzelmi-akarati képesség
- értelmi képesség: érzékelés, észlelés, emlékezet, képzelet, figyelem, gondolkodás
- testi képesség
- szocializációs képesség
- anyanyelvi képesség
- alkotó képesség

Segítjük a gyermekek számára egyéni képességeik kibontakoztatásához szükséges tevékenységek lehetőségeit. Törekszünk a képességek fejlesztésére, igyekszünk minden gyermek képességét önmagához, adottságaihoz, személyiségéhez viszonyítva és alakítva fejleszteni.

Az óvodapedagógusaink feladatai a tevékenységek megszervezésében:

- biztosítsanak megfelelő feltételeket (idő, hely, eszközök, ötletek) a minél változatosabb, több fajta tevékenység egy időben történő gyakorlásához,
- támaszkodjon a tevékenységek megszervezésében a gyermekek tapasztalataira, a gyermekek aktuális élményvilágára,
- segítse elő élmények nyújtásával a minél sokrétűbb és minél komplexebb tevékenységformák kialakulását az óvodai csoportokban,
- ismertesse meg lakóhelyünk közeli és távoli természetvédelmi tájait,
- alakítson ki olyan napirendet, hetirendet, amely biztosítja a feltételeket a megfelelő időtartamú párhuzamosan végezhető, differenciált tevékenységek tervezésére, szervezésére,
- biztosítson a tevékenységek között harmonikus arányokat, szem előtt tartva a szabad játék kitüntetett szerepét és az egymás mellett végezhető tevékenységeket,
- kompenzálja a hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek ingerszegény környezetéből adódó hátrányokat,
- bővítse a gyermek általános ismereteit.

Az óvodai nevelésünk olyan készségek, képességek fejlődését támogatja, amelyek a társadalomban létező, elképzelhető pozitív tevékenységek gyakorlásához szükségesek.

A tudatos fejlesztés feltételei

Valljuk, hogy a tudatos fejlesztés az óvodapedagógus által irányított, befolyásolt, de nem kizárólagosan tőle függő folyamat. A társadalmi-gazdasági környezet, a helyi lehetőségek, a gyermek csoport összetétele, életkora, a szülők igényei és nevelési szokásai mind befolyással vannak a fejlesztés tartalmára.

Szubjektív feltételek

Az óvodapedagógus és gyermek aktív együttműködése

Az óvodapedagógus jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek. Mindezt fontos a program megvalósítása érdekében a csoportonkénti két óvodapedagógus és egy dajka biztosítása.

Programunk alapján a gyermeknek éppúgy lehet véleménye, elképzelése, ötlete, javaslata, mint a felnőttnek. A gyermeket ugyanis saját környezete, tapasztalatai, élményei befolyásolják, amit nem hagyhatunk figyelmen kívül a nevelés folyamatában. Ezekre az élményekre, tapasztalatokra építünk és tervezzük a tevékenységeket.

Az óvodapedagógus modell szerepe

Óvodáskorban, de későbbi életkorban is a példa a leghatásosabb nevelő erők egyike. Éppen ezért nagyon fontos, hogy mi és hogyan mondunk, miként viselkedünk, hogyan öltözködünk, stb. Különösen 3-4 éves korban meghatározó a pedagógus személyisége, hiszen kezdetben a gyermek teljesen kritikátlanul, válogatás nélkül utánoz, kizárólag a szeretett és érzelmileg hozzá legközelebb álló felnőtt kedvéért.

Sok múlik tehát azon, milyen értékeket preferálunk mi óvodapedagógusok, a gyermek környezete és azon belül elsősorban a család. Gyakran előfordulhatnak értékkonfliktusok a család és az óvoda között. Ilyenkor az óvodapedagógusaink rendkívül tapintatosan és kizárólag a gyermek érdekeit figyelembe véve kell közelítenie a megoldás felé. Elfogadjuk a szülők szociokulturális környezetének különbségeit, etnikai hovatartozását, másságát, mert csak így tudunk velük „együtt nevelő” kapcsolatot teremteni a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek érdekében. Ennek elérése érdekében az óvodapedagógus feladata, hogy a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek számára programcsomagunk felhasználásával készítsen egyéni tervet, azt beépítse napi tevékenységekbe, a szabad játékba.

A gyermek már megtanul, és magával hoz bizonyos értékeket a családból, melyeket az óvodában is tiszteletben kell tartani.

Ezért gondoljuk azt, hogy a gyermek harmonikus fejlesztésének alapkövetelménye abból indul ki, hogy a gyermek-felnőtt kapcsolat alapja és mintája egész gyermekkoron át a gyermek-szülő viszony.

A biztonságérzet egyik biztosítója a testi kapcsolat, az ölelés szorossága. Az óvodában még 6-7 éves korban is igénylik a gyermekek a gyakori simogatást, szeretgetést, ölelést. A gyermek és az óvodapedagógus aktív együttműködése a felnőttől is másfajta beállítódást, viselkedést igényel. El kell fogadnia, hogy nemcsak ő irányíthatja a gyermeket, hanem a gyermek is hat rá. Kapcsolatuk aktív és kölcsönös. Ez a pedagógusi magatartás feltételezi az önállóság, rugalmasság, döntési képesség, helyzetfelismerő képesség meglétét. Tudomásul kell vennünk, hogy olyan nevelő képes a gyermeket az életre, az önálló gondolkodásra serkenteni, aki maga is rendelkezik ezekkel a képességekkel.

Az óvodapedagógus és a nevelő munkát közvetlenül segítők együttműködése

„Tevékenységek központú óvodai program megvalósítása során a dajka munkája az óvodapedagóguséval összehangolttá válik, mert a dajkát a pedagógiai munka közvetlen segítőjének tekintjük. A dajka egyike a gyermeket nevelő felnőttnek, aki éppúgy, mint az óvodapedagógus, magatartásával, teljes lényével, beszédstílusával, öltözködésével hatást gyakorol a kisgyermekre.

Ahhoz, hogy a nevelési folyamatban a dajka közvetlenül és tevékenyen részt vehessen, elsősorban arra van szükség, hogy megfelelő szinten tájékoztatva legyen az óvoda és az adott óvodapedagógusok nevelési elképzeléseit, módszereit illetően.

Tudnia kell, milyen célok érdekében, hogyan kívánják az óvónők a gyermekcsoport fejlesztését megvalósítani. Ez a tudás, különösen a szakképzett dajkák esetében megsokszorozhatja a felnőttektől kiinduló nevelő hatásokat.”

A vezető szerepe

A vezető szerepe az, hogy oly módon irányítsa a kollektív tevékenységeket, hogy jelentősen előmozdítsa a gyermekek haladását és munkatársai fejlődését. Ismerje és próbálja kiküszöbölni az eredményeket rontó tényezőket. A meglévő erőforrásokat legyen képes felhasználni (alapítvány, pályázatok). Természetesen kedvező légkört a problémák, ötletek felvetéséhez serkentse és értékelje a helyi innovációkat. Menedzselje, ismertesse meg óvodáját a környezetével. Legyen elkötelezettje az integrációs nevelésnek.

Az óvodapedagógusaink feladatai a képességek és készségek fejlesztésében:

- a gyermek számára, a képességeik kibontakoztatásához szükséges tevékenységek gyakorlási lehetőségeinek biztosítása
- a folyamatos megfigyelés és a mérési eredmények alapján alkosson tiszta képet a gyermek meglévő képességeiről, ismereteiről, ennek ismeretében törekedjen a gyermekfejlesztésre
- képesség és részképességek fejlődésében elmaradott gyermekekre egyénre szabott fejlesztési terv alapján gyakoroljon hatást
- tehetségigéretes gyermekekre egyénre szabott fejlesztési terv alapján gyakoroljon hatást
- minden gyermek képességét önmagához – a saját lehetőségeihez – viszonyítva igyekezzen fejleszteni
- a gyermekek ismereteit tevékenységek által bővítse

A fejlesztés módszerei

A fejlesztés módszere az egyénre szabott differenciált fejlesztés a csoport keretein belül. Mi döntjük el, hogy adott esetben kötetlen kezdeményezés, vagy kötött foglalkozások keretein belül valósítjuk meg elképzeléseinket. A csoportos foglalkozásokat (5-35 perc) nem a gyermek életkorának, hanem fejlettségi szintjének megfelelően valósítjuk meg. A gyermek önállóan, spontán szerzett tapasztalatai nagyon jó kiindulópontot jelentenek számunkra, a tudatos, irányított tapasztalás megszerzéséhez.

A gyermek életre való felkészítéséhez olyan szituációk megélését biztosítjuk, ahol szabadon alkothat, dönthet, gondolkodhat, cselekedhet. A lényeg az, hogy a gyermek cselekvés közben, cselekvések sorozatában való aktív közreműködéssel érzékeljen, tapasztaljon és valódi, a környezetben meglévő problémával foglalkozzon.

A nevelő munka elemzése és értékelése fontos feladatunk, melyet félévente végzünk el. Az értékelés tapasztalatai adnak támpontot nevelő munkánk tervezésének irányvonalairól.

A fejlesztés keretei

A teljes nevelési folyamat a gyermeki tevékenységre, önállóságra, döntési helyzetekre és sokoldalú tapasztalatszerzésre épül. A nevelési folyamatba szervesen illeszkedő tanulási folyamat, melynek részei:

- önálló és irányított tapasztalatszerzés,

- komplex foglalkozások rendszere,
- kötetlen és kötött kedvezményezések és foglalkozások.

A nevelés időkeretei

A nevelés céltudatos megszervezése során alakítjuk ki a gyermek óvodai életrendjét, időbeosztását. A heti rend és a napirend az a szervezeti keret, ami biztosítja a gyermek számára nyugodt, kiegyensúlyozott, kiszámítható óvodai környezet megteremtését, melyet a csoport óvodapedagógusai alakítanak ki. A gyermek egészséges fejlődéséhez szükséges a mozgásos tevékenységek és a pihenés váltakozó biztosítása.

A napirend lehetővé teszi a szabad levegőn való hosszú idejű tartózkodást, a szokásrendszer kialakítását, a gyermeki tevékenységek szabad kibontakoztatását. A napirenden belül a legtöbb időt a gyermekek legfontosabb tevékenysége, a játék kapja. A szabad levegőn való tartózkodás a gyermekek gondozásával kapcsolatos teendők (étkezés, tisztálkodás, alvás) ugyancsak beilleszthetők a játéktevékenység egész napos folyamatába.

Reggel, különösen tavasszal és nyáron a szabad levegőn való tartózkodás természetes része a gyermekek napi életének. A hűvösebb idő beköszöntével is szükséges a szabad levegőn való mindennapi tartózkodás, csupán annak időtartamát csökkentjük. A napirend biztonságot, támpontot ad és állandóságot jelent a gyermek számára. A napirenden belül rugalmasan figyelembe vesszük az egyes tevékenységek időigényességét. A napirend ezen kívül annak megfelelően, ahogy az évszakok váltakoznak vagy a gyermeki tevékenységek ezt indokoltá teszik, változtatható, módosítható.

A napirend a gyermekek nyugodt napi életét biztosítja, figyelembe veszi a fejlődés közben bekövetkezett változásokat. A gyermek szokásrendszerének kialakításával biztosítjuk a napirenden belül megvalósuló tevékenységek végzésének zavartalanságát.

A napirend általános időkeretei 11 órás óvodai nyitva tartás esetén

- a játék és szabadon választott tevékenységek, képességfejlesztés: 6 óra
- étkezés, pihenés: 3 óra
- öltözködés, tisztálkodás tevékenység: 1,5 óra
- párhuzamosan végezhető differenciált tevékenységek: 30 perc

A napirendben az egyes tevékenységekre fordítható idő rugalmasan változtatható a körülmények, az évszakok, a váratlan eseményekre, stb. hatására.

Heti rend

A heti rend a napirendhez hasonlóan a folyamatosságot, a rendszerességet, a nyugalmat segíti elő az óvodai csoportban és lehetőséget nyújt a szokásrendszer segítségével az óvodások napi életének megszervezéséhez. A heti rend a nevelési év elején teljesen másképp alakulhat, mint a nevelési év végén. Különösen a befogadás idején figyelniünk kell arra, hogy lazább, rugalmasabb, alkalmazkodóbb heti rendet állítsunk össze.

Később a heti rend összeállításánál arra kell figyelniük, hogy jusson elegendő idő a gyermeki tevékenységek, kezdeményezések, ötletek és javaslatok meghallgatására, kipróbálására, vagy közös megvalósítására. A rugalmasság, a helyzethez való alkalmazkodás elősegíti, hogy a heti rend a gyermek életének észrevétlen szabályozója legyen.

Feladataink a nevelőmunka dokumentálásával kapcsolatban

- éves terv készítése
- nevelési terv készítése
- heti rend, napirend összeállítása
- a 3-7 éves Gyermek Fejlődését Nyomon követő Dokumentáció vezetése, (félévente)
- a nevelőmunka folyamatos értékelése (félévente)

7. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

A kisgyermek többsége az óvodáskor végére a következő együtttható tényezők hatására - a gyermek belső érése, a családi és óvodai nevelési folyamat eredményeként- eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget.

Az eredményes iskolai munkához az alábbi feltételek megléte szükséges:

- testi
- lelki
- szociális érettség.

Pedagógiai programunkban az általános jellemzők így összegezhetők:

A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Életkorának megfelelő testsúly és magasság jellemző. Érzékszerve és mozgásrendszere ép. Mozgását, viselkedését, testi szükségleteinek kielégítését szándékosan képes irányítani.

A testi érettség mutatói:

- Óvodáskor végére a gyerekek természetes, belső igényévé válik a mozgás és annak szeretete, mozgásuk összerendezett, ügyes, megfelelő ritmusú.
- Biztosan mozognak környezetükben.
- Cselekvőképességük gyors, mozgásukban kitartóak, képesek a testrészek, helyzetek, mozgások, téri irányok pontos megértésére, megnevezésére
- Megfelelő a tér- és időtájékozódó képességük.

- Cselekvőképességük gyors, mozgásukban kitartóak, képesek a testrészek, helyzetek, mozgások, téri irányok pontos megértésére, megnevezésére
- A megtanult mozgásokat változatos kombinációkban és helyzetekben is tudják alkalmazni.
- Szívesen vesznek részt szervezett mozgásokban, játékokban és maguk is kezdeményezik ezeket.
- Közvetlen környezetükben biztonsággal tudnak tájékozódni.
- Képesek a térben biztonsággal tájékozódni, ismerik a jobbra-balra irányokat, értik és tudják követni azokat, illetve a helyeket kifejező névutókat.
- A munkavégzéshez használt eszközöket önállóan, rendeltetésszerűen használják, munkavégzés után azokat a helyükre elrakják.
- Emberábrázolásukban megjelennek a részformák és a legegyszerűbb mozgások jelzései.
- Önállóan is tudják alkalmazni a különböző technikákat pl: hajtogatás, nyírás, tépés, ragasztás, varrás stb.
- Képesek önállóan anyagot, témát választani,
- Helyesen használja az evőeszközöket.
- Szívesen kezdeményez mozgásos játékokat.
- Forma ábrázolásuk változatos, képesek hangsúlyozni a legfontosabb megkülönböztető jegyeket, jellemzi formákat.
- Képesek a szem-kéz, szem-láb koordinációt és az egyensúlyérzékeny feladatokat, gyakorlatok végrehajtására különböző kézi szerek, torna eszközök használatával.
- Ismernek néhány tánclepet, mozdulatot, és ezeket szívesen végzik a csoportban.
- Az elsajátított testápolási szokásokat a gyermekek teljesen önállóan, igény szerint végzi: önállóan használja a vécét-t, önállóan és helyesen mos kezét, fogat, szükség szerint használja a zsebkendőt.
- Ismeri a testrészeit, és biztonságosan tájékozódik a testén.
- Uralkodik a mozgásvágyán, szabályozza mindezeket.
- A térbeli irányok ismerete automatizálódott, kellő jártasságot szerzett és alkalmazza mind térben, mind síkban egyaránt.
- Kialakult dominanciával, főleg kézdominanciával rendelkezik.
- Képes mozdulatot utánozni. térben vagy síkban reprodukálni a látott mintát.
- Egyre tökéletesebbé válik a szem-kéz koordináció. tudja követni a keze mozgását.
- Mozgásformák (járás, kúszás, mászás, egyensúlyozás stb. automatizálódtak.

A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez.

A szűkebb és tágabb környezete iránt egyre nagyobb érdeklődést mutat. A különböző tevékenységek felkeltik érdeklődését. Az érzékelés észlelés tovább differenciálódik, különös jelentőségű a téri észlelés fejlettsége mellett, a vizuális és az akusztikus differenciáció. A képszerű gondolkodását felváltja az elvont gondolkodás, az elvont fogalmakon át eljut a műveletek elvégzésének szintjéig. Felismeri az analízis-szintézis műveleteit – a rész-egész viszonyait -, amely az olvasás, írás, számolás tanulásánál fontos. 10-es számkörben biztosan számol, Ismeri a több-kevesebb, kisebb-nagyobb fogalmát

Érthetően, folyamatosan kommunikál, gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában fejezi ki.

Az értelmi fejlettség mutatói:

GONDOLKODÁS MŰVELETEI

- Vannak elemi ismeretei az őt körülvevő világról, felismer összefüggéseket.
- Problémahelyzetekben törekszik a megoldás keresésére, szívesen kísérletezik.
- Rendelkezik ismeretekkel a környezet védelmének fontosságáról, jelentőségéről.
- Ismeretekkel rendelkezik a természeti környezet területén: a közlekedési eszközökről, szabályokról, az évszakokról és azok jellemzőiről, a napszakokról, a növényekről, az állatokról, színekről, az emberi testről.
- Ismerik saját személyes adataikat, családjuk adatait, szüleik és más emberek foglalkozását, lakóhelyük nevezetességeit, környezetük néhány intézményét.
- Ismerik szülőföldjüket, hazájukat, ismernek helyi és néphagyományokat.
- Tisztelik és védik az emberi és tárgyi kultúra értékeit.
- A gyerekek óvodáskor végére képesek a világ mennyiségi, formai, kiterjedésbeli összefüggéseinek a felismerésére, elemi ok-okozati összefüggések felismerésére.
- Az egyszerű matematikai kifejezéseket alkalmazzák.
- 10-es számkörben biztonsággal tudnak számolni.
- Vannak ismereteik a halmazok, geometria, relációk témakörében.
- Képesek összehasonlítani, csoportosítani, összemérni, azonosítani.
- Aktívan, tevékenyen részt tudnak venni egy-egy matematikai probléma megoldásában.
- Képesek az egyszerű feladatokat megérteni.
- A gyermekeknek vannak tapasztalataik és ismereteik az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetéről.
- Képesek a tárgyak kiterjedésének tapasztalati felismerésére, a főbb formai jellemzők megnevezésére.

PSZICHIKUS FUNKCIÓK MŰKÖDÉSEI: /figyelem képzelet emlékezet érdeklődés/

- Érdeklődnek környezetük tárgyai, jelenségei, összefüggései iránt.
- Szándékos figyelmük életkoruknak megfelelő, képesek a figyelemösszpontosításra, Képesek az elsajátított ismeretek szándékos felidézésére.
- Tanulási képességeik fejlettsége / megfigyelőképesség, figyelem, gondolkodás, emlékezet, stb./ lehetővé teszi számukra az iskolai tanuláshoz való viszonyt.
- Óvodáskor végére kialakul belső érdeklődésük, szeretetük az irodalmi alkotások iránt, igénylik a mesehallgatást.
- Képességei önmagához viszonyítva fejlődést mutatnak.
- Tudnak egyszerű formákat mintázni elképzelés és megfigyelés felhasználásával.
- A zenehallgatásnál figyelmesen végig hallgatják az élő zenét, az óvónő énekét, a hangszeres előadás, más népek dalait.
- Eszközöket a játéktémákhoz önállóan választ és készít.
- Színhasználatukban érvényesítik a változatosságot.
- Alkotásaikban képesek kifejezni gondolataikat, élményeiket.

- Az ábrázoló tevékenység önkifejezésük egyik eszközévé vált, azt az alkotás öröme, az örömteli cselekvés jellemzi.
- Igénye alakul ki az alkotásra, önkifejezésre, környezetalakításra és befogadásra.
- Alkalmazzák a képi kifejezés változatos eszközeit.

ÉRZÉKSZERVI TERÜLET

- Felismerik a dallamot, ritmusmotívumot tudnak létrehozni, visszatapsolni, tudnak dallamot bújtatni, visszaénekelni.
- Érzékelik a halk-hangos, magas-mély, gyors-lassú közötti különbséget
- A tárgyak és környezet zöreijhangját meg tudják különböztetni.
- Megkülönböztetik az egyenletes lüktetést a dal ritmusától. Tudják mindkettőt mozgással, járással, tapssal megkülönböztetni.
- Hangzás, hangulat, érzelm és alkalom egységében érzik és értik a hallott versek költői képeit.
- Mesehallgatás közben képesek belső képalkotásra, azok kifejezésére (pl: ábrázolás, mozgásformák, ritmus, stb...)
- Tisztán, helyes tempóban énekelnek a csoportban.

BESZÉD

- Olyan szókinccsel rendelkezik, amely lehetővé teszi számára, gondolatainak érthető kifejezését.
- Minden magán és mássalhangzót tisztán ejt.
- Óvodáskor végére kialakul belső érdeklődésük, szeretetük az irodalmi alkotások iránt, igénylik a mesehallgatást.
- Hangzás, hangulat, érzelm és alkalom egységében érzik és értik a hallott versek költői képeit.
- Szeretik, becsülik, óvják a könyveket, örömmel lapozgatják, nézegetik azokat.
- Az udvariassági formák betartásával kommunikál.
- Beszédének tagoltsága, hangsúlya, hanglejtése megfelel anyanyelvünk követelményeinek.
- Képről mondatokban beszél.
- Folyamatosan összefüggő mondatokkal fejezi ki magát.
- Önálló véleményalkotásra is vállalkozik.
- Szívesen mondanak általuk kitalált történeteket, örömmel mesélnek, szívesen báboznak, dramatizálnak önmaguk és társaik örömeire, élvezettel ismételtetik a verseket, mondókákat, rigmusokat, népi csúfolókat, kiolvasókat az óvodai tevékenységek valamennyi területén, a nap bármely szakában.
- Tud rövid történeteket, szöveget visszamondani.
- Néhány mesét, verset, mondókát képes emlékezetből felidézni.
- Érthetően, tisztán, folyamatosan, életkorához mértén árnyaltan fejezi ki érzelmeit, gondolatait, szükségleteit.
- Használja a különböző mondat- és szószerkezeteket, szófajokat.
- Szókinccse életkorának megfelelő

- Beszédfegyelme kialakult, végig hallgatja, megérti mások beszédét.

A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére szociálisan is éretté válik az iskolára. Kedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival. Az érettség mutatója, hogy vágyait, gondolatait, cselekedeteit már nem az emóciók (érzelmek) uralják, egyre jobban megérti, hogy kívánságai nem azonnal, hanem csak később teljesíthetőek, képes „késleltetni, gátolni” azokat.

Szociális érettség mutatói:

ÉRZELMI ÉLETE:

- Érzelmi élete gazdag, érzelmeit kifejezi.
- Bízik önmagában.
- Környezetük megismerése során ismerik és alkalmazzák a kulturált élet szokásait, az elfogadott viselkedésformákat, az érzelmi és erkölcsi viszonyokat.
- Kialakult bennük a természet szeretete, a természet tisztaságának, szépségének tisztelete.

KÖZÖSSÉGI TULAJDONSÁGAI:

- A gyermek a csoportjában otthonosan mozog, tevékenykedik, ragaszkodik óvodájához, biztonságban érzi magát.
- Érdeklődik társai, barátai iránt.
- Képesé válik egyazon játék témát több napon keresztül folytatni társaival.
- Képes szerepvállalásra, szerepek elosztására, alkalmazkodik az alá – és fölérendeltségi viszonyokhoz egyaránt.
- Jó kapcsolatteremtő képességgel rendelkezik.

AKARATI TULAJDONSÁGAI:

- Konfliktushelyzetben keresi a megoldást, kompromisszumra képes.
- Képes önfeledt játékokra, játékában önálló, kitartó.
- Képes alkalmazkodni társaihoz, mások igényeit tiszteletben tartani.
- Képes tapasztalatait újra átélni, eljátszani
- Megtanul konfliktusokat intelligensen kezelni, társas kapcsolataiban megjelennek az óvoda által preferált viselkedési normák.
- A szabályjátékok során képes az egészséges versenyszellem szülte siker és kudarc elviselésére egyaránt, képes kreatív együttműködésre.
- Képesek egyéni, csoportos, sor- és váltóversenyek játszására a szabályok pontos betartásával.
- Elfogadja a csoport szabályait.
- Képes egyazon játéktémát több napon keresztül folytatni társaival.

ERKÖLCSI TULAJDONSÁGAI:

- Feladat- és szabálytudata kialakult.
- A munkájukban önállóak, kitartóak, átérzik annak felelősségét.
- Szívesen vállalnak munkajellegű feladatokat, megbízatásokat.

- Szívesen vállalnak feladatokat a közösség érdekében is.
- Feladatvégzésükre a kitartás a jellemző.
- Környezetük megismerése során ismerik és alkalmazzák a kulturált élet szokásait, az elfogadott viselkedésformákat, az érzelmi és erkölcsi viszonyokat, • ügyelnek saját személyük és környezetük rendjére.
- Kulturáltan étkezik.
- A környezet rendjének, értékeinek megóvása belső igényükké vált, megalapozódik, bennük egy tudatos környezetbarát szemlélet.
- A gyerekek ügyelnek saját személyük, személyes dolgaik és környezetük rendjére.
- Őszinteség, igazmondás jellemzik őket.
- A környezetében mindenütt rendet tart, ügyel saját külsejére.
- Elfogadja a máságot.
- Szeretik, becsülik, óvják a könyveket, örömmel lapozgatják azokat.
- Önállóan, kitartóan végzik a naposi munkát.
- Kialakul bennük a természet szeretet, a természet tisztaságának, szépségének tisztelete.
- Együtt érez másokkal, érzelmeit felismeri, sőt lehetőség szerint képes a megoldás megkeresésére.
- Képes kapcsolatot teremteni és fenntartani kortársaival és az őt körülvevő felnőttekkel.
- Képes együttműködni társaival, és az őt körülvevő felnőttekhez a különböző tevékenységekben.
- Kellő önbizalommal rendelkezik, formálódik reális önértékelése.
- A társas együttlétéhez nélkülözhetetlen szabályokat, szokásokat ismeri, betartja, sőt másokat is figyelmeztet annak betartására.

8. KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK

Sajátos nevelési igényű gyermek: Az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek: Az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.

Tehetséges gyermek: Az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki átlagfeletti általános, vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség.

A tehetséggondozás feladatainak ellátása óvodánkban: Az azonosított tehetségígéretes gyermekeket fejlesztő szakemberhez irányítjuk, megbeszélve ezt a szülővel. A fejlesztő szakember megismeri a gyermeket, tehetsége irányát, annak megfelelően kis létszámú csoportban tehetségfejlesztést szervez a számára.

8.1. Sajátos nevelési igényű gyermekek

A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve

Általános elvek

- Az Óvodai nevelés országos alapprogramja a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésében

Az alapidokumentumban meghatározott nevelési, fejlesztési tartalmak minden gyermek számára szükségesek. Az óvodai nevelés a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszik. A nevelés hatására a sajátos nevelési igényű kisgyermeknél is fejlődik az alkalmazkodó készség, az akaraterő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés. A sajátos nevelési igény szerinti környezet kialakítása, a szükséges tárgyi feltételek, és segédeszközök megléte akkor biztosítja a nevelési célok megvalósíthatóságát, ha a napirend során a gyermek mindig csak annyi segítséget kap, ami a további önálló cselekvéséhez szükséges.

- Az Irányelv célja

Az Irányelv célja, hogy a nevelési programban foglaltak és a sajátos nevelési igény összhangba kerüljenek. Annak biztosítását szolgálja, hogy

- az elvárások igazodjanak a gyermekek fejlődésének üteméhez, fejlesztésük a számukra megfelelő területeken valósuljon meg,
- a sajátos nevelési igényű gyermekeket a nevelés, a fejlesztés ne terhelje túl,
- az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs célú foglalkozások programjai váljanak az óvodák nevelési programjainak tartalmi elemeivé.

- A rehabilitációs, rehabilitációs ellátás közös elvei

A sajátos nevelési igény kifejezi

- a) a gyermek életkori sajátosságainak a fogyatékoság, az autizmus spektrum zavar vagy egyéb pszichés fejlődési zavar által okozott részleges vagy teljes körű módosulását,
- b) a képességek részleges vagy teljes kiesését, fejletlenségét, eltérő ütemű fejleszthetőségét.

Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység (a továbbiakban: rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység) olyan teammunkában kialakított és szervezett nevelési folyamatban valósul meg, mely az egyes gyermekek vagy gyermekcsoport igényeitől függő eljárások (időkeret, eszközök, módszerek, terápiák) alkalmazását teszi szükségessé.

A sajátos nevelési igény a szokásos tartalmi és eljárásbeli differenciálástól eltérő, nagyobb mértékű differenciálást, speciális eljárások alkalmazását, illetve kiegészítő fejlesztő, korrekciós, rehabilitációs, rehabilitációs, valamint terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását teszi szükségessé.

A nevelés, a fejlesztés feltételeit a köznevelési törvény és az ahhoz kapcsolódó jogszabályok határozzák meg. Az általánosan kötelező feltételeket a jogszabályok több területen módosítják, illetve kiegészítik olyan többletszolgáltatásokkal, amelyeket ki kell alakítani, és hozzáférhetővé kell tenni.

A gyermekek rehabilitációs, rehabilitációs célú fejlesztésének az alapja a szakértői bizottság szakértői véleménye. Az óvodai nevelőmunka során figyelemmel kell lenni arra, hogy:

- a sérült kisgyermek harmonikus személyiségfejlődését az elfogadó, az eredményeket értékelő környezet segíti;

- a gyermek iránti elvárás fogyatékoságának, autizmus spektrum zavarának vagy egyéb pszichés fejlődési zavarának jellege, súlyosságának mértéke határozza meg;
- terhelhetőségét biológiai állapota, esetleges társuló fogyatékosága, személyiségjegyei befolyásolják.

A rehabilitációs, rehabilitációs egyéni és/vagy csoportos fejlesztés elsősorban gyógypedagógiai kompetencia, amely kiegészül a társszakmák – pszichológiai, orvosi – terápiás együttműködésével. Az egyéni fejlesztési terv elkészítéséhez a gyermek sajátos nevelési igényének megfelelő szakképzettséggel rendelkező gyógypedagógus, konduktorpszichológus, orvos együttműködése szükséges.

- A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység közös céljai és feladatai

A fejlesztés céljait minden esetben a fejleszhetőséget megfogalmazó pedagógiai-gyógypedagógiai-orvosi-pszichológiai komplex vizsgálat diagnózisára, javaslataira kell építeni.

- a) A mozgásszervi, érzékszervi (látási, hallási), értelmi vagy beszéd-fogyatékoságból, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékoságból, autizmus spektrum zavarból illetve egyéb pszichés fejlődési zavarból fakadó hiányzó vagy sérült funkciók kompenzálása vagy helyreállítása, a meglévő ép funkciók bevonásával,
- b) Törekvés a különféle funkciók egyensúlyának kialakítására.
- c) A szükséges speciális eszközök elfogadtatása és használatuk megtanítása.
- d) Az egyéni sikereket segítő tulajdonságok, funkciók fejlesztése.
- e) Az egyes területeken kimagasló képességeket mutató gyermek támogatása.

- A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenységet meghatározó tényezők

- a) A sajátos nevelési igény típusa, súlyossága.
- b) A sajátos nevelési igény kialakulásának, diagnosztizálásának és a speciális ellátás megkezdésének ideje.
- c) korai fejlesztésben és gondozásban részesült gyermek esetében a korai időszak fejlődésmenete.
- d) A gyermek
  - életkora, pszichés és egészségi állapota, rehabilitációs műtétei,
  - képességei, kialakult készségei, - kognitív funkciói, meglévő ismeretei, - családi háttere.

Mindezek alapján a fejlesztés magába foglalja a vizuális, akusztikus, taktilis, mozgásos észlelés folyamatait, a motoros képességeket, a beszéd- és nyelvi készségeket és az értelmi képességek fejlesztését. Az egyes sajátos nevelési igény típusok függvényében más-más terület kap nagyobb hangsúlyt.

Halmozottan fogyatékos gyermek, gyermekcsoport esetén a megállapított fogyatékoságok mindegyikére tekintettel kell lenni.

A nevelési programot egyéni fejlesztési terv is kiegészíti.

- A szükséges gyógypedagógiai feltételek biztosítása a sajátos nevelési igényű gyermek számára

- a) A sérülésspecifikus módszerek, terápiák, technikák szakszerű megválasztása és alkalmazása;
- b) az egyéni szükségletekhez igazodó környezet, speciális bútorok biztosítása;
- c) az egyéni szükségletekhez igazodóan speciális segédeszközök használata; a segédeszközök elfogadtatása, azok következetes használatára és megóvására nevelés;
- d) a kompenzációs lehetőségek körének bővítése a nem vagy kevésbé sérült funkciók differenciáltabb működésének tudatos fejlesztésével;
- e) annak felismerése, hogy a sajátos nevelési igényű kisgyermek egyes területeken kiemelkedő teljesítményre is képes;
- f) rugalmas szervezeti keretek kialakítása a sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni foglalkoztatásának megvalósulásához;
- g) az óvoda pedagógusai, pedagógiai munkát segítő alkalmazottai és a szülők megfelelő tájékoztatása a sajátos nevelési igényű gyermek befogadására, együttműködés a sajátos nevelési igényű gyermek családjával.

- A többségi óvodákban megvalósuló – integrált – nevelés

A sajátos nevelési igényű gyermek családi nevelését, a közösségbe való beilleszkedését elősegíti/elősegítheti a többi gyermekkel részben vagy egészben együtt történő integrált nevelése. Az együttnevelést vállaló intézmény többet vállal, magasabb értéket kínál a sajátos nevelési igényű gyermeknek, mint részvétet és védettséget.

Az integrált nevelésben résztvevő óvoda:

- a) pedagógiai programjának kiegészítésekor és a speciális tevékenységek megvalósításakor figyelembe veszi a sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztésének igényeit,
- b) külön gondot fordít arra, hogy a gyermek minden segítséget megkapjon hátrányainak leküzdéséhez,
- c) a befogadó óvoda vezetője támogatja a pedagógusok részvételét az óvodai integrációt segítő szakmai programokon, akkreditált továbbképzéseken.

Az adott gyermek fejlesztési stratégiájának kialakítását a gyermek sajátos nevelési igényének típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező, az integrált fejlesztésben lehetőleg tapasztalatokkal rendelkező gyógypedagógus, konduktor segíti. Közreműködése kiterjed a gyermeket fejlesztő óvodapedagógusok felkészítésére, a fogadó óvoda sajátos teendői ellátásának tervezésére és folyamatos tanácsadásra, mely az óvodai nevelőmunkán túl a szülők és az óvoda együttműködésére is kellő hangsúlyt helyez.

Az integráltan nevelt gyermek számára biztosítani kell mindazokat a speciális eszközöket, egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs ellátást, melyekre a szakértői bizottság javaslatot tesz.

Sikerkritériumnak a gyermekek beilleszkedése, egyenlő hozzáférése a tevékenységekhez önmagához mért fejlődése tekinthető, melynek eredményes megvalósítását az alábbiak szolgálják:

- a) Az együttnevelés megvalósításában érvényesül a rehabilitációs, rehabilitációs szemlélet és a sérülésspecifikus módszertani eljárások alkalmazása. A módszerek, módszerkombinációk

megválasztásában a „sérülésspecifikusság” alkalmazkodást jelent a sajátos nevelési igény típusához, eltérő mértékéhez, az egyéni fejlődési sajátosságokhoz.

b) A gyermekek integrált nevelésében, fejlesztésében részt vevő, magas szintű pedagógiai, pszichológiai képességekkel (elfogadás, tolerancia, empátia, hitelesség) és az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal rendelkező óvodapedagógus

- szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít, individuális módszereket, technikákat alkalmaz,
- a tevékenységek során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépíti, a gyermek fejlődésének elemzése alapján – szükség esetén – eljárásait megváltoztatja, az adott szükséglethez igazodó módszereket megválasztja,
- egy-egy nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres,
- alkalmazkodik az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedésekhez,
- együttműködik a különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba.

c) A gyermek fogyatékosságának, autizmus spektrum zavarának vagy egyéb pszichés fejlődési zavarának típusához igazodó szakképesítéssel rendelkező szakirányú végzettségű gyógypedagógus az együttműködés során:

- segíti a pedagógiai diagnózis értelmezését, figyelemmel kíséri a gyermek haladását,
- javaslatot tesz gyógypedagógia-specifikus módszerek, módszerkombinációk alkalmazására, az egyéni fejlesztési szükséglethez igazodó módszerváltásokra, a gyermek igényeihez igazodó környezet kialakítására,
- segítséget nyújt a szükséges speciális (segéd)eszközök kiválasztásában, tájékoztat a beszerzés lehetőségéről,
- együttműködik az óvodapedagógusokkal, figyelembe veszi a gyermekkel foglalkozó óvodapedagógus tapasztalatait, észrevételeit, javaslatait,
- segít a helyi feltételek és a gyermek egyéni szükségleteinek összehangolásában,
- kapcsolatot tart a szülővel a rehabilitáció sikerességét szolgáló ismeretek átadásával, - részt vesz a befogadó közösség felkészítésében, - részt vesz az óvodai és tevékenységek adaptációjában.

Az integrált nevelésben részt vállaló óvodák igénybe vehetik az egységes gyógypedagógiai módszertani intézmények, a pedagógiai szakszolgálati intézmények szolgáltatásait, az utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori hálózat működtetésére kijelölt intézmények segítségét.

Különleges bánásmódot igénylő gyermek nevelésének általános célja:

- A sajátos nevelési igényű gyermek önmagához viszonyított fejlődésének biztosítása ép gyermekcsoport közösségében, pozitív ráhatásokra építve.
- Az ép gyermekek esetében: az ember, mint érték megtapasztalása, a „mással” szembeni tolerancia és segítő szándék belsővé tétele

Különleges bánásmódot igénylő gyermek nevelésének általános feladatai:

- A gyermekek fejlődéséhez alapvetően szükséges érzelmi biztonság megteremtése és megtartása, optimális körülmények biztosítása a folyamatos fejlődéshez
- A speciális nevelési szükségletekhez, életkori sajátosságokhoz igazodó segítség adása annak érdekében, hogy a sajátos nevelési igényű gyermekek az átlagos képességű gyermekekhez minél jobban közelítő személyiséggé váljanak.

- A képességek egyenetlenségéhez igazodó, sérülés-specifikus egyéni fejlesztés, A szokásostól eltérő fejlesztő eljárások alkalmazása, különös tekintettel a kompenzációra
- A sajátos nevelési igényű gyermekeknél a jobb teljesítményt mutató területek felismerése, gondozása, megerősítése a harmonikus pszichés fejlődés érdekében
- Kapcsolattartás a szülőkkel, pedagógusokkal, szakszolgálatokkal

8.2. Tehetséges gyermekek

Célunk: a tehetség és megjelenési formáinak felismerése, és a tehetségígéretes gyermek fejlődésének elősegítése (Intellektuális képességekben, speciális képességekben és viselkedési jegyekben).

Az óvodapedagógus feladatai:

- ✓ Intellektusuk és kreativitásuk ösztönzése, különbözőségük elfogadása.
- ✓ Elfogadó, a személyiségfejlődést segítő légkör kialakítása.
- ✓ Elkallódás elhárítása –az egyéni fejlődés nyomon követésével a tehetségígéret lehetőség szerinti kiszűrésével.
- ✓ A fejlődés feltételeinek biztosítása (eszköz, anyag, hely, idő), és egyéb speciális szükségletek kielégítése.
- ✓ A tehetséges gyermek erős oldalának támogatása, biztatás, tevékenység biztosítása. A tehetséges gyermek „erős oldalainak” megerősítése.
- ✓ Differenciált feladatátadással egyéni, páros és mikrocsoportos foglalkoztatási formában az egyéni képességek fejlesztése, óvodai csoportjainkban a napi tevékenységbe ágyazva, illetve kiscsoportos kreativitást fejlesztő „tehetséggondozó” foglalkozások keretében.
- ✓ A gyermek tehetségével összefüggő gyenge területek kiegyenlítése.
- ✓ A szülő segítése gyermeke nevelésében, fogadóórák során a szülők tájékoztatása, javaslatok lehetőség felajánlása.

9. AZ ÓVODA PEDAGÓGIAI DOKUMENTUMAI

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomán követését kötelező dokumentumok /20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 30. fejezet, „Kötelezően használt nyomtatványok” cím alatt a 88. §- 93. §/ szolgálják, és az óvodapedagógus tudatos, tervszerű tevékenységének elengedhetetlen feltétele a gyerekek fejlődésének segítése érdekében.

- Felvételi előjegyzési napló
- Felvételi és mulasztási napló
- Óvodai törzskönyv
- OVPED: az óvodai adminisztrációt, beleértve a gyermekek fejlesztési terveinek elkészítését megkönnyítő egységes online elektronikus rendszer. Tartalmi elemei:

-Anamnézis

-Óvodai csoportnapló, mely az óvoda pedagógiai programja alapján a nevelőmunka dokumentálására szolgál. Tartalmazza– a rendeletben megfogalmazott kötelező tartalmi elemeken túl- a szokás- és szabályrendszer tervezését, értékelését, az időkeretek meghatározását, az eseménytervek megfogalmazását, programterveket, heti terveket, projekteket, nevelési feladatok tervezetét, értékelését.

-Fejlesztési tervek (egyéni / csoportos) – ez tulajdonképpen a gyermek fejlődését nyomán követő dokumentáció. A gyermek fejlődéséről folyamatosan vezetett olyan dokumentum, amely tartalmazza a gyermek fejlettségi szintjét, fejlődésének ütemét, a differenciált nevelés irányát, fejlesztő játékokat.

-Statisztika

-Hiányzások kezelése (mulasztási napló)

-Tanulmányok, cikkek, kutatások, anyaggyűjtemény

Fontos szempont számunkra az óvodapedagógusok módszertani szabadságának tiszteletben tartása!

A tervezés időkeretei:

-szept. 1-máj. 31. éves terv szerinti tevékenység tervezés – szervezés, hetirend és napirend

-jún. 1-aug. 31. nyári időszakra vonatkozó napirend s az ezzel kapcsolatos szervezési feladatok

A tervezés formái:

- Éves anyaggyűjtés (tevékenységformákra vonatkozó, az évszakhoz, a gyermeki élet eseményeihez kapcsolódó lehetséges tartalmak gyűjteménye)
- Egy nevelési évre szóló tervezés és félévenkénti értékelés, szükséges korrekciók elvégzése (A nevelőmunka tervezése, az óvodai élet tevékenységformáinak (egészséges életmód fejlesztése, közösségi, játék, munka, anyanyelvi nevelés, értelmi fejlesztés, tevékenységben megvalósuló tanulás) az óvodapedagógus feladatainak megfogalmazása).
- A nevelőtestület döntése alapján témahetekben történő tervezés (adott téma függvényében egy, két, indokolt esetben három hétre szóló tématervek, kapcsolódva a természeti és társadalmi témakörökhöz, a gyermekek életét meghatározó eseményekhez).
- Napi tervezés, amire az életpálya modell elvárásai (minősítés, tanfelügyelet, szaktanácsadói látogatás és belső önértékelés) esetén kerül sor, valamint – szükség esetén - a mentori munkával az óvodapedagógus-képzéssel összefüggő feladat indokolhat.

Az óvodapedagógusok tervező munkáját óvodánk munkaközösségei által elkészített segédanyagok, szakmai anyagok segítik, melyek eddigi eredményeink, „jó gyakorlataink”, a korszerű óvodapedagógiai személtre épülő bevált pedagógiai módszereink gyűjteményei.

10. GYERMEKEK EGYÉNI KÉPESSÉGEINEK MÉRÉSE, NYOMON KÖVETÉSE

Óvodánkban a gyermekek fejlődésének követése folyamatos, az óvodába lépéstől az óvodáskor végéig nyomon követhető.

Figyelembe vesszük az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjában megfogalmazottakat, miszerint a gyermekek az óvodában saját ütemük szerint kell, hogy fejlődjenek. Tehát önmagukhoz mérten kell megvalósítani a fejlesztést, és mérni, értékelni a fejlődést.

Már az óvodába lépéskor fontos a gyermek megismerése, a gyermeki személyiség fejlettségi szintjének pontos megállapítása.

A megfigyelések az érzelmi, értelmi, verbális és a testi képességek fejlettségére vonatkoznak. Minden képességterületet, részképességekre bontottunk, az ezekhez rendelt mutatók lefedik az adott részterületet, úgy, hogy minden gyermekhez megtaláljuk a megfelelőt, és 3-4 évig ugyanezen a mutató sorozaton fellelhetők a gyermek fejlődésének lépései. A fejlődési napló alkalmas a fejlődési folyamat követésére, a lemaradások, eredmények, egyénnek szóló fejlesztések meghatározására.

A gyermekek fejlettségét a mindennapi életben tudatos megfigyeléssel, játékos egyéni vizsgálatok alapján rögzítjük. Az eredmények rögzítésekor egyaránt támaszkodunk a gyermek spontán játékának megfigyelésére és az irányított játékhelyzetekre.

A Fejlődési Napló dokumentumai:

- Anamnézis kérdőív
- A fejlődés nyomon követése 3-6/7 éves korig, Megfigyelések rögzítését szolgáló táblázatok, képesség területek szerint.
- Egyéni fejlesztési lapok, melyek tartalmazzák s szükséges fejlesztési területeket és feladatokat.
- Tanköteles korú gyermekek jellemzése.
- Nyilvántartólap a szülők tájékoztatásáról.
- Szükség esetén szakvélemény.

A megismerés folyamata:

- A családi háttér megismerése: Anamnézis kérdőív: melynek kitöltésével képet kapunk a gyermek előéletéről és a jelenlegi otthoni helyzetéről.
- A gyermek megfigyelése: Az óvodába lépő gyermekeknél / Bemenet/ az érzelmi, értelmi, verbális és a testi fejlettség mutatóinak megfigyelése, a tapasztalatok számszerű rögzítése a Fejlődési Napló adatlapjain.
- A gyermek fejlődésének folyamatos nyomon követése: A gyermeki megfigyelések, természetes környezetben, szabad játékban megvalósuló tevékenységek során, évi 2 alkalommal, az eredmények rögzítésével.

Tanköteles gyermekek esetében, a gyermek jellemzése, képességterületenként (értelmi, szociális, testi, beszédkészség), megállapítva a kiemelkedő és fejleszhető területeket.

Az óvodapedagógus feladatai

A nevelő - fejlesztő munka során a gyermekek egyéni képességeinek, tehetségének, fejlődési ütemének, szociokulturális háttérének segítése, a tehetségek kibontakoztatása, esetleges hátrányos helyzetéből való felzárkóztatása. Az ezekkel kapcsolatos konkrét feladatok megjelenítése az írásos tervező, s értékelő munkája során

A Fejlődési Napló vezetése az óvodapedagógusok számára kötelező.

Az együtt dolgozó kollégák a csoportjukba járó gyermekek fejlődését, fejlődésének vonulatát közösen kísérik figyelemmel.

A megfigyeléseket, és a tapasztalatok rögzítését évi 2 alkalommal, ősszel és tavasszal végzik. A gyermekek körében elvégzett méréseket és az egyéni fejlesztési tervet a Fejlődési Naplóban dokumentálják.

A fejlődési naplóban foglaltakat a szülőkkal megismertetik félévenként, fogadóóra keretén belül.

Az átlagtól valamilyen irányban eltérő fejlődést mutató gyermekek esetében célzott odafigyelést alkalmaznak, az átlag alatt teljesítő gyermek számára, az adott képességterületre vonatkozóan fejlesztési tervet készítenek. A terv készítése, a munkaközösségek által összeállított gyűjtemények felhasználásával történik.

Szükség szerint szakember segítségét kérik, a gyermek további fejlődése érdekében. Ezen esetekben, a szülőkkal egyetértésben, a szakemberek útmutatásait figyelembe véve, mindenkor az adott gyermek fejlődéséhez igazítják a nevelés eljárásait.

Minden nevelési év végén, a mérés eredményeit felhasználva szöveges beszámolót, értékelést készítenek, a csoportjukban végzett tevékenységről, a csoport aktuális fejlettségéről, a kimagasló és a fejlesztésre szoruló területekről.

A beszámolóban kiemelt eredmények, fejlesztési területek egyben meghatározzák a következő év feladatait, fejlesztési irányait.

Középső és nagycsoportban, novemberben és májusban szociometriai vizsgálatot végzünk.

A csoport társas szerkezetét postás játékkal vizsgáljuk. Az adatokat, azok elnevezését, vizsgálati eredményeit, a csoportnapló tartalmazza.

11. GYERMEKVÉDELEM

11.1. Gyermek – és ifjúságvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek

A gyermekvédelemmel kapcsolatos tevékenységért alapvetően az intézmény vezetője felel, kötelezettségét az 1996. évi LXII. módosított Köznevelési törvény fogalmazza meg. Óvodánkban a gyermek- és ifjúság védelemmel összefüggő pedagógiai tevékenység feladatát önkéntes vállalás alapján óvodapedagógus látja el.

Célunk: A prevenció, a gyermekek hátrányos helyzetének csökkentése és a veszélyeztetettség kialakulásának megelőzése, illetve a veszélyeztetettség megszüntetésében segítségnyújtás, együttműködés a különböző szervezetekkel.

Feladatunk: Olyan légkör, pedagógiai tevékenység biztosítása, amely kizárja annak lehetőségét, hogy bármelyik gyerek, bármilyen oknál fogva hátrányos, kizáró helyzetbe kerüljön.

Intézményünk gyermekvédelemmel kapcsolatos tevékenysége magába foglalja: a családdal, a szülőkkel való kapcsolattartás rendszerét.

A kapcsolat kiépítésében fontos lépésnek tartjuk:

- a szülő megnyerését
- a bizalom teljes légkör kialakítását
- a problémák, konfliktusok megfelelő kezelését
- olyan együttműködés kialakítását, amelyben kölcsönösen segítjük egymást
- a családi nevelés megértését, elfogadását, a partneri viszony kialakítását
- az óvodai élet nyitottá tételét, hogy a szülők betekintést nyerjenek a pedagógiai munkánkba

Gyermek – és ifjúságvédelemmel összefüggő feladatok

Óvodavezető felelőssége, feladatai

Tájékoztatja a szülőket, hogy 2011.évi CXC törvény275/2019.(XI.21.) módosított törvény bekezdése alapján a gyermeknek abban az évben, melynek augusztus 31. napjáig a 3. életévét betölti, a nevelés év kezdő napjától napi 4 órát köteles óvodai nevelésben részt venni.

- Tájékoztatást ad a szülőknek az óvodán belüli támogatások lehetőségéről.
- A szülő kérelmére, a gyermeket a család anyagi helyzetétől függően ingyenes, vagy kedvezményes étkeztetés részvételében segíti.
- Közvetlen kapcsolatot tart fent az óvoda orvosával, védőnőjével, a községi Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálattal, Nevelési Tanácsadóval, Gyermek Ideggondozóval, DMJV. Gyámügyi osztályával, Rehabilitációs Központtal.
- A problémák jelentkezésekor a törvényi előírások megfelelően jár el.

Gyermekvédelmi felelős feladatai

- Közreműködik a családban jelentkező problémák megbeszélésében, a gyermekek fejlődését veszélyeztető körülmények feltárásában és esetleges megszüntetésében. Probléma esetén jelzés az óvoda vezetőjének, illetve a megfelelő szervek felé.
- A csoportokra vonatkozó helyzetkép elkészítése, - beszédhiba, hátrányos helyzet, veszélyeztetett, magatartás zavarral küzdő gyermekek – felmérése, statisztikához szükséges adatok összegzése.
- A szociálisan hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekeknél – szükség esetén – óvodapedagógussal közösen környezettanulmány készítése a gyermek helyzetének, fejlődésének folyamatos figyelemmel kísérése.
- Szakmai konzultáción, előadásokon való részvétel a Családsegítő Szolgálat szervezésében. Az előadásokon szerzett információk közlése a nevelőtestülettel.
- Éves beszámoló elkészítése, értékelése.

Az óvodapedagógus feladatai

- A gyermek fejlődéséhez szükséges feltételek, lehetőségek biztosítása, képességeik, tehetségeik kibontakoztatásához.
- Születésénél, családi, vagyoni helyzeténél, vagy bármely oknál fogva fellépő hátrányok javítása, segítése differenciált neveléssel.
- A gyermekek biztonságos felügyeletéről és megfelelő neveléséről való gondoskodás.
- A gyermekéletkorának és fejlettségének megfelelő óvodai életritmus kialakítása.
- A családban jelentkező problémák figyelése – a család anyagi helyzetének romlása, családi élet megromlása.
- Közreműködés a gyermek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában és megszüntetésében.
- A gyermekek családi és szociális körülményeinek felmérése családlátogatás során.
- Problémás helyzetek megbeszélése a gyermek védelmi felelőssel.
- A szociálisan hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekek környezetének tanulmányozása, szükség szerint a gyermekvédelmi felelőssel.
- Rendszeres kapcsolattartás a logopédussal, folyamatos tájékozódás a gyermekek beszédének fejlődéséről.
- A magatartászavarral és más pszichés problémával küzdő gyermekek szakemberhez irányítása – szülői együttműködéssel.

- Az előítéletek csökkentésére, megszüntetésére alkalmas környezet tudatos építése.
- A család, mint partner bevonása az óvodai életbe.

Feladatok az 5-6 éves korcsoportban

- A tanköteles korú gyermekeknél az iskolaérettségi vizsgálat elvégzése a Difer programcsomag alapján. A szülők tájékoztatása a felmérés eredményéről.
- Az egyes területeken elmaradó gyermekek fejlődésének segítése, egyéni foglalkozással, differenciált feladatadással.
- Fogadóórán a felmerülő problémák megbeszélése a szülővel.
- Szükség szerint a tanköteles korú gyermekek Nevelési Tanácsadóba vagy Rehabilitációs Bizottság elé történő irányítása szülői beleegyezéssel.
- Segítséget nyújt iskolaérettségi vizsgálat céljából az Oktatási Hivatallal való kapcsolatfelvételben annak a szülőnek, aki igényli.

11.2. Inkluzív pedagógia

Szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek differenciált fejlesztésének, fejlődésének segítése

Szociálisan hátrányos helyzetben van az a gyermek, akivel nem az egyéniségének megfelelően bántanak, nincs érzelmi stabilitása. Mindez hatással van társai között elfoglalt helyére, szocializálódására, teljesítményére. A gyermekek helyzetét befolyásolhatja: adottsága, egészségügyi állapota, testi épsége, családi légköre, szülők családi harmóniája, család szociális helyzete, életmódja, életkörülménye, kulturáltsága, vagyoni helyzete, szülők iskolázottsága, lakóhely típusa, egyéb „háttér” tényezők.

A gyermeket szűkebb és tágabb közösség formálja.

A szűkebb, vagy családi környezet az érzelmi- értelmi szocializáció első, kiinduló pontja. Itt alakul ki a gyermek későbbi magatartásának alapvető meghatározói, amelyek a gyermeket a felnőtté válás útjára vezetik.

A szegénység, a munkanélküliség, az alacsony iskolázottság, rossz lakáskörülmények, és más kedvezőtlen életfeltételek önmagukban még nem szükségszerűen károsítják a gyermek szocializációját. ám ezek a kedvezőtlen környezeti elemek veszélyeztető jellegűek, és a gyermek magatartási és tanulási zavarait okozhatják.

Tágabb közösségi forma a nevelési – oktatási intézmény. A hátrányos szociális háttérből érkező gyermeknél az óvoda hangsúlyozottabb szerepet kap a gyermek fejlesztésében. Itt a gyermek maga akkor válik szociálisan hátrányos helyzetűvé, ha társainál gyengébben van felkészülve arra, hogy megtudjon felelni az óvodában a korcsoportjával szemben megfogalmazott követelményeknek. Az óvoda feladata kiegészül azzal, hogy a családban felébressze a felelősség érzetet, példát mutasson, nevelési értékeket közvetítsen.

A környezeti hatásoktól és a gyermek testi- pszichikai adottságaitól el kell különíteni egy másik lehetséges forrást, a gyermek személyiségének sajátosságait, melyek nehezítik, vagy könnyítik a gyermek nevelhetőségét.

Konkrét feladataink a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek differenciált fejlesztésére és a szülők bevonására vonatkozóan:

- Olyan kapcsolatot teremtünk a szülőkkel, hogy a gyermekneveléssel kapcsolatos problémákat meg tudjuk beszélni.
- Meggyőzzük a szülőt, a gyermek rendszeres óvodába járásának fontosságáról.
- A gyermek fejlődésének lemaradását szabadidőben történő egyéni foglalkozással, illetve differenciált fejlesztéssel az egyéni képességeknek megfelelően játékos formában próbáljuk enyhíteni.
- Fogadóórán a szülőt tájékoztatjuk arról, hogy a gyermek mely területen mutat lemaradást és segítséget nyújtunk az otthoni fejlesztéshez:
- Munkalapot, feladatlapot biztosítunk számukra.
- Hasznos tanáccsal látjuk el.
- Folyamatosan kommunikálunk a gyermek fejlődéséről.
- Szakirodalmat, mesekönyvet, foglalkoztató könyvet ajánlunk.
- Szülői értekezleten tájékoztatást adunk a szülőknek, hogy a gyermek életkorának milyen játék felel meg, milyen meséket meséljenek, milyen filmeket engedjenek megnézni a televízióban. Felhívjuk figyelmüket arra, hogy káros viselkedési zavarokat okozhat például egy rosszul megválasztott videó- tévéfilm.
- Szabadidős programokat szervezünk, kirándulásokat szervezünk a szülők, gyermekek részére.
- A nehezen szocializálható, lassan fejlődő, alacsony fejlettségi szinten álló, sérült, elhanyagolt gyermekek nevelése egyéni törődést igényel. Szükség esetén kérjük a szakember segítségét (logopédus, pszichológus, gyógypedagógus, Nevelési Tanácsadó stb.)

11.3. Esélyegyenlőségi program

Minden gyermeknek a közoktatás intézményeiben kell megkapnia azt a tudást, illetve megszereznie azokat a képességeket, amire alapozva tovább léphet a következő oktatási fokozatba. Ezért fontos, hogy minden gyermek képességének, adottságainak megfelelő nevelést, oktatást, képzést kapjon. Ennek érdekében intézményhálózati szinten is biztosítjuk az egyéni fejlesztés lehetőségét mind felzárkóztatás, mind a tehetséggondozás területén. Biztosítjuk az óvodában az esélyegyenlőséget az egyenlőtlenséget okozó különböző területeken: szociális hátránnyal rendelkező gyermekeknél, sajátos nevelési igényű gyermekeknél, egyéb hátránnyal rendelkező gyermekek esetében. Fontos, hogy a gyermek már óvodáskorban megkapja a megfelelő fejlesztéseket annak érdekében, hogy tovább lépésekor kudarcmentesen tudjon haladni, de legalább kevesebb kudarcnak legyen kitéve, kevesebb kudarcot éljen meg.

A Köznevelési törvény 1996. Évi módosítása újfent tartalmazza a gyermeki jogokat, amelynek érvényesítése óvodánkra is kötelező: A gyermekvédelmi munkánkat egy szakképzet gyermekvédelmi felelős koordinálja.

- Felmérést készítünk az óvodai veszélyeztetett gyermekeiről, már az év elején; Veszélyeztetettnek tekintjük azt a gyermeket, akinek testi, pszichés fejlődését az öröklött vagy szerzett organikus károsodások, környezeti ártalmak, illetve rossz interszociális kapcsolatok akadályozzák. Az ilyen gyerekeket nyilvántartásba vesszük, fejlődésüket fokozott figyelemmel kísérjük, ha szükséges javaslatot dolgozzunk ki szociális támogatásukra, pedagógiai gondoskodásukra. (Kapcsolatot tartunk a Pedagógiai Szakszolgálatokkal, mint a Nevelési Tanácsadó, Rehabilitációs Központ.)
- Biztosítjuk minden gyermek számára az ingyenes óvodai nevelést.
- Óvodánkban minden gyermek egyenlő, semmilyen hátrányos megkülönböztetést nem alkalmazunk.
- Gyámügyi előadóval folyamatosan tartjuk a kapcsolatot minden év elején egyeztetjük az adatokat. Változás esetén tájékoztatjuk.
- Orvosi rendelő – szűrések eredményei. házi orvos szakvéleménye és diagnózis

Gyermekvédelmi feladataink

1996. évi LXII. Módosított.

A köznevelési törvény szerint meg kell határoznunk

1. „Az intézményi élet, a tehetség, a képesség kibontakoztatását, a szociális hátrányok, tanulási nehézségek enyhítését segítő tevékenységeinket.
2. A gyermek és ifjúságvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységet valamint a hátrányokkal rendelkező gyerekek felzárkóztatását segítő programunk.

Az 1. Pont első részének megvalósítását egész programunkat áthatja. A második rész és a 2. Pont második részének megvalósítását a következő menetrend szerint végezzük:

- Minden csoportban feltérképezzük a különböző nehézségekkel küzdő problémát, létszámát.
- A fejlesztés érdekében felvesszük a kapcsolatot az illetékes szakemberekkel.
- Meghatározzuk a fejlesztés várható időtartamát, menetét (súlyosabb gondok esetén intenzív fejlesztést tervezünk) a szakemberekkel.
- A kisebb problémák megoldását a szakember útmutatása szerint mi magunk végezzük.
- A fejlődést figyelemmel kísérjük és a gyermek személyiségi lapján rögzítjük folyamatosan.

A helyzetelemző tevékenység elvégzése rendszeresen, a nevelő közösség által elfogadott időszakokban a gyermekvédelmi felelős feladata. Az összegzés (mely statisztikai adatokat is tartalmazhat) eredményeként időről időre meghatározza a nevelőtestület a kapcsolódó pedagógiai feladatokat.

A helyzetelemző felméréseknek tartalmazniuk kell:

- a gyerekekre vonatkozó mutatókat
- az intézmény működésének feltételeit
- az intézmény környezetére vonatkozó mutatókat (szociális helyzetre vonatkozóan is)

A gyermekvédelmi tevékenység hatékony volta akkor bontakozik ki, ha feladatainkat konkrétan határozzuk meg, és ezt a PP mellékleteként kezeljük.

Feladatunk

- Felzárkóztató tevékenység személyre tervezetten.
- Személyiségfejlesztés tervezése.
- Szülővel való együttműködés tervezés- segítő lehetőségek ismertetése (szociális és egyéb)
- Kapcsolat kialakítása és tartása külső segítő intézményekkel.
- Belső információ áramlása.

A hátrányos helyzetű gyerekek integrációs, (együttnevelő) minőségi nevelést biztosító programterv

Integrációs stratégia

- Lehetőséget biztosít minden gyermek számára képességei kibontakoztatásához.
- Amelyben minden gyermek előzetes, otthonról hozott tudását és kultúráját képviselheti.
- Melyben a gyermekek egymást segítő közösségei születnek (tudatosan fejlesztjük a csoport szociális készségeket).
- Amelyben a szülőt, a családot, mint partnert vonjuk be az óvodai folyamatokba, döntésekbe.
- Amelyben tudatosan építjük az előítéletek csökkentésére, megszüntetésére alkalmas környezetet.
- Amely segíti az óvodából az iskolába való átmenetet.

Óvodapedagógusi kompetenciák:

- Széleskörű módszertani repertoár.
- Egyéni különbségekre figyelő, egyénre szabott pedagógiai eszközök.
- Az óvodában megjelenő különböző kultúrák ismerete, egyenértékűként való elfogadása, kezelése.

Csoportba osztás módja, szempontjai:

- Fő elv a homogenitás.

Képességfejlesztő programok: - mint a tanulást segítő eszközrendszer

- Tevékenységközpontú program, illetve foglalkoztatás.
- Komplex művészeti fejlesztés.
- Egyéni nyomon követés.
- Fejlesztő foglalkozások.
- Önálló és kiscsoportos tanulási formák (differenciálás)
- Kommunikációs képesség fejlesztő program.

A differenciálás nem azonosítható a felzárkóztatással és tehetségneveléssel. A differenciálás minden gyermek számára a saját komplex személyiségének leginkább megfelelő, számára optimális fejlesztés biztosítását jelenti, figyelembe véve előzetes tudását, erősebb területeit, a gyerek igényeit, érdeklődését, személyiségének rá jellemző vonásait, gyengeségeit. A nevelés igazodik a gyermekekhez.

Szabadidős programok:

- Kirándulások
- Városnézések
- Múzeumlátogatások
- Rajzpályázat, vers-és mesemondó verseny

Együttműködés-partnerségi kapcsolat kiépítése:

- Együttműködés a szülői házzal
- Együttműködés a gyermekjóléti szolgálattal
- A szakmai és szakszolgálatokkal
- Az általános iskolával
- Civil szervezetekkel

Az együttműködésen alapuló értékelési rendszer:

- A gyermek nevelésében érintettek bevonásával (család)
- Egyéni fejlődési napló alapján

Műhelymunka – továbbképzési koncepció, terv:

- A nevelőtestületet érintő anyagi következményekkel is járó szakmai döntések és a továbbképzés irányainak meghatározása
- Integrációs témájú továbbképzések

Személyi, tárgyi feltételek:

- Az integrációs célok szolgálatába állított szervezeti és óvodaszervezési feltételek, célgazdálkodás, valamint a folyamatos forrásteremtés szintén fontos területei az integrálás érvényesülésének.

Várható eredmények

- Az óvoda tartósan képes a különböző háttérrel és különböző területeken eltérő fejlettséggel élő gyermekek fogadására és együttnevelésére.
- Az óvoda párbeszédet alakít ki minden szülővel.
- Multikulturális tartalmak projektben feldolgozva.
- A hátrányos helyzet miatt óvodában maradó gyermekek száma csökken.
- Biztosítottak a gyermekek értelmi képességeinek, fejlődéséhez szükséges optimális feltételek.

12. AZ ÓVODA KAPCSOLATRENDSZERE

12.1. Az óvoda és a család kapcsolata

Az óvoda helyi programjának készítését előzetes tájékozódás előzte meg kérdőív formájában: A visszajelzésekből kitűnik, hogy az óvodától sok szeretetet, sokszínű, gazdag tevékenykedést várnak. Megkívánják tőlünk a gyermekek gondozását, óvását, egészséges életmódjának óvodai biztosítását. Kérik, hogy fejlesszük testi-lelki-értelmi képességeiket, hogy iskolai életre alkalmassá váljanak, és zökkenőmentes legyen az iskolába való átmenet. Igénylik a gyermek centrikus légkört az óvodapedagógus és a szülő együttes nevelőmunkáját, a gyermek és az óvónő jó kapcsolatát. Véleményük szerint az óvodának jó felszereltségűnek kell lennie, és sok gyermek-programot kell tervezni, akár a szülők részvételével is.

Lényegesnek tartják az óvoda és család kapcsolatában, hogy az óvodába kerülés előtt ismerkedjenek meg az óvónők a gyerekekkel családi környezetben. Igénylik, hogy tekinthessenek be nyílt nap, nyílt hét alkalmával az óvodai életbe. Fontos számukra a szülőértekezletek megtartása, az óvodapedagógus segítsége, útmutatásai, a személyes konzultáció naponta.

Speciális foglalkozások közül a gyermek tornát és kézműves foglalkozást tartják fontosnak leginkább.

Óvodánk célja a családi neveléssel együtt, gyermekközpontú óvodai élet megteremtése. Alapvető feladatunknak tekintjük, hogy a gyermeket gondozzuk, szeretettel, egyéni képességeihez mértén megtanítsuk őket mindarra, amit életkori sajátosságainak megfelelően nevelt kisgyermeknek tudnia illik.

Figyelembe vesszük a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesítjük a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

Programjaink megvalósításához számítunk a szülők, nagyszülők aktív közreműködésére, segítségére: pl. :

- az Alapítványi bál szervezésében
- az ünnepi előkészületek idején családi hét (pl. Karácsony)
- kirándulások alkalmával
- játékok készítése során
- nyílt napok szervezése

A kapcsolattartás egyéb formáit is szorgalmazzuk: pl.:

- családlátogatás
- rendszeres beszélgetések közösen, illetve a szülők – pedagógusok körében
- igény esetén anyás beszoktatás

- szülői értekezletek célmeghatározással fogadó órák

12.2. Az óvoda és bölcsőde kapcsolata

Elvei: A gyermekek intézményes nevelésében kiemelten fontosnak tartjuk a nevelés folyamat jellegét, az egymásra épülő hatások pozitívumainak kihasználását. Egymás munkájának megismerése, tiszteletben tartása, és a lehető legteljesebb összehangolása segítheti csak az egymásra épülő fokozatokba való sikeres átlépést a gyermekek számára. Kapcsolatainkat a nyitottság, korrekt tájékoztatás, az együttműködés lehetséges formáinak közös kimunkálása jellemzi.

Tartalma: Pedagógusok kölcsönös látogatásai, melynek során betekintést nyerhetnek az ott folyó gondozó, nevelő, személyiségfejlesztő munkába. Az alkalmazott módszerek, eljárások megfigyelése, tapasztalatok megbeszélése. A gyermekek részvételével megvalósuló intézménylátogatások, közös játékok, ismerkedés a sajátos (óvodai környezettel). A gyermekek tovább haladásának nyomonkövetése, különös tekintettel a különleges bánásmódot igénylő gyermekekre. Az óvodai beilleszkedésük tapasztalatait figyelembe vesszük nevelő munkánk továbbfejlesztésében.

Formái: Óvodába készülő bölcsődések látogatása, tapasztalatcsere a gondozók részéről, pedagógusok szakmai megbeszélései, szülői értekezlet az óvodánk iránt érdeklődő családoknak.

12.3. Az óvoda és iskola kapcsolata

Településünkön egy óvoda és egy általános iskola van. Együttműködésünk sikeressége óvodának, iskolának egyaránt érdeke, ugyanis az óvodából kikerülő gyerekeket – egy-két kivétellel- ebbe az általános iskolába íratják be.

Törekszünk arra, hogy a lehető legzökkenő-mentesebb legyen a váltás a gyerek számára, ezért már nagycsoport második félévében intenzívebben folyik az iskolára való felkészítés (természetesen a gyermeki játék, szabadság megtartása mellett.)

Ugyanakkor kérjük az elsős nevelőktől, hogy ők is könnyítsék az első hetekben az iskolába való „beszoktatást” a gyermekeink számára, biztosítva ezzel az óvodásból iskolássá váló szocializálódás folyamatát.

A rugalmas beiskolázással az életkor figyelembe vétele mellett lehetőséget biztosítunk a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

A kapcsolattartás formái:

- a Tanító és óvodapedagógus munkaközösség értekezletei.
- Leendő elsős tanító látogatása a nagycsoportosoknál, melynek célja a gyerekekkel való ismerkedés.
- Volt nagycsoportos óvónők felkeresik az első osztályosokat az iskolában.
- Gergely járás: az iskolások lejönnek a nagycsoportosokhoz, iskolatoborzóra.
- Ovi. – Suli program: az iskolába induló gyerekek megismerkednek az intézménnyel
- Augusztusban egész délelőtt tartó közös program a gyerekek részére az iskolában

Az iskolaérettség kritériuma:

- az iskolai program alapján
- testi, lelki, értelmi fejlettség, azonos hangsúllyal

12.4. Az óvoda egyéb kapcsolatai

Pedagógiai Szakszolgálat: A szakemberek előszűréssel keresik fel az óvoda nagycsoportosait októberben. Szükség esetén fejlesztő programot dolgoznak ki, és a szülő rendszeres foglalkozásra hordja be a gyereket. Februárban elvégzik az iskolaérettségi vizsgálatot, melyről véleményt küldenek az óvodának és a szülőknek.

Szakemberek segítségét kérjük:

- képesség szint felméréséhez
- beszéd fejlődés elmaradásához
- magatartási és beilleszkedési problémák esetén
- iskola érettség megállapításához

Egészségügyi Intézmények-

- Szűrések (fogorvosi, szemészet, hallásvizsgálat, belgyógyászat)
- Fizikai érettség megállapítása, véleményezése az iskolába induló gyermekeknél.
- Státusz vizsgálat eredményének megbeszélése
- Védőnőkkel éves munkaterv alapján folyamatos kapcsolattartás

Gyermekjóléti Szolgálat:

- Problémajelzés
- Eseti megbeszélés
- Védelembe vételi intézkedések szükség esetén
- Éves beszámoló

Közművelődési Intézmények:

- Könyvtárlátogatás
- Műv. Ház programjain való részvétel
- Kiállítások megtekintése

13. A NEVELÉSI MUNKA ELLENŐRZÉSE, ÉRTÉKELÉSE

E tevékenység fő feladata a nevelési programunk funkcionális működésének vizsgálata: a Pedagógiai Program és a megvalósulás összehasonlítása, a feltételrendszer átgondolása.

Célja a visszacsatolás, a változások érzékelése a kiinduláshoz képest, esetleges tervmódosítás vagy megerősítés, az elmozdulás szükségességének feltárása, valamint a pedagógiai gyakorlat hatékonyságának mérése, segítése, fejlesztése.

A pedagógiai programunkban a nevelési területeknél meghatározott fejlődés várható jellemzőit, valamint a meghatározott sikerkritériumokat tekintjük óvodáskor végére kimeneti eredménynek. Feladatunk, hogy az általunk meghatározott fejlettségi szintet segítségünkkel érje el a gyermek az óvodáskor végére. Ehhez viszonyítva ellenőrizhető, mérhető, elemezhető, értékelhető az óvoda nevelési céljának megfelelő munka és a gyermekek fejlettségi szintje. Az ellenőrzés folyamata információk gyűjtésével kezdődik, az információk elemzésével folytatódik, majd a következtetések levonásával végződik.

A pedagógiai munkánk ellenőrzése, értékelése:

- Az óvodapedagógusok nevelőmunkájának értékelése belső önértékelés során valósul meg, mérési eszközünk a pedagógus és az intézményi önértékeléshez kapcsolódó kérdőívek és interjúk.
- A nevelési programunk értékelését, megvalósulását, beválását az átfogó intézményi önértékelés keretében 5 évenként végezzük.

A pedagógiai gyakorlat ellenőrzése két szinten történik:

- a gyerekek fejlettségének nyomon követése, ellenőrzése
- az óvodapedagógusok munkájának ellenőrzése és értékelése

Az ellenőrzés a nevelési év folyamán előre ütemezetten történik az intézményvezető éves munkatervében meghatározott fő feladatok figyelembe vételével, valamint a BECS öt évre szóló Önértékelési Programjában és egy évre szóló Intézkedési tervében foglaltak szerint.

Az intézményi szintű ellenőrzésért az intézményvezető a felelős a Csodavár Óvoda Szervezeti és Működési Szabályzatban foglaltak szerint. Az intézményvezető mellett az intézményvezető helyettes és a munkaközösségek vezetői munkamegosztás alapján vesznek részt.

Az ellenőrzéshez szükséges információk alapja az óvónőkkel folytatott beszélgetések, nevelési helyzetekben alkalmazott eljárásaik megfigyelése, a gyermekekről szerzett ismereteik és problémaérzékenységük.

A csoportlátogatások és az azt követő megbeszélések alkalmat és lehetőséget adnak az önelemző, önértékelő megnyilvánulásra, az időtálló értékek megfogalmazására, a példaértékű óvónői magatartás megerősítésére.

Az óvodában folyó pedagógiai munka ellenőrzésének adminisztrációs alapját az óvoda alapküldetése képezik. Az ellenőrzést, elemzést és értékelést segítő dokumentumok:

Óvodavezető éves munka terve (A nevelési programunk lebontása éves feladatokra)

Óvodavezető beszámolója (a megvalósulás értékelése)

Csoportnapló, a gyermekcsoport nevelési terve, szokás – szabályrendszere, a gyermekcsoport tevékenységi terve, értékelése.

Az önértékeléssel és pedagógiai szakmai ellenőrzéssel összefüggő dokumentumok. (jegyzőkönyv, önfejlesztési terv, intézkedési terv).

Pedagógiai programunk értékelését az átfogó intézményi önértékelés keretében 5 évente végezzük. Az óvoda tartalmi munkáját elemző, helyzetfeltáró értékelés lehetőséget ad az óvodánk önmeghatározására, az adottságok, eredmények számbavételére, a fejlesztési lehetőségek meghatározására.

14. LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

A pedagógiai program elfogadása és jóváhagyása

Felülvizsgálatának ideje: évente, illetve a jogszabályi változásoknak megfelelően.

A program megújítható, módosítható: feladatváltozás következtében, vagy ha a nevelőtestület (50 %+1 fő) írásban kéri.

A Csodavár Óvoda pedagógiai programját a Szülői Választmány Elnöke a **2022. november 09.** napján megismerte.

Kelt.:

.....
az óvodai Szülői Választmány elnöke

A Csodavár Óvoda pedagógiai programját a nevelőtestület **2022. november 07.** napján tartott nevelőtestületi értekezletén és a H-2/2022. Határozatszámom elfogadta.

Az elfogadásról szóló jelenléti ív a pedagógiai program mellékletében található.

Kelt.:

.....
Óvodavezető

.....
Óvodavezető helyettes

.....
A nevelőtestület képviselője

A Csodavár Óvoda pedagógiai programját jóváhagyom.

A legitimált pedagógiai program a fenntartóra nézve az elfogadott éves költségvetésen túl többletköltséget nem jelent.

Kelt.:

.....
Mikepércs Község Önkormányzata megbízásából

ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

A Pedagógiai Program életbe lépése a nevelőtestület elfogadásával, a Szülői Választmány elnökének véleményezésével és az óvodavezető jóváhagyásával történik meg.

A Pedagógiai Program a kihirdetés napjától visszavonásig érvényes.

- a nevelőtestület elfogadta: **2022. november 07.**
- a Szülői Választmány elnöke véleményezte: **2022. november 09.**
- jóváhagyta Soóky-Szili Krisztina óvodavezető: **2022. november 10.**
- hatályba lépése: **2022. november 18.**

Mikepércs, 2022.november 10.

Soóky-Szili Krisztina

óvodavezető

Mikepércs,2022. november 10.

Sipos János

Szülői Választmány elnöke